T.C
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE PROJE TABANLI ÖĞRENME YAKLAŞIMININ UYGULANMASINDA ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

MELİKE ÖZMEN ULU

DANIŞMAN

DOÇ. DR. İSMAİL KILIÇ

EDIRNE 2019

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Melike ÖZMEN ULU tarafından hazırlanan "**Hayat Bilgisi Dersinde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Uygulanmasında Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi**" Konulu **Yüksek Lisans** tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 9.-10. maddeleri uyarınca **04.07.2019** günü saat **15:00** 'da yapılmış olup, yüksek lisans tezinin * **OYBİRLİĞİ/~~OYÇOKLUĞU~~** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	**KANAAT**	**İMZA**
Doç.Dr. İsmail KILIÇ	Kabul Edilmesine	
Doç.Dr. İbrahim COŞKUN	Kabul Edilmesine	
Dr. Öğr. Üyesi Menekşe ESKİCİ	Kabul Edilmesine	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

Tezin Adı: Hayat Bilgisi Dersinde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Uygulanmasında Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi

Hazırlayan: Melike ÖZMEN ULU

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, temel eğitimde okul ve toplum kurallarının ilk olarak verildiği öğrencilerin hayatında kilometre taşı sayılacak değerde olan hayat bilgisi dersinde, proje tabanlı yaklaşımının uygulanmasında öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu; İstanbul İli Esenyurt İlçesi'ne bağlı ilkokulda 2. sınıfa devam eden 41 öğrenci, 40 öğrenci velisi ve 20 sınıf öğretmeninden oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak; öğrenciler için yarı yapılandırılmış 12 açık uçlu soru, veliler için yarı yapılandırılmış 9 açık uçlu soru ve öğretmenler için yarı yapılandırılmış 16 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu ve öğrenciler için başarı testi (öntest- sontest) kullanılarak toplanmıştır. Bu kapsamda araştırmada, öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin temel eğitimde proje tabanlı yaklaşımının niteliklerine ilişkin algılarının ortaya çıkarılması amaçladığından nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim kullanılmıştır. Görüşme sorularından elde edilen verilerin analizinde, betimsel analizden yararlanılmıştır. Bu bağlamda araştırmadan elde edilen bulgular, araştırma soruları ile ilgili olarak farklı kavramsal kategoride değerlendirilerek sonuçlar yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; proje tabanlı yaklaşımınının Hayat Bilgisi dersinde öğrencilere "21. yüzyıl becerileri" olarak da nitelendirilen, işbirliği takım halinde çalışma becerisi, yaratıcı düşünme becerisi, sözlü iletişim (sunum yapma), yazılı iletişim (yazma becerisi), teknolojiyi kullanma, öğretmen ve veli rehberliğinde bilimsel uygulamalı araştırmalar yapmasını sağladığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca, öğrencilerin proje ödevlerini yaparken gerektiğinde veya zorlandığında ailelerinden yardım alarak tamamladıklarında başarı oranlarındaki artışın anlamlı olduğu ve proje ödevi tamamlama sürecinin tamamını öğretmen

kontrolünde yapmak isteyenler ile sürecin tamamının öğretmen kontrolünde yapmak istemeyenler arasında anlamlı bir fark bulunmazken, sürecin tamamını öğretmenlerinin kontrolünde yapmak istemeyip gerektiğinde soru sorarak, dönütler alarak süreci tamamlayan öğrencilerin başarı artış oranının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Temel Eğitim, Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı, Hayat Bilgisi Dersi, Öğrenci- Veli-Öğretmen Görüşleri

Name of Thesis: Examination Of Teacher, Student And Parents' Views In The Implementation Of Project Based Learning Approach In Life Science Lesson

Prepared by: Melike ÖZMEN ULU

ABSTRACT

The aim of this study is to examine teacher, student and parents ' views in the implementation of project based approach in life science course which is considered as a lifesaver in the life of the students in which school and community rules were first introduced in basic education. Working Group of the study; 2nd Primary School in the District of Esenyurt, Istanbul Province. 41 students attending the class consist of 40 parents and 20 teachers. The sample of the study was determined by sampling criteria from the intended sampling methods. As a data collection tool in the research; the students were divided into 12 open-ended questions, 9 open-ended questions for parents, 16 open-ended questions for teachers and and Success test for students (pretest-posttest). In this context, case studies were used as a result of qualitative research methods in order to reveal the perceptions of teachers, students and parents about the characteristics of project-based approach in basic education. Descriptive analysis was used to analyze the data obtained from Interview Questions. In this context, the results obtained from the research were evaluated in different conceptual categories and the results were interpreted in relation to the research questions. According to the findings obtained as a result of the research, students in the life science course of project based approach, "21. century skills" as described, cooperation team work skills, creative thinking skills, oral communication (presentation), written communication (writing skills), using technology, teacher and parents guidance to conduct scientific applied research has emerged. In addition, it was found that the increase in success rate when students completed their project homework by taking help from their parents when they were

required or forced to do their homework, and the increase in success rate of the students who completed the project homework process by asking questions and taking turns when they did not want to do their homework.

Keywords: Basic Education, Project-Based Learning Approach, Life Science Lesson, Student-Parent-Teacher Opinions

ÖNSÖZ

Bu araştırmada; temel eğitimde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının uygulaması gerçekleştirilerek öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri incelenmiştir. Bu çalışmanın ilgili alanyazına önemli katkılar sağlayacağı ve konuya yönelik yapılacak yeni araştırmalara öncülük edeceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde, benden yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen, değerli bilgi ve birikimini benimle paylaşan, hayatıma kattığı önemini asla unutmayacağım saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. İsmail KILIÇ'a, çalışmalarım esnasında yardımlarını esirgemeyen Sayın Doç. Dr. İbrahim ÇOŞKUN'a ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Menekşe ESKİCİ'ye ve öğretmen arkadaşlarıma sonsuz teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, hayatta her zaman ve her koşulda bana destek olan, iyi bir eğitim almam için bütün olanaklarını sonuna kullanan, bütün zor zamanlarımda yanımda olup bana destek olan sevgili babam Ahmet ÖZMEN, sevgili annem Hikmet ÖZMEN'e ve tüm aileme, çalışmalarım sırasında her türlü desteğini esirgemeyen sevgili eşim Erdem ULU'ya ve en çok da biricik oğlum Eymen ULU'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Melike ÖZMEN ULU

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....III
ABSTRACT……..... V
ÖNSÖZ…… VII
İÇİNDEKİLER…… VIII
TABLOLAR LİSTESİ.....XI
ŞEKİLLER LİSTESİ XV
KISALTMALAR……..... XVI
BÖLÜM I…….....1
1. GİRİŞ…….....1
1.1. Problem Durumu.....1
1.2. Araştırmanın Amacı.....3
1.3. Problem Cümlesi.....3
1.4. Alt Problemler.....4
1.5. Araştırmanın Önemi.....4
1.6. Sayıltılar.....5
1.7. Sınırlılıklar.....5
1.8. Tanımlar.....6
BÖLÜM II…….....7
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....7
2.1. Hayat Bilgisi Dersinin Tanımı ve Özellikleri.....7
2.2. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı.....8
2.2.1. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Genel Özellikler…….....12
2.2.2. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımıın Kapsamı.....15
2.2.3. Proje Tabanlı Öğrenmede Uygulama Aşamaları.....16
2.2.4. Proje Tabanlı Öğretmen ve Öğrenci Rolleri.....18
2.2.5. Proje Tabanlı Öğrenmede Aile Katılımı.....20
2.2.6. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Avantajları.....22

2.2.7. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Dezavantajları 23
2.3. Hayat Bilgisi Dersinde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Yeri 24
2.4. İlgili Araştırmalar 25
2.4.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar 25
2.4.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar 32
BÖLÜM III…….. 34
3. YÖNTEM……. 34
3.1. Araştırmanın Modeli 34
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu 34
3.3. Araştırmanın Veri Toplama Araçları 35
3.4. Verilerin Analizi 37
BÖLÜM IV……. 40
4. BULGULAR VE YORUMLAR 40
4.1. Öğrenci Görüşmelerine Ait Bulgular ve Yorumlar 40
4.2. Öğretmen Görüşmelerine Ait Bulgular ve Yorumlar 57
4.3. Veli Görüşmelerine Ait Bulgular ve Yorumlar 81
4.4. Verilen Proje Ödevlerinin Öğrenci Başarısına Etkisine Ait Bulgular ve Yorumlar……..... 95
BÖLÜM V…….. 98
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER 98
5.1 Sonuç ve Tartışma 98
5.1.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma ...98
5.1.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma….101
5.1.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma . 107
5.1.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma ……...110
5.2. Öneriler. 112
KAYNAKÇA……. 114
EKLER……. 124
Ek 1. Etik Kurul İzin Belgesi 124
Ek 2. Uygulama İçin Katılımcı (Öğretmen/ Veli İçin) Kabul Formu 127
Ek 3. Uygulama İçin Veli Onam Formu 128

Ek 4. Öğrenciler İçin Görüşme Formu..... 129
Ek 5. Öğretmenler İçin Görüşme Formu..... 131
Ek 6. Veliler İçin Görüşme Formu..... 133
Ek 7. Öğrenciler İçin Başarı Testi (ÖnTest-SonTest)..... 134
EK 8. Proje Çalışmaları Sınıf Uygulamaları..... 145

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1: Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Uygulama Aşamaları **17**

Tablo 3.1: Öğrenciler İçin Geliştirilen Başarı Testindeki 'Ülkemizde Hayat' Ünitesi Kazanımları ve Soru Numaraları **36**

Tablo 3.2: Araştırmanın Veri Toplama Araçlarının Araştırmanın Alt Problemlerine Göre Dağılımı..... **37**

Tablo 4.1: "Proje Denilince Ne Anlıyorsunuz?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **40**

Tablo 4.2: "Okulda Proje Hazırlayacak Olsanız Hangi Dersten Hazırlardınız?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri **42**

Tablo 4.3: "Neden?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **42**

Tablo 4.4: "Verilen Proje Ödevini Kendiniz mi Yaparsınız?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri.... **44**

Tablo 4.5: "Verilen Proje Ödevini Öğretmeninizle Birlikte mi Hazırlarsınız?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri **45**

Tablo 4.6: "Proje Günlüğü Hazırlar mısınız?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **46**

Tablo 4.7: "Sürecin Tamamını Öğretmeninin Kontrolünde mi Yapmak İstersiniz?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri **47**

Tablo 4.8: "Öğretmenin Ne Sıklıkta Seni Kontrol Etmesini İstersin?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **48**

Tablo 4.9: "Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Hangi Aşamalarda Yardıma İhtiyaç Duyarsınız?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **49**

Tablo 4.10: "Proje Ödevlerini Aileniz ile Birlikte mi Yaparsınız?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **50**

Tablo 4.11: "Hangi Aşamada Destek Alırsınız?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **51**

Tablo 4.12: "Proje Çalışmalarının Arkadaşlarınızla İletişiminize Nasıl Katkı

Sağladığını Düşünüyorsunuz?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **52**

Tablo 4.13: "Proje Çalışmalarının Öğretmeninizle İletişiminize Nasıl Katkı Sağladığını Düşünüyorsunuz?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **53**

Tablo 4.14: "Okulda Hazırladığınız Projeleri Günlük Hayatta Kullanabildiğinizi Düşünüyor musunuz?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **55**

Tablo 4.15: "Not Olarak Değerlendirilmeyecek Bir Proje Hazırlıyor Olsaydınız Kendiniz mi Hazırlardınız yoksa Öğretmeninizden, Uzmandan veya Ailenizden Yardım Alır mıydınız?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **56**

Tablo 4.16: "Proje Denilince Ne Anlıyorsunuz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **57**

Tablo 4.17: "Proje Çalışması Yaptınız Mı?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **58**

Tablo 4.18: "Proje Tabanlı Öğrenme Denilince Ne Anlıyorsunuz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **59**

Tablo 4.19: "Proje Tabanlı Öğrenmenin Avantajları Sizce Nelerdir?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **61**

Tablo 4.20: "Proje Tabanlı Öğrenmenin Dezavantajları Sizce Nelerdir?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **63**

Tablo 4.21: "Verilen Proje Ödevini Öğrencileriniz Tek Başına mı Yapar?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **65**

Tablo 4.22: "Cevabınız Evet İse; Öğrencilerin Bireysel Olarak Yaptığı Proje Ödevlerinin Yeterli Olduğunu Düşünüyor musunuz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **66**

Tablo 4.23: "Verilen Proje Ödevini Yaparken Öğrencilerinizin Yardım Almalarını Gerekli Görüyor musunuz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **67**

Tablo 4.24: "Proje Hazırlama Uzun Bir Süreçtir. Bu Sürecin Tamamı Okul Saatlerinde Tamamlanmalı mıdır?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **68**

Tablo 4.25: "Proje Ödevlerinde Öğrencilerinize Yardım Eder misiniz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%)

Değerleri..... **69**

Tablo 4.26: "Cevabınız Evet İse; Ne Sıklıkta ve Hangi Aşamalarda Bu Yardımı Edersiniz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **70**

Tablo 4.27: "Proje Konusu Belirleme Sürecinde Proje Konusu Nasıl Seçilmektedir?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri **71**

Tablo 4.28: "Öğrencilerin Görüşünü Alır mısınız?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **72**

Tablo 4.29: "Öğrenciler Verilen Proje Ödevini Hazırlama Süreci İçerisindeyken Kontroller Yapıyor musunuz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **73**

Tablo 4.30: "Yapıyorsanız Ne Sıklıkta?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **74**

Tablo 4.31: "Proje Uygulama Aşamasında, Bilgi Toplarken Öğrencilerinize Yardımcı Olur musunuz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **75**

Tablo 4.32: "Cevabınız Evet İse; Nasıl?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **76**

Tablo 4.33: "Proje Ödevlerini Öğrenciler Velileriyle Birlikte mi Hazırlar?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **77**

Tablo 4.34: "Sizce Proje Çalışmalarının Daha Verimli Olması İçin Destek Alınması Gerekli midir?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **78**

Tablo 4.35: "Proje Tabanlı Öğrenme Yöntemi Uygulanırken Öğrenciler Arası İletişimi Nasıl Etkilediğini Düşünüyorsunuz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri.... **79**

Tablo 4.36: "Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminde Öğretmenin Rolü Ne Olmalıdır?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri **80**

Tablo 4.37: "Çocuğunuzun Okul ve Derslere Karşı Tutumu Nasıldır?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **81**

Tablo 4.38: "Proje Deyince Aklınıza Ne Geliyor?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **82**

Tablo 4.39: "Sizce Projeyi Kimler Yapar?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **83**

Tablo 4.40: "Çocuğunuzun Proje Ödevlerine Karşı Tutumu Nasıldır?" Sorusuna

Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **84**

Tablo 4.41: "Proje Ödevlerini Çocuğunuz Tek Başına mı Yapar?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **85**

Tablo 4.42: "Proje Ödevlerini Yaparken Çocuğunuzun Yardıma İhtiyacı Olduğunu Düşünüyor musunuz?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **87**

Tablo 4.43: "Çocuğunuz Verilen Proje Ödevlerini Yaparken Öğretmeninden Yardım Alır mı?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri **88**

Tablo 4.44: "Çocuğunuz Verilen Proje Ödevlerini Yaparken Sizden Yardım Alır mı?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri **89**

Tablo 4.45: "Cevabınız Evet İse; Hangi Aşamalarda Yardımcı Olursunuz? Yardımınızın Nasıl Katkı Sağladığını Düşünüyorsunuz?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **91**

Tablo 4.46: "Sizce Projelerin Öğrencilere Faydası Var mıdır?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri.... **92**

Tablo 4.47: "Nedenlerini Açıklayınız." Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **93**

Tablo 4.48: "Çocuğunuz Proje Hazırlarken Sizin de Dolaylı Olarak Eğitim Aldığınızı, Eğitildiğinizi Düşünüyor musunuz? Bir Şeyler Öğreniyor musunuz?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri..... **94**

Tablo 4.49: Verilen Proje Ödevlerini Velisiyle Birlikte Yapan Öğrencilerin Başarısına Etkisini Incelemek Amacıyla Uygulanan 'Başarı Testi'nin Frekans, Yüzde, Öntest Sontest Ortalamaları ve Değişim Yüzdesine İlişkin Bulgular..... **96**

Tablo 4.50: Verilen Proje Ödevlerini Öğretmeniyle Birlikte Yapan Öğrenci Başarısına Etkisini Incelemek Amacıyla Uygulanan 'Başarı Testi'nin Frekans, Yüzde, Öntest Sontest Ortalamaları ve Değişim Yüzdesine Ilişkin Bulgular..... **97**

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: Proje Tabanlı Öğrenme Nedir? **15**
Şekil 2.2: Proje Tabanlı Öğrenmede Öğretmenin Öğrenci İçin Rolleri **19**
Şekil 2.3: Proje Tabanlı Öğrenmede Öğrencinin Rolleri..... **19**

KISALTMALAR

Bkz.: Bakınız

F: Frekans

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

PTÖ: Proje Tabanlı Öğrenme

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Eğitimin genel hedefi, çocuğun çevresine başarılı bir şekilde uyumunu sağlamaktır. Eğitim hayatının temel basamağı olan ilkokul, toplumda yaşayan bireylere sahip olması gerekli esas bilgi, beceri, değer, alışkanlık ve davranışları kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda Hayat Bilgisi dersi, ilkokullarda öğrencilerin belli başlı yaşam becerilerini kazanmalarını amaçlayan en önemli derslerden biridir. Korkmaz ve Kaptan (2001) göre, bu becerilere erken yaşta sahip olunması, bireylerin daha sonraki öğrenim hayatlarını etkilemekte ve bu bireylerde derslere karşı olumlu bakış açısının gelişmesine yarar sağlayacaktır. Bu becerilerin kazandırılmasında, içerik itibariyle yaşamı konu alan Hayat Bilgisi dersinin önemli bir yeri vardır, ilkokulda bu temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı en önemli derslerden biri Hayat Bilgisi dersidir.

Okul döneminde çocuğun planlı eğitim programıyla eğitimin amacım gerçekleştirmek için karşılaştığı ilk ders Hayat bilgisi dersidir (Binbaşıoğlu, 2003). Bu bağlamda, diğer derslerin temelini de oluşturan Hayat Bilgisi dersi çocuğun eğitim döneminde önemli bir yere sahiptir. Hayat Bilgisi dersi bireyleri değişken toplum hayatına alıştırmakta, bilginin ve eğitimin değerinin arttığı bu yüzyılda, çağın gereklerine uyan davranışlar geliştirmede birey için ana temeli atmaktadır (Belet, 1999). Birey bu derste yaşamı öğrenmekle kalmamakta, bunun yanı sıra yaşamını kolaylaştırabilecek birtakım beceriler de edinmektedir. Hayat Bilgisi dersi, çocuğun bakış açısını ve yaşamını temel alan, çocuğun kendisini ve çevresini tanımasını sağlayan, çevresine uyum sağlayarak kreatif düşünme, problemleri çözümleme gibi becerilerin temellerinin inşa edildiği bir derstir. Hayat Bilgisi dersi bireyi gerçek olay ve yaşantılardan hareketle öğrencilerin günlük hayatlarında karşılaşabileceği problemlere çözümler üretebilmesini sağlamaktadır. Çocukları hayata hazırlamayı amaç edinen bu ders, konusunu da çocuğun yakınlarında karşılaştığı obje, olgu ve

vakalardan almaktadır. Ayrıca öğrencilere iyi yurttaş olmak için gerekli esas bilgi, maharet ve değerleri kazandırmada hayat bilgisi dersi önemli bir derstir.

Hayat bilgisi dersi, okul ve sınıf hayatı ile tanıştıkları öğrenciler, yaşam ve sosyal gereksinimlerin yararları ve toplumdaki birey, ilk yargı ile resmi bir program olarak kurstan nasıl kazandıklarıyla ilgilidir. Hayat bilgisi dersinin, öğrencilerin hayatlarını, kişisel özelliklerden, düşünme becerilerinden, çevresel tutumlardan sosyal davranışlara kadar inşa etmede aktif bir rol oynadığı söylenebilir. Tüm bunlara ek olarak, yaşam bilimi konusu, öğrencilerin kendi öğrenme yollarını belirleyecekleri resmi öğrenmenin ilk derslerinden bir tanesidir (Bektaş, 2009).

Günümüz eğitim anlayışında ise, artık öğrencinin bilgiyi başka birinden alması yeterli olmamaktadır. Bunun yerine bilgiyi kendi öğrenme sürecine göre yeniden oluşturan ve üreten öznel bir öğrenme anlayışına geçilmiştir. Böylece öğrenci bilgiyi ezberlemekten kurtulup anlamlı ve kalıcı öğrenmeler sağlamaktadır. Türkiye'de de 2005 yılında, bu amaçları gerçekleştirmek için yeni bir eğitim sistemi olan yapılandırmacı anlayışa geçilmiştir. Bu anlayışta öğretmen rehber rolünde kalmaktadır. Öğrenci ise aktif öğrenme süreçlerine katılarak yaparak ve yaşayarak öğrenmektedir. Anlamlı ve kalıcı öğrenmelerin olabilmesi için öğrencinin bütün duyu organlarını kullanacağı öğrenme ortamları oluşturulması gerekir. Bu amaca hizmet edecek yöntemlerin başında da "proje yöntemi" gelmektedir. Proje yönteminin eğitsel açıdan kazanımları, yapılandırmacı eğitim anlayışına uygundur. Bu yöntemin uygulandığı yapılandırmacı sınıflarda, öğrenci öğrenmeyi öğrenmektedir.

Proje esaslı öğrenmenin uygulandığı sınıflarda, öğretmenin rolü sadece öğrencilere bilgi aktarmak ve öğrencilerin hatalarını düzeltmek değildir. Yeni düşünme yolları geliştirmelerine ve öğrencileri aktif hale getirmelerine yardımcı olmak. Aktif olmak sadece fiziksel olarak aktif olmak anlamına gelmez; öğrencilerin zihinsel olarak aktif oldukları, yani düşündükleri, eleştirdikleri, sorguladıkları, bilgilerini aktive ettikleri ve yeni anlamlar yarattıkları anlamına gelir. Öğretmen, öğrenme deneyimlerini organize etmek ve etkin katılım sağlamak için öğrencilerin perspektiflerine, ilgi alanlarına ve ihtiyaçlarına dayanmalıdır (Babadoğan, 2003).

Proje esaslı öğrenme yaklaşımında, öğrenci tradisyonel yaklaşımdan daha çok rol almak ve daha çok mesuliyet almak zorundadır. Geleneksel sınıflarda, öğretmenler genellikle sınıfın önündedir ve sınıfı sürekli kontrol ederler. Yapılandırmacı sınıflarda, öğretmen öğrencileri gözlemleyen ve daha fazla dinlemeyi tercih eden kişidir. Yapılandırmacı öğrenme ortamlarında, bazı öğrenciler aniden hemen hemen hepsini varsaymak sorumluluğu ile ne yapacağını şaşırırlar. Bu sorunun üstesinden gelmek için rehberlik yapılmalı ve sorumluluk kademeli olarak öğrencilere bırakılmalıdır.

Nitelikli bir eğitim ortamı, öğrenciler birlikte çalışarak ve yaş ve gelişim özelliklerine dayalı bilgiyi anlamlandırarak öğrendiklerinde etkili ve üretken olabilir. Bugün eğitim sektöründe yapılan araştırmalar, öğrencilerin bilgi merkezinde olduklarını ve etkin olarak bilgiye eriştikleri zaman daha iyi öğrendiklerini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin öğrenme merkezinde ve bilgi ile bağlantılı olduğunda, daha kolay düşünme daha yüksek seviyelere ulaşır. Bu hedefe ulaşmak için proje esaslı öğrenme yaklaşımı kaçınılmaz olmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, temel eğitimde okul ve toplum kurallarının ilk olarak verildiği hayat bilgisi dersinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının uygulanmasında öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin incelenmesidir.

1.3. Problem Cümlesi

Araştırmanın amacı kapsamında problem cümlesi aşağıda verilmiştir:

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin Hayat Bilgisi dersinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının niteliklerine yönelik görüşleri nelerdir?

1.4. Alt Problemler

Araştımanın amacı kapsamında aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Verilen proje ödevlerini öğrenciler tek başına mı yapmaktadır?
2. Verilen proje ödevlerini öğrenciler öğretmenleriyle birlikte mi yapmaktadır?
3. Verilen proje ödevlerini öğrenciler velilerinden destek alarak mı yapmaktadır?
4. Verilen proje ödevlerinin öğrenci başarısına etkisi nedir?

1.5. Araştırmanın Önemi

Teknolojinin hızla geliştiği, bilginin hızla değiştiği ve yenilendiği bir gerçektir. Bu bağlamda öğrencilere bilgiyi aktarmaktan çok bigiyi nasıl yapılandıracakları hakkında yol göstermek bir gerekliliktir. Proje Tabanlı Öğrenme bu amaca hizmet eden eğitim yaklaşımlarından en uygunudur. Öğrencilerin bilimsel süreç becerileriyle ilerlemelerini sağlayarak gerçek yaşam deneyimleri sunar. PTÖ ihtiyaç duyulan problem çözebilen, yeni bilgiler üretebilen, eleştirel ve analitik düşünebilen, sorumluluk alarak sorumluluklarını yerine getirebilen, ekip çalışmalarında işbirliği yaparak uyumlu çalışabilen bireylerin yetiştirilmesine uygun bir yaklaşımdır. Bu sebeple öğrencilerin PTÖ uygulamalarıyla daha erken yaşlarda tanıştırılarak bişişsel işlem basamaklarını kullanabilir olmaları gerekliliktir.

Araştırmada ilkokul 2. sınıf öğrencileriyle proje çalışmaları yapılarak öğrenci, öğretmen ve velilerin süreç hakkındaki görüşleri alınmıştır. Konu ile ilgili literatüre bakıldığında PTÖ uygulamalarının genellikle ortaokul ve lise düzeyindeki öğrenciler ile uygulama yapılarak araştırıldığı görülmüştür. Yaptığımız araştırmada PTÖ ilkokul öğrencileriyle çalışılmış ve öğrencilerin uygulama hakkında olumlu yorumlar yaptığı görülmektedir. Araştırma PTÖ yaklaşımının ilkokul öğrencileriyle uygulanabilirliğini göstererek sonraki araştırmalara ışık tutacaktır.

PTÖ yaklaşımı öğrencilere sahip oldukları potansiyeli ortaya çıkarmalarına olanak sağlar. Sürece yayılan bir öğrenme ortamı içerisinde öğretmen, öğrenci ve

veli işbirliği ile ortaya konan ürün öğrenciye ait özgün bir eser olması sebebiyle çok önemlidir. Araştırmamız bu süreci ve süreç hakkındaki öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerini ortaya koyarak literature katkı sağlayacaktır.

Hayat Bilgisi dersi, öğrencilere esas yaşamda öğrendiklerini, öğrencinin aile ortamından ayrıldığı ve resmi öğrenim ortamlarına katıldığı okulda bugüne kadar alaka kurma fırsatı temin eden bir derstir. Bu derste, öğrencilere kendi özelliklerini (bireysel farklılıklar) ve arkadaşlarının özelliklerini (bireysel farklılıklar) ve bunları öğrenme için nasıl kullanabileceklerini öğrenme fırsatı verilmelidir. Bu fırsatları sağlamak için yaşam bilimleri dersinin yapısı ve içeriği çok elverişlidir. Öğrencinin özelliklerine uygun daha güzel öğrenme ortamları tasarlamak ve öğrenci odaklı öğrenimin oluşması için öğretenin rolü de önemlidir. PTÖ'de öğretmen ile birlikte süreçte etkin olan ailelerden destek alınarak aileler de proje hazırlama sürecine dahil edildiğinden büyük önem taşır.

Bu bağlamdan yola çıkılarak araştırmada, öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin temel eğitimde proje tabanlı yaklaşımının niteliklerine ilişkin algılarının ortaya çıkarılması amaçladığından elde edilen sonuçların ilgili alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.6. Sayıltılar

Araştırmanın sayıltıları aşağıdaki gibi gösterilmiştir:

- Araştırmanın çalışma ekibinin veri toplama araçlarını samimiyetle cevap verdikleri sayılmıştır.
- Araştırmada belirlenen çalışma grubu havuzunun araştırma kapsamında ele alınan amaçların sonuçlarını ortaya koyduğu sayılmıştır.

1.7. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibi gösterilmiştir:

- Araştırma 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılı bahar dönemi ile,

- Hayat Bilgisi Dersi “Ülkemizde Hayat” Ünitesi ile
- 41 2. Sınıf öğrencisi, 40 veli ve 20 sınıf öğretmeni ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Hayat Bilgisi Dersi: Hayat Bilgisi dersi, çocukların hem kendilerini hem de yaşadıkları toplumları ve dünyayı tanımalarında etkili olan toplu öğretim yaklaşımına dayalı olarak oluşturulmuş bir derstir. Hayat Bilgisi dersi ile çocuğun bir bütün olarak gelişmesi sağlanarak, önceden öğrenmiş olduğu eksik ve yanlış bilgiler bu dersle düzeltilmeye ve tamamlanmaya çalışılarak, bu bilgilerin hayatta en iyi biçimde nasıl kullanılması gerektiği öğretilmektedir (Tuncer, 2009). Ayrıca Baysal (2006), bilgi temelini sosyal bilimler (tarih, coğrafya, yurttaşlık vb.) ile doğa bilimlerinden (sağlık, güvenlik, biyoloji, fizik ve kimya vb.) alan, çocuk gelişimine uygun olarak oluşturulmuş, yaşama dönük olarak yetiştirilen öğrencilerin daha etkin bireyler ve vatandaşlar olarak yaşam sürmelerine zemin hazırlayan ve “sosyal bilgiler” ile “fen bilimleri” derslerinin temelini oluşturan bir öğretim program şeklinde tanımlamıştır.

Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı: Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı, öğretim programının birbirinden bağımsız küçük bilgiler yığını olarak öğretilmesine karşı geliştirilmiş ve çağdaş ülkelerde uygulanmakta olan öğrenenin kendi bilgisini oluşturmayı öğrendiği bir öğrenme modeldir. (Doğanay ve Tok, 2013). Ayrıca öğrencilerin kazandıkları bilgi ve becerileri günlük yaşama transfer edebilmeleri, her gün karşılaştıkları yeni problemlerin çözümü için kullanılabilecek metoda proje tabanlı öğrenme yaklaşımı denir (Akdeniz, 2015).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Hayat Bilgisi Dersinin Tanımı ve Özellikleri

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın amacı öğrencilerin öğrenilen bilgileri ve tecrübeleri kendileri tarafından yapılandırması ve istenilen kazanımların farklı disiplinler yoluyla öğrencide davranış biçimine gelmesidir. Başka bir deyişle tek bir disiplin yerine birden fazla disiplinin arasındaki yapıyı gösteren öğrenme konuları üzerine oluşturulduğundan, dünyadaki eğilimlere yatkın olduğu ve öğrencilerin olayları farklı yönlerden değerlendirmelerine fırsat sağladığı bilinir (Narin, 2007). Bu dersin hedefi, öğrencilere yaşamlarını sürdürdükleri çevrelerini tanıtarak uymalarını sağlamak ve karşılaşacakları sorunları çözebilme yeteneği edindirmektir (Tay, 2007).

Hayat Bilgisi dersi, sosyal bilimler ve doğa bilimlerini temeline alan, öğrencilerin gelişme ve büyüme özelliklerine uyumlu hazırlanmış, günlük hayata dair bilgiler içerir. Hayat Bilgisi dersinin hedefi, gündelik hayatta işe yarayabilecek somut uygulamalar vasıtasıyla öğrencilerin daha faal bir hayat sürmelerine yardımcı olmaktır. Ayrıca ilköğretim ikinci kademe derslerinin temelini barındırması açısından da önem taşımaktadır (Baysal, 2006).

Hayat bilgisi dersi, toplu öğretim yaklaşımına esas oluşturulmuş bir derstir. Çocukların kendilerini, içinde yaşam sürdükleri toplumu ve dünyayı tanıyıp öğrenmeleri için planlanan bu ders, 1924, 1936, 1948, 1968, 1998, 2005 ve 2009 ilköğretim programlarında yer almıştır (MEB, 2009), 2015 yılı programında da aynı isimle yer almaktadır.

Hayat Bilgisi dersi ve bu dersin devamı olan Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler dersleri, bireyi hayat hazırlayan, yaşam için gerekli temel becerileri kazanmasına olanak sağlayan disiplinlerdir.

Türkiye'deki Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Programları bireyi etkili ve nitelikli vatandaşlar olarak topluma kazandırmayı hedeflerken (Tanrıöğen, 2006); Fen Bilimleri dünyayı tanımlamaya ve açıklamaya çalışan dinamik ve beşeri bir faaliyet olarak belirtilir (Aydoğdu ve Kesercioğlu, 2005).

2.2. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı

Proje, "tasarı ya da geliştirme, hayal etme, planlama" demektir. Yani bu güne kadar bilinenin aksine, bitmiş olanı değil; kurgulananı ya da kurgulamayı tanımlar (Erdem, 2002).

Proje denilince belirli bir konu ya da sorunun detaylıca incelenerek, bilimsel yöntemler yoluyla bu konu ya da soruna dair araştırma yapma ve sonucunda ulaşılan bulguların değerlendirilerek ortaya bir sonuç koyulması ve bu sonucun da rapor haline getirilmesi akla gelir (Çubukçu, 2012).

Erdem ve Akkoyunlu'ya göre proje "Daha fazla bilgi edinilmek istenen bir konu hakkında derinlemesine araştırma yapmak, düşünmek, hayal etmek, kurgulamak ve sonuçta bir ürün ortaya koymaktır." (Erdem ve Akkoyunlu, 2002).

"Projeler, bir kavram ya da becerinin kazandırılmasıyla ilgili bir problemin çözümü için, öğrencilerin özgür bir şekilde grup halinde veya bireysel olarak yaptıkları çalışmalardır" (Kubinova, Novotna ve Littler, 1998).

Projeler kullanım amaçları, uygulma şekilleri göre çeşitli şekillerde sınıflandırılmıştır.

Lucio projeleri "araç-gereç yapımı, öğrenme, entelektüel ya da problem, estetik nitelikli, çalışma" projeleri olarak sınıflandırmıştır (Akt. Korkmaz ve Kaptan, 2001).

Sönmez'e göre iki tür proje vardır. Bunlardan birincisi yaratıcı proje, ikincisi klasik projedir. Okul ortamında ikisi de kullanılabilir; ama ağırlık yaratıcı projede öncelik ise klasik projede olmalıdır. Öğrenciler önce klasik proje tekniği ile bilimsel çalışmayı öğrenmeli, daha sonra yaratıcı proje tekniği ile yeni ve özgün düşünceler

oluşturabilmelidir (Sönmez, 2014).

Korkmaz ve Kaptan'a (2001) göre bir Fen Bilgisi dersinde üniteler için üç tip proje kullanılabilir;

1. **Yapı ya da Makine Projeleri:** Öğrenciler bir basit makine, DNA sarmalı vb yapar ve bu çalışmalar yapılırken öğrenciler neler öğrendiklerine odaklanırlar. Yapılan çalışmaların çalışma mekanizmasının anlatırlar ve daha nasıl farklı bir şekilde geliştirebileceklerini tartışırlar.

2. **Deneysel / Araştırma / Ölçme Projeleri:** Farklı değişkenlerin nesnelere etkisini görmek için bir deney sistemi oluştururlar. Bir deney raporunda hangi bilimsel yöntem adımlarının olması gerektiğini araştırır ve bu adımlardan yararlanarak bir model oluşturur.

3. Araştırma ve Keşif Projeleri: Bir bilim insanı ya da bilimsel bir konu belirlenir. Bulunan veriler araştırma kaynakları yardımıyla özetlenir. Öğrenciler en gelişmiş kaynaktan en basit araştırma kaynağına kadar birçok araç seçip kullanırlar. (Korkmaz ve Kaptan, 2001).

Proje tabanlı öğrenme kavramı projelerin öğrenme ile bağdaştırılmasıyla ortaya çıkmaktadır (Çubukçu, 2012). Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı, genel kavramları, düşünceleri ve bir disiplinin temel ilkelerini hedef alır. Öğrencilerin sorunun çözümü için, araştırma yapmaları, bilgi edinmeleri ve bu sonuçları anlamlı bütünler haline getirerek bir ürün çıkarma görevini içerir. Öğrencilerin, kendilerine has çalışmalarına ve kendi bilgi becerilerini kurmalarına olanak sağlar. Gerçekçi sonuçlarla en son noktaya ulaşmaları sağlanır (Demirel, 2003).

Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının ortaya çıkışı John Dewey, H.W. Kilpatrick ve Jerome Bruner'in öğrenme konusundaki görüşlerinin bir sentezi sonucunda olmuştur (Demirel, 2005).

Toplu öğretim Amerika'da 'proje usulü' adı altında oluşmuş ve gelişmiştir ve ilhamını da John Dewey'in felsefesinden almıştır. J. Dewey'in sisteminde, okulda her olay, çocuğun kendi hareket ve etkinliklerine göre açıklanmaktadır. Yaşamda asıl

ve önemi olan husus, bilgi değil herhangi bir işi yapmış olma alışkanlığı kazanmış olmak ve bu iş için gereken bütün materyali toplayabilecek güçte olmaktır (Hesapçıoğlu, 1992).

J. Dewey'in düşüncelerini H. W. Kilpatrick ve E. Collings oluşturmuş ve proje metodunu tüm ayrıntısıyla işlemişlerdir. Sözü edilen eğitimcilere göre, eğitim programı, yaşamda öğrencilerin gelişimlerinin her adımında kendilerince belirledikleri gayeleri esas alarak düzenlenmeli ve oluşturulmalıdır. Eğitim programı, çocuğun kesintisiz büyümesine yardım edecek biçimde olmalıdır. Eğitim programı, bir yandan çocuğun doğuştan getirdiği eğilimleri desteklerken, diğer yandan da çocuğun içinde bulunduğu çevredeki etkileriçocuğun doğuştan getirdiği özellikleri geliştirici biçimde olmalıdır (Hesapçıoğlu, 1992). Kısaca eğitim programının özü çocuğun kendi gelişimi için yapması gerekenleri somutlaştırmaktır. Somut amaçlar da projeler ile oluşturulmaktadır.

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımını, eğitim alanında ilk gündeme getiren ve güçlü bir biçimde savunan kişi William Heard Klipatrick'tir. Klipatrick, 1918 yılında yayımladığı "Proje Yönetimi" adlı çalışmasında bu yöntemi ayrıntılı bir şekilde tartışmıştır. Klipatrick, proje yönetimiyle geçmişteki bilgilerin yapılandırılmasını ve bireyin kişisel gelişimlerini sağlayacak ortamlar gerçekleştirileceğini savunmuştur. Ayrıca bu yaklaşımda işbirliğine dayalı öğrenme modelini savunarak, kuramsal gelişimin yanında öğrencilerin gruplu çalışma bakış açısını kazanmalarının önemini vurgulamıştır (Anagün ve Duban, 2014).

Proje fikri çok daha eskilere, 16. yüzyıla (Knoll, 1997) dayandığı belirtilir. Knoll'a göre okullarda eğitsel bir yöntem şeklinde kullanılan proje fikri, esasen İtalya'da 16. yüzyıl sonlarında başlayan, mimari ve mühendislik konularında bir eğitim uygulaması şeklinde tanındı. İtalyan mimarlar, 17. yüzyılın başlarında sanatçılarının düzeylerinin artmasını istiyorlardı ancak o zamanlarda alınan eğitim buna yeterli şekilde değildi. Profesyonel düzeye ulaşmak isteyen mimari çözümü kendi başına buldu. Dolayısıyla Roma'da 1577 yılında Papa 13.Gregory isteğiyle bir sanat okulu kuruldu. Proje yaklaşımı, bu okullarda verilen eğitimle hayata geçmeye başladı. Knoll'a göre PTÖ yaklaşımının tarihi:

1. 1590-1765: Projenin başlangıcı ve Avrupa'da mimarlık okullarında çalışıldı.

2. 1765-1880: Proje zamanla düzenli bir öğrenme yöntemi oldu ve Amerika'ya yayıldı.

3. 1880-1915: Projenin zanaat (el) eğitiminde ve genel okullarda çalışılması.

4. 1915-1965: Proje yaklaşımı tekrar tanımlandı ve Amerika'dan tekrar Avrupa'ya döndü.

5. 1965-Bugün: Proje fikrinin yeniden ortaya çıkması ve üçüncü kez farklı uluslara yayılması olarak düzenlenebileceğini belirtmiştir (Çiftçi, 2006).

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı, uzun zamandır bilinen ve önerilen, öğrencileri motive eden, kalıcı öğrenme sürecini kolaylaştıran bir yöntemdir (Vatansever Bayraktar, 2015).

Proje Tabanlı Öğrenme, proje odaklı, deneysel eğitim ve etkin öğrenme baz alınarak çıkan bir yaklaşımdır. Uzun yıllardan beri okullarda öğrencilerin projeler yapması, yaparak ve yaşayarak öğrenmeyi destekleyen etkinlikler kullanması, disiplinler arası temalar geliştirmesi, alan gezileri yapması ve laboratuar etkinlikleri yürütmesi gibi çalışmaların önemi vurgulanmaktadır (Anagün ve Duban, 2014).

Korkmaz ve Kaptan'a göre "Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı; bireysel ya da küçük gruplar halinde doğal koşullar altında yaşama benzeyen bir yaklaşımla problemlerin çözümünü amaçlar." (Korkmaz ve Kaptan, 2001).

Proje tabanlı öğrenme, bireysel olduğu gibi grupla da iş birliği içinde yapılabilir. Bireysel çalışmalar öğrenciye bağımsız olarak planlama, bilgiye ulaşma, bilgiyi organize etme ve değerlendirme gibi yetenekleri geliştirir. Ayrıca bireysel başarı yakalama öğrenenin kendine karşı güven duymasını sağlar. Grupla birlikte yapılan uygulamalarda ise iş birliği içinde olma, grup içinde görev yapma gibi beceriler kazanılmaktadır. Uygulama okuma-yazma, bilgi biriktirme, şekil, resim vb. şekillerde ifade etme gibi birden çok beceriler sağlamasıyla; heterojen yapı hem takımın becerisi hem de farklı yönlerde yetenekli öğrencilerin takım sürecine aktif katılımı bakımından fayda sağlamaktadır (Erdem, 2002). Bu sayede öğrenciler grup çalışmasının önemini ve bilimsel metod yeteneklerini de kazanmış olurlar (Korkmaz

ve Kaptan; 2001). Demirel (2005)'e göre "Proje Tabanlı Öğrenme okulda ve okul dışında öğrencilerin birbirleriyle iyi ilişkiler kurmalarını sağlayabilecek bir yapıya sahiptir.". Proje Tabanlı Öğrenmede bireysel çalışmalardan ziyade küçük gruplarla çalışmalara yönelip, öğrencilerin öğrenme süreci boyunca hem grup içindeki arkadaşları hem de diğer gruptaki arkadaşları ile koordinasyon içerisinde çalışmalarına imkan sağlamaktadır (Demirel, 2003). Grup projesi olarak yapılan projeler sayesinde öğrenciler arası iletişim güçlenir. Akran öğrenmesi gerçekleştirilir. Öğrenciler birbirleriyle bilgi alışverişi yaparak yardımlaşmayı öğrenir. Arkadaşının öğrenmesinden kendini sorumlu tutarak birlikte öğrenmenin önemini fark eder ve süreçten zevk alırlar.

PTÖ Yaklaşımı, farklı disiplinler arasında bağ kurarak öğrenme için fırsatlar sunar (Demirel, 2013). Bir dersin başka bir dersten kopuk olduğu sınıf düzeninden uzak, kısa uygulamalardan oluşan, uzun süreçlerde yapılan öğrenme uygulamalarına disiplinler arası bağların kurulmasına, öğrenen merkezli bir öğrenmeyi içerir (Arslan, 2017).

2.2.1. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Genel Özellikleri

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından temel eğitimde uygulamaya konan yapılandırmacı öğretim programında geleneksel öğrenme öğretme sürecinin temel kavramlarından olan "öğretme" eyleminin hâkimiyetini "öğrenme" ile değiştirme çabası içine girmiştir (Ay, 2013). Bu bağlamda Proje Tabanlı Öğrenme, öğrenciyi merkeze alan, öğrencinin aktif olduğu öğrenme süreçlerinin gerçekleştirilmesini sağlayan çağdaş bir öğrenme yaklaşımıdır. Bu yaklaşım yapılandırmacılığın uygulamaya konulmuş şekli olarak düşünülebilir. Proje Tabanlı Öğrenme öğrenenlerin yaşamlarında karşılaşabilecekleri sorunları farklı disiplinlerle bağlantı kurarak çözmeye çalışmasıyla gerçekleştirilen öğrenmelerin gerçek yaşama transferi kolayca sağlanabildiği görülmektedir. Bu yaklaşımda öğrenen kendi bilgisini kendi bilgisini kendisi inşa ederek öğrenmeyi öğrenmektedir.

Bilgi çağında yaşadığımız şu dönemde eğitim sistemimizde asıl hedef, öğrencilerimize olan bilgileri aktarmaktan ziyade bilgiye nasıl ulaşılacağını öğretmek

olmalıdır. Bu da, üst düzey mental süreç becerileriyle gerçekleşir. Diğer bir yönden, ezberden ziyade kavrayarak öğrenme, karşılaşılan yeni olaylarla ilgili sorunları çözebilme ve bilimsel metod yeteneklerini gerektirir. Bireylerin yaşamını devam ettirdiği çevreyi ve evreni bilimsel açıdan ele alıp incelemeleri hedeflenir. Onların hayata kolayca adapte olmaları, içinde yaşadıkları çevreyi çok iyi izlemelerine ve olabildiğince olaylar arasında sebep-sonuç ilişkilerini kurarak sonuç elde etme yollarını öğrenmelerine bağlıdır. Bu yönden öğrenciler çevrelerini bilimsel metodlarla izleyerek olaylar karşısında tarafsız düşünme ve doğru kararlar verme alışkanlığını edinmelidirler. Bu sayede çevrelerine, ailelerine ve kendilerine faydalı olmalarını sağlarlar (Korkmaz ve Kaptan, 2001).

Kılıç'a göre Proje tabanlı öğrenme. "Sınıf içerisinde kısa uygulamalar, öğretmen merkezli dersler yerine uzun dönemli öğrenme etkinliklerini vurgulayan, disiplinler arası yaklaşımın önemli yer tuttuğu, öğrenci merkezli, gerçek yaşamın konu ve uygulamalarına dönük bir öğrenme yaklaşımıdır." (Kılıç, 2004).

PTÖ'de öğrenciye kılavuzluk etmek önemlidir. Dolayısıyla öğrencileri kaynaklara ulaşma, bilgi teknolojilerinden yararlanma, rapor yazma, kaynak gösterme, sunum yapma gibi konularda bilgilendirmek gerekir (Çetin ve Bulkan, 2005). Erdem'e göre PTÖ, "Değişken ve hızla artan bilgiyi, çok az zaman dilimlerinde, teknoloji tabanlı bir öğrenme ortamında ve bireyi, problem çözebilen, analitik ve eleştirel düşünebilen, araştırma yapabilen, karar verebilen, sorumluluk alabilen ve işbir1iği içinde çalışabilen bir birey haline getirecek biçimde kazandırmamızı sağlayabilecek güçte bir anlayıştır." (Erdem, 2002).

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı öğrencilerin edindikleri bilgi ve becerileri günlük hayata aktarabilmesi, her gün karşılaştıkları yeni ve farklı problemlerle baş edebilmeleri için kullanılabilecek yöntemlerin başında gelir (Korkmaz ve Kaptan, 2001). Bu metot sayesinde öğrenciler günlük yaşamda karşılaşabilecekleri problemleri çözebilecek beceriler kazanırlar. Bilgiyi ezberleyerek değil de uygulayarak öğrenen bireyler toplumsal yaşamda da başarılı ve özgüven sahibi bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır. Proje yöntemi, bireysel öğrenmeye önem vermesinin yanı sıra okul hayatı ile toplumsal hayat arasında yakınlık kurmasını

önemseyen bir öğretim yaklaşımıdır. Bu yaklaşımın kaynağı esasen öğretimi geleneksel okulun içerdiği ve sürdürdüğü didaktizmden kurtarıp ona toplumsal bir amaç ve içerik kazandırma düşüncesidir (Kaptan ve Korkmaz, 2001).

PTÖ yaklaşımı, öğrenenlerin gerçek hayatlarında karşılaştıkları sorunları çözmelerini amaçlamaktadır. Bu yaklaşımın bu amaç çizgisinde ilerlemesi, yani günlük sorunları çözüme kavuşması için bir yapı organize etmesi "pragmatik felsefe" ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. (Yurtluk, 2005).

Proje Tabanlı Öğrenme, tamamlanmış olanı değil; kurgulananı ya da kurgulamayı ifade eder. Dolayısıyla proje tabanlı öğrenme, hayal etmeye, tasarı geliştirmeye, planlamaya, kurgulamaya dayalı bir öğrenme anlayışı olarak karşımıza çıkmaktadır. Tasarlamaya ya da kurgulamaya dayalı bir öğrenme anlayışı ise her şeyden önce, ürünü değil süreci biçimlemeye yönelmek durumundadır. Çünkü tasarılar ya da kurgular, değişime açık düşünce yapılarıdır. Anlayışı oluşturan temel sözcüklerden biri olan "tabanlı" sözcüğü de projenin, bir hedef değil bir alt yapı unsuru olduğunu vurgulamakta ve süreç yönelimli yapılanmaya işaret etmektedir (Erdem, 2002).

Erdem ve Akkoyunlu (2002)'ya göre, günümüzde eğitim mekanizmalarının alması gereken şekli göstermek için PTÖ'nün özenle seçilmiş üç kavramdan oluşmuştur. Bu kavramlardan biri dikkati öğretenden çekerek öğrenene odaklayan "öğrenme" kavramıdır. Diğeri "proje" kavramıdır ve öğrenmenin projelendirilmesine işaret etmekte; tekil öğrenmede yerine, belli bir gayeye yönelik karşılıklı öğrenmeyi vurgulamaktadır. Yaklaşımın projeyi esas almasının sebebi, asıl amacın proje üreterek bir ödevi yerine getirmek değil, bu projenin süreç boyutunun önemini anlatmasıdır. Bu sebeple "proje tabanlı" ifadesi kullanılır. Erdem (2002), "Tasarlamaya ya da kurgulamaya dayalı olan bu yaklaşımının ürünü değil, süreci biçimlemeye yönelik olması gerektiğini" belirtmiş, nedeni olarak da tasarı ya da kurguların değişmeye açık düşünce yapıları olduğunu göstermektedir.

Şekil 2.1: Proje Tabanlı Öğrenme Nedir? (Erdem ve Akkoyunlu, 2002)

2.2.2. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımıın Kapsamı

Yapılandırmacı Kuram (constructivism)

Öğrenenlerin bilgiyi hangi yolla öğrendiklerine dair bir kuram olarak ilerlemeye başlayan yapılandırmacılık, zamanla öğrenenlerin bilgiyi hangi yolla yapılandırdıklarına dair bir yaklaşım olmuştur. Öğrenme ezberleme yaklaşımına değil öğrenenin bilgiyi kendine indirgemesine, varolan bilgiyi ise tekrar yorumlanmasına ve yeni bilgiyi ortaya çıkarmasına dayanır. Öğrenen, daha önce bilinen bir bilgi ile yeni öğrenilmiş bilgiyi uyumlu hale getirerek, günlük hayatta karşılaşabileceği sorunlarını çözmede uygulamaya koyar (Erdem ve Demirel, 2002).

Yapılandırmacılık, öğretimle alakalı bir olgu değildir. Bilgi ve öğrenme ile ilişkili bir olgudur (Demirel, 2013). Yapısalcı kuram, öğrencilere birçok temel bilgi ve becerilerin iletilmesini sağlar, ancak eğitimde bireyler için daha fazla düşünmeyi ve anlamayı, kendi öğrendiklerinden sorumlu olmayı ve kendi davranışlarını kontrol etmeyi öğrenmelerine dikkat çeker. Bu yüzden yapısalcı kuramın esasında bir kişinin bilgilerini başkalarına aktarmaktan ziyade insanların kendi bilgilerini yine kendilerinin yapılandırması görüşü yatar (Saban, 2005).

Yapılandırmacı öğrenmede, öğrenme senaryolarının özellikleri genel, esnek ve güven verici olmasıdır; öğrenenlerin yaratıcılığını destekler, onları bağımsız olmaya, sorgulama ve seçim yapmaya yönlendirir. Yapılandırmacı öğrenme

senaryosunda ortaya alınan öğrenme, hayatlarının tasarımlanması olduğundan etkinlikler öğrenen odaklıdır (Erdem ve Demirel, 2002).

Bilişsel Yapılandırmacılık

Piaget'ye (1963) göre yaşam: "sürekli olarak giderek karmaşıklaşan formların yaratılması ve bu formların giderek çevreyle dengelenmesidir" (Açıkgöz, 2009). Yani birey yaşantısında anlam veremediği karmaşık durumlar, objeler vs. ile karşılaşarak ve bunlarla yaşantılar geçirerek anlamlandırır.

Piaget göre bilişsel gelişimdeki ana olgu uyum yeteneğidir. Birey öğrenirken bir denge, dengesizlik ve yeni bir denge süreci yaşar. Bu süreçte ilerleyebilmesi için karşılaştığı durum, nesne ve olaylara uyum sağlayabilmesi gereklidir (Sünbül, 2007). Piaget' in bilişsel gelişimle alakalı düşündüğü başka bir biyolojik ilke ise organizmanın örgütleme eğiliminde olmasıdır. Her bir uyum hareketi organize edilmiş davranışın parçasıdır. Uyum davranışı, örgütlenmiş bir sistemin, örgütlenmiş bir etkinliğin parçası içinde yer aldığından düzenlidir. Örgütleme sistemin düzenini koruyucu ve geliştiricidir (Senemoğlu, 2005).

2.2.3. Proje Tabanlı Öğrenmede Uygulama Aşamaları

Moursund proje tabanlı bir öğrenme sürecinin uygulama aşamaları:

a. Hedeflerin belirlenmesi.
b. Yapılacak işin veya ele alınacak sorunun belirlenip, tamamlanması.
c. Sonuç raporunun özelliklerinin ve nasıl sunulacağının belirlenmesi.
d. Değerlendirme ölçütlerinin ve yeterlik düzeylerinin belirlenmesi.
e. Takımların oluşturulması.
f. Alt soruların belirlenmesi, bilgi toplama sürecinin planlanması.
g. Çalışma takviminin oluşturulması.
h. Kontrol noktalarının belirlenmesi.
i. Bilgilerin toplanması.
j. Bilgilerin örgütlenip, raporlaştınlması.
k. Projenin sunulması (Erdem, 2002).

Tablo 2.1: Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Uygulama Aşamaları

Aşamalar	Yapılacak İşlemler	Öğretmenlerin Rolü	Öğrenenlerin Rolü
1. Konuyu ve alt konuları belirleme, grupları kendi içinde organize etme	Öğrenenler kaynakları araştırıp, bir çerçeve proje için sorular önerebilirler.	Araştırmanın genel konusunu sunar, konuların ve alt konuların tartışılmasında gruplara rehberlik eder.	İlginç problemler yaratır ve sorunları kategorize ederler, proje gruplarının oluşturulmasında katkıda bulunurlar.
2. Grupların proje planlarını oluşturması	Grup üyeleri hep birlikte proje planını yaparlar. Nereye ve nasıl gidecekleri, neleri öğrenecekleri gibi sorular hakkında karar verirler. Kendi aralarında iş bölümü yaparlar.	Grupların projelerini formüle etmelerine yardım eder, gruplarla toplantı yapar. Gerekli materyal ve kaynakları bulmalarına yardım eder.	Ne çalışacaklarını planlar, kaynakları seçer, rolleri tanımlar, planların dağıtımını sağlar.
3. Projeyi uygulama	Grup üyeleri organize olur, verileri ve bilgileri analiz ederler.	Araştırma ve çalışma becerilerinin geliştirilmesine yardım eder, temel süre ve grupları kontrol eder.	Sorular için cevapları araştırır. Veri toplar. Bilgiyi organize eder. Kaynak kişilerle görüşür. Bulgularını birleştirir ve özetler.
4. Sunuyu planlama	Üyeler sunularındaki temel noktaları belirler ve bulgularını nasıl sunacaklarına karar verirler.	Sunu için ders planlarının tartışılmasını ve sunuların organize edilmesini sağlar.	Sununun temel noktalarına karar verilmesini, nasıl bir sunu yapılacağının planlamasını, sunu için materyal hazırlanmasını sağlar.
5. Sunu yapma	Sunular sınıfta ve belirlenen diğer yerlerde (başka sınıflarda, başka okullarda vb.) yapılır.	Sınıflar koordine edilir.	Sunucular sınıf arkadaşlarına dönüt verir.
6. Değerlendirme	Öğrenen projeleri hakkında dönütleri paylaşırlar. Öğretmenler ve öğrenenler projeleri hep birlikte paylaşırlar.	Proje özetleri ve öğrenilenler değerlendirilir.	Grup üyeleri olarak çalışmayı ve çalışmada öğrendiklerini yansıtırlar. Çalışmaların değerlendirilmesin-de rol alırlar.

(Korkmaz ve Kaptan, 2001)

2.2.4. Proje Tabanlı Öğretmen ve Öğrenci Rolleri

Öğretmen rolü

PTÖ'de, öğretmen "arabulucu, rehber, takım koçu ve yardımcı" vs. rolleri üstlenir. Bu sınıflarda geleneksel sınıflardaki aktif öğretmen pasif öğrenci yerine; pasif öğretmen aktif öğrenci olgusu oluşturulmuştur (Çiftçi, 2006).

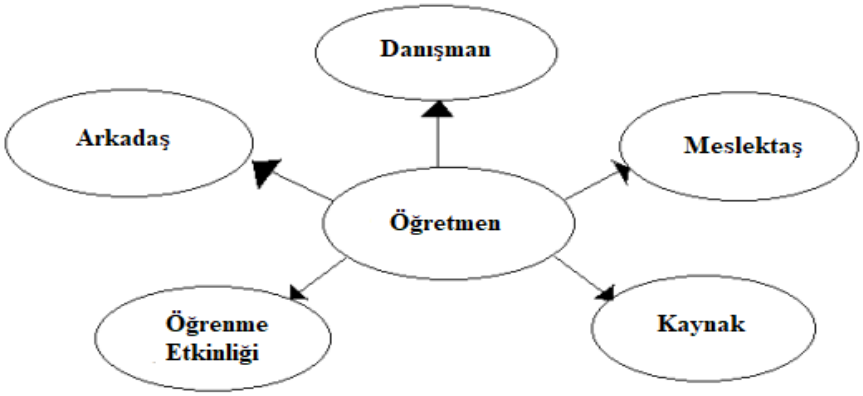
PTÖ'nin hedeflediği kazanım; öğrencilerin öğrenme tecrübesinin yaratıcılığının artmasıdır. Bir yandan öğrenciler bu tecrübeyle uğraşırken diğer yandan öğretmenler öğrencilere projelerinin oluşması konusunda destek olurlar. Projede öne çıkan öğrenci olurken; öğretmen arkada kalarak projenin gerekli yerlerine müdahale eder (Demirel, 2005).

Öğretmen bireysel projede grup projesine göre daha fazla iş yüküne sahiptir. (Korkmaz ve Kaptan, 2001).

Proje yöntemi, öğretimde daha değişik bir yöntemi gerektirir. Öğretmen her hususta önce ideyi iyice kavramalı ve açık olarak görmelidir. Hayat projeleri daima çok cephelidir bu yüzden diğer alanlarla canlı ilişkiler kurulmalıdır (Hesapçıoğlu, 1992). Öğretmen sınıfa girmeden, sürece başlamadan önce konuya hakim olmalı proje konusu üzerine derinlemesine bilgi sahibi olmalıdır.

Hesapçıoğlu'na göre projelerin işlenişi esasında öğretmen rolleri şu şekilde sıralanır:

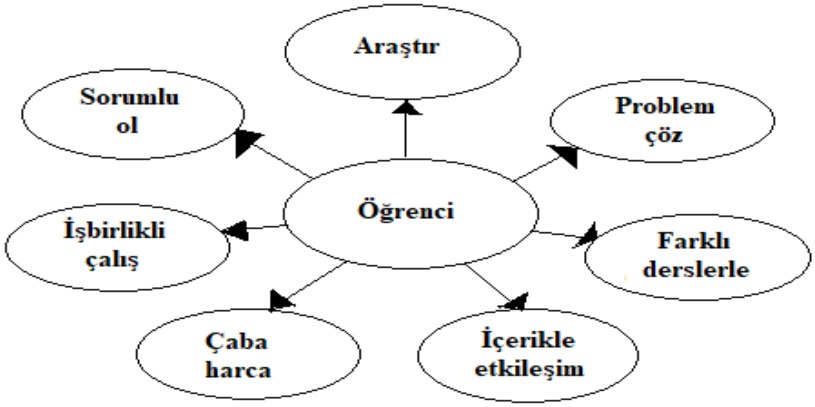
1. Öğretmen, çocuklar hangi kitaplardan, materyallerden, internet sitelerinden yararlanmalı diye düşünerek öğrencilere bu konuda yardımcı olmalıdır.
2. Öğretmen, öğrencinin proje sürecinde hangi tazr zorluklarla karşılaşabileceğini öğrenciye anlatıp üstesinden gelme yöntemlerini anlatmalıdır.
3. Öğretmen, öğrencinin hazırladığı projeyi hemen kabul etmemeli, gördüğü sorun yada eksikliği öğrenciye bildirip düzelttirmelidir.

Şekil 2.2: PTÖ Yaklaşımında Öğretmenin Öğrenci İçin Rolleri (Demirel, 2005)

Öğrenci Rolü

PTÖ yaklaşımı uygulanan okullarda öğrenci rolü diğer okullardan farklı düzeydedir. Öğrenciler bu yaklaşımda öğretmenin yönlendirmesiyle hareket etmek yerine öğrenmek istedikleri konu ya da olay hakkında kendileri karar alırlar. Her iki tarafında birlikte hareket ettiği konu, seçilecek projenin başlığı ve yapılacak araştırmanın ne yönlü olacağıdır. Öğrenciler proje hazırlama sürecinde "kitap, dergi, internet sitesi, ilgili kişilerle röportaj, teknik gezi vs." aktivitelerini yaparlar ve bu süreçte öğretmenlerinden yardım alabilirler. (Diffily, 2002; Çiftçi 2006).

Şekil 2.3: Proje Tabanlı Öğrenmede Öğrencinin Rolleri (Demirel, 2005)

Proje Tabanlı Öğrenme (PTÖ) yaklaşımı öğrenci odaklı bir süreçtir ve hayattaki asıl konulara yer verilmesini önerir. Uygulama, analizleme ve sentezleme seviyesindeki amaçların hayata geçirilebilmesi için bu yaklaşımdan faydalanılır (Demirel, 2005). Uygulama, analiz ve sentez düzeyindeki hedefler bilginin en karmaşık olduğu aynı zamanda gerçekleşen öğrenmenin de en kalıcı olduğu bilişsel işlem basamaklarıdır.

Hesapçıoğlu'na göre aşağıda belirtilen dört iş ise öğrencinin bizzat katılımı ve gayretiyle yapılmalıdır.

1. Projenin başarı ile seçilmesi
2. Projenin çözümü için plan hazırlanması
3. Planın uygulanması
4. Yapılan işin ve varılan noktanın sonucunda muhakeme edilmesi, eleştirilmesi ve takdir edilmesi (Hesapçıoğlu, 1992).

Proje tabanlı öğrenme metodu sayesinde öğrenciler günlük yaşamda karşılaşabilecekleri problemleri çözebilecek beceriler kazanırlar. Bilgiyi ezberleyerek değil de uygulayarak öğrenen bireyler toplumsal yaşamda da başarılı ve özgüven sahibi bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak artık PTÖ sınıflarındaki öğrenci, bilgiyi kendi araştırıp keşfeder ve bu süreç onun aktif olarak katıldığı bir süreç olur. Böylece her öğrenci kendi öğrenmesinden sorumlu tutulur. Öğrenciler projenin her adımında kendine yer bulur ve böylece proje onun da ellerinden çıkmış bir ürün olur. Bu sayede öğrenci konuya dair her detayı da bildiği için sınıfla bu bilgileri paylaşabilme düzeyine gelir (Çiftçi, 2006).

2.2.5. Proje Tabanlı Öğrenmede Aile Katılımı

Erdem (2002)'e göre "değişen yaşam koşullarının zorunlu kıldığı ve proje tabanlı öğrenmenin oluşturulmasına olanak sağladığı öğrenme ortamı, öğrencilerin kendi öğrenmelerini kurgulayıp, yönlendirdikleri ve böylece yaratıcılıklarını geliştirebildikleri; karşılaştıkları sorunları işbirliği içinde çözmeye çalıştıkları,

başarıları konusunda karar verici oldukları, yaşamın sınıf ortamına taşındığı, ailenin aktif olarak öğrenme sürecine katıldığı, teknoloji tabanlı" bir öğrenme ortamıdır.

Sönmez (2014)'e göre ise proje tabanlı öğrenmede öğrenciler öğrenme-öğretme ortamına etkin bir biçimde katılırlar. Kendi öğrenmelerini kurgulayıp, planlarlar. Kurgulama işi sınıf ortamında, öğretmenin gözetiminde yapılmalıdır. Sınıf dışında yapılan kurgulamalar öğrenciye ait olmayabilir. Öğrenci ebeveyn, ağabey, tanıdık ve dost birine ait kurgulamaları kendi kurgulaması gibi getirebilir. Bu proje tekniğinin özüne aykırıdır. Bu yüzden öğrenci kurgulamayı mutlaka ders esnasında yapmalıdır. Bundan sonra planladıkları projeleri uygulayıp sunarlar. Diğer insanlarla ilişki kurup görüşlerini alırlar. Kaynakları tararlar. Olguları gözleyip incelerler. Denerler, yaparlar, çizerler, bozarlar, yeniden oluştururlar. Tüm bu etkinlikleri yaparken aileyi, öğretmeni, ilgili kişi ve kurumları da öğrenme-öğretmen ortamına katarlar; fakat işi onlar yapmazlar. Yalnız bilgi verebilir yol gösterebilirler. Kendilerine güvenleri artar. Araştırmacı, yaratıcı, problem çözebilen, üretici, kendine güvenen kişiler yetiştirilebilir.

Diffily ve Sassman'ın (2008) yaptıkları bir çalışmada ailelerin PTÖ sürecine dahil olması öğrenci ve öğretmenler bakımından yarar sağlar. Bu süreçte aileler bilgilendirilir ve birçok şekilde sürece katılırlar. Bunlardan bazıları

1. Haftalık mektuplar
2. Magazin dergilerinden veya mesleki dergilerden makaleler
3. Sınıf deneyimlerini geliştirmek için önerilen etkinlikler
4. Öğrencilerin çalışmalarının sergilenmesi
5. Gayri resmi çift yönlü iletişim
6. Telefon Çağrıları
7. Gayri resmi konuşmalar
8. Konferanslar
9. Aylık Aile Toplantıları
10. Aile Alan Gezileri
11. Özel Gönüllülük Fırsatları
12. Aile Geceleri şeklinde sıralanmıştır (Keser, 2008).

2.2.6. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Avantajları

Proje tabanlı öğrenme öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerinin de gelişmesine olanak sağlar fiziksel ortamlarına duydukları sorumluluk duygularını artırır (Dori ve Tal, 2000). Bir diğer yönden PTÖ yaklaşımı, öğrencilerin yorumlama yeteneklerini geliştirir. Öğrencilerin proje sürecine sürekli katılımları düşüncelerini şekillendirmelerine yardımcı olur (Zoller, 1991).

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının avantajları şu şekilde belirtilmiştir:

Öğrencilerin öğrenme becerilerini geliştirir ve zenginleştirir.

Yaşam boyunca öğrenmeyi sağlar.

Grup çalışması ve iş birliğine dayalı öğrenme etkinliklerine katılımı sağlar.

Öğrencilerin bilgilerini aktarmaları ve katılımları için çoklu yollar önerir.

Zekânın çeşitli boyutlarının kullanımına izin verir (kinestetik mantık vb.)

Aile ve öğretmen öğrencinin durumu hakkında bilgi sahibi olur.

Öğrencilerin problemleri çözebilme kabiliyetleri artar.

Öğrendiği bilgi ve yetenekleri gösterebilirler.

Öğrenciler, PTÖ sayesinde birçok yeteneğe sahip olur:

Yaşamsal Beceriler: Bir toplantıya sahiplik yapmak, bir maliyet raporu oluşturmak vb.

Teknolojiyi Kullanma Becerisi: Akıllı telefon kullanımı, TV, video vs. araçların kullanımı

Bilişsel Süreç Becerileri: Yorumlama kabiliyetinin artması ve problemleri çözüme kavuşturma

Öz-denetim Becerileri: Belirli hedef doğrultusunda hareket etmek.

Eğilimler: Kendini denetleme, başarma duygusu

İnançlar: Kendine yetebilme duygusu (Hamurcu, 2000).

2.2.7. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Dezavantajları

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı, öğretmenin iş yükünü ve sorumluluğunu arttırabilir. Proje tabanlı öğrenme yaklaşımında öğrenmeye ayrılan sürenin artmasına olanak sağlar. Eğer araştırmanın sınırları istenilen şekilde çizilmezse, konuda aşırı bir sapma ve dağılma gözlenebilir (Kınık, 2004).

Marx vd. (1997) proje tabanlı öğrenme sürecinde öğretmenlerin sınıflarında karşılaşabilecekleri güçlükleri zaman, sınıf yönetimi, kontrol, öğrenmeyi destekleme, teknoloji kullanımı ve değerlendirme kavramları açısından değerlendirerek aşağıdaki şekilde açıklamıştır:

Zaman: Proje tabanlı öğrenmede konu ve kavramlar derinlemesine incelendiği için araştırmalar ve tartışmalar tahmin edilenden daha fazla zaman alır.

Sınıf Yönetimi: Öğretmenler öğrencilerin verimli bir şekilde tartışıp çalışabilmeleri için birbirleriyle özgür bir şekilde konuşmalarına izin vermeli ve ihtiyaçları olan temel bilgilerle araştırmadaki uygulama ve tasarımları keşfetmelerini sağlamalıdırlar. Bu durumda öğretmenlerin hem öğrencileri gözlemleyip hem de etkinliği yönetmeleri zor olabilir.

Kontrol: Öğretmenler öğrencilerin öğrenmeleriyle ilgilenmek için genellikle bilgi akışını kontrol etmek isterler. Öğrencilerin kendi öğrenmelerini yapılandırmalarının önemli olduğunu düşünmelerine rağmen bazı materyalleri ve gerçekleri kendilerinden öğrenmeye ihtiyaçları olduklarını düşünürler. Öğrencilerin doğru bilgiye ulaştıklarından emin olmak için onları yönlendirmek isterler.

Öğrenmeyi Destekleme: Öğretmenlerin, öğrencilerin etkinliklerine destek olması zor olabilir, bazı zamanlarda öğrencileri çok fazla özgür bırakarak dönüt vermekte zorlanabilirler.

Teknoloji kullanımı: Öğretmenler özellikle de kavramsal bir araç olarak derslerinde teknoloji kullanmakta zorlanabilirler.

Değerlendirme: Öğretmenler öğrencilerin öğrenmelerini kontrol etmek için

değerlendirmeyi planlamakta zorlanabilirler. Öğrencilerin hazırladığı ürünler sadece kavramsal yapıların değerlendirilmesini içermez aynı zamanda gruptaki çalışmalarını ve rapor paylaşımlarını da içerir. Bu nedenle ürün kalitesini değerlendirmek zordur, bilginin düzenlenmesi ve tasarlanması yani sürecin tamamı değerlendirmede dikkate alınmalıdır (Anagün ve Duban, 2014).

Çiftçi (2006)'ye göre proje uygulamalarındaki zorluklar aşağıdaki tekliflerle aşılabilir:

a) Öncelikle en önemli üniteler öğretilmeli. Zaman yetersizse bu koular kesinlikle öğretilmelidir.
b) Eğitim etkinliğe değil; etkinlik eğitime göre planlanmalıdır. Yapılacak projeyi öğrenciler seçebilirler.
c) Yapılacak proje program ve standart hedeflerine göre seçilmelidir.
d) Öğrenciler teknolojinin gerektirdiği altyapıları (programlama dili vs.) kullanmaya teşvik edilmelidir.
e) İş bölümü yapılmalıdır. Ortaklaşa yapılan projelerde öğrencilere uygun görevler verilmelidir. Bu sayede her öğrenci projede katkısı olduğunu düşünerek motive olur ve projeyi litaratür açısından da merak ederek sahiplenirler. Proje aktivitelerine bir yapı sağlamak için bir zaman çizelgesi oluşturun.
f) Farklı araç-gereçlerden, kaynaklardan yararlanmalı ve bunun için diğer öğretmenlerden de yardım istenmelidir.

2.3. Hayat Bilgisi Dersinde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Yeri

Sosyal yaşamdaki gelişmeler ve değişimler hızla devam etmektedir. Bireyler bu hıza ulaşmak için eğitime ihtiyaç duyarlar. Eğitim kurumu bunu yapabilecekleri yerlerden biridir. İlköğretim, eğitim kurumlarında temel bilginin kazanıldığı en önemli adımdır. İlköğretim, çocukların örgün eğitime başladığı yerdir. İlköğretimde, öğrenciler ilk olarak okul kuralları ve topluluk kuralları kazanmaya

çalışılmaktadır. Okul ve toplum kurallarının ilk dersi hayat bilimidir. Yaşam bilimi, çocuğun hem sosyal hem de doğal olayları tanıma, görme ve anlama becerisinin bir çalışmasıdır. Derslerde proje temelli öğrenmenin kullanılması, öğrencilerin bilgilerinin önemli ölçüde kazanılmasına katkıda bulunur (Solomon, 2003). Öğretmenler ve aileler, öğrencilerin projedeki istekliliğinden ve sistemli çalışmasından da memnunlar (Curtis, 2002).

Hayat Bilgisi Dersinde proje yaklaşımları farklı yöntemlerle kullanılabilir. Bir Hayat Bilgisi projesi yetenek gelişimine, araştırma ve geliştirme adımında birey ya da grupların oluşturduğu ürünlere veya öğrencilerin sınıfta içindeki sunumlarına odaklanır. Odak noktası bütün bu kavramların birleşimi de olabilir. Müfredat, projeleri merkezine alabilir veya öğrencilerin öğrenme sürecini geliştirmek için yararlanılır (Singer, 1997).

Öğrenciler Hayat Bilgisi ile ilgili projelerini konuları araştırmak, becerilerini göstermek için hazırlarlar, başlıca temel kaynakları kullanırlar ve çalışmayı aydınlatıcı sorular sorarlar (Tavalin, 2006).

Birçok yetenek projelerle birlikte ortaya çıkar. Projelere öğrenme tecrübeleri dahil edilir ve bu tecrübeler öğrencilerin sözcük bilgilerinin ilerlemesine, bilimsel ve cebirsel kavramları kazanmalarına ve yazma yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olur. Süreç öğrencileri okumaya teşvik eder ve böylece yazma da bu sürece bağlanmış olur. Benzer konulu matematik ve fen bilgisi projeleri de hayat bilgisi projelerine dahil edilebilir ya da bu yetenekleri içeren eylemlere öğretmen ve öğrencileri de dahil edebilir. (Diffily, 2002).

2.4. İlgili Araştırmalar

2.4.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Türkmen (2019) tarafından hazırlanan “Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Fen Bilimleri Dersinde Öğrencilerin Akademik Başarı ve Tutumuna Etkisi” başlıklı yüksek lisans tezinde öntest sontest kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılarak öğrencilerin Fen Bilimleri dersine yönelik akademik başarı ve

tutumları hakkında araştırma yapılmıştır. Yapılan uygulama sonrasında PTÖ uygulamasının yapıldığı deney grubu ile geleneksel yöntem ile ders işlenen kontrol grubu arasında akademik başarıları incelendiğinde deney grubu lehine anlamlı bir fark görülürken Fen Bilimlerine yönelik tutumları incelendiğinde deney ve kontrol grubu arasında anlamlı bir fark olmadığı anlaşılmıştır.

Gündüz (2018) "Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersinde Yaptıkları Projelerin Sorumluluk Duygusuna Katkısı Hakkındaki Görüşlerin Değerlendirilmesi" başlıklı çalışmanın amacı, ilkokul öğrencileri tarafından yapılan projelerin onların sorumluluk duygusuna yönelik görüşlerindeki değişimleri ortaya çıkarmaktır. Çalışma durum çalışmasını (örnek olay) kullanılmıştır. Kullanılan bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden biridir. Çalışmada veriler görüşme formu aracılığıyla toplandı ve toplanan veriler analiz edilirken betimsel analizden yardım alınmıştır. Araştırma yaptırılan projelerin öğrencilerin sorumluluk alma duygusuna olumlu yönde katkı sağladığı ve öğrencilerin proje yaparken kendilerini sorumlu hissettikleri sonucuyla tamamlanmıştır.

Turan Kızıltaş (2017) tarafından "Fen Bilimleri Dersi Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminin Uygulanmasına Yönelik Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri: Muş Örneği" başlıklı tez çalışmasında elde edilen bulgular nicel araştırma yöntemi ile analiz edilmiştir. Yapılan çalışmada öğrencilerin proje hazırlama konusunda bilinçli olduğu ve arkadaşlarıyla işbirliği yaparak birbirlerinin gelişimine katkı sağladıkları ortaya konmuştur. Öğretmenlere yönelik yapılan araştırmada araştırmaya katılan öğretmenlerin PTÖ yöntemine olumlu bakış açısıyla baktıkları vurgulanmıştır.

Vatansever Bayraktar'ın (2015) "Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı" adıyla yayımlanan makalesinde PTÖ yaklaşımı, felsefesi, türleri, hazırlanma adımları, kavramları, öğrenci ve öğretmenlerin rolü, avantajları ve dezavantajları, değerlendirme konuları yer almıştır. Yazar makalesinde PTÖ yaklaşımını "öğrencileri motive eden, kalıcı izli öğrenme sürecini kolaylaştıran, öğrenciyi öğretme-öğrenme sürecinin merkezine alan, gerçek yaşamın konularına ve uygulamalarına yer veren bir öğrenme yaklaşımı" şeklinde tanımlar. PTÖ'nün,

öğrencilerin öğrenmeye yönelik isteklerinin artmasını sağladığına, motivasyonlarının iyi derecede olduğuna ve aynı zamanda daha az hoşlandıkları dersler için de tavırlarının değiştiğine, araştırmaya ve gözleme daha çok ilgi duymaya başladıklarına ve bu sayede kalıcı öğrenmeye anlamlı bir yaklaşım sağladığına değinmiştir.

Yılmaz'ın (2015) "Fen Bilimleri Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının 6. Sınıf Öğrenci Başarısı ve Bilimsel Süreç Becerilerine Etkisi" adlı çalışmasında öntest-sontest kontrol gruplu yarı-deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmada PTÖ uygulamasının öğrencilerin akademik başarıları ve bilimsel süreç becerilerinin arttırılmasında deney grubu lehine anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. PTÖ, geleneksel öğretim yöntemlerinden daha etkilidir vurgusu yapılmıştır.

Özel (2013)'in "Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminin İlköğretim 2. Kademe Fen ve Teknoloji Derslerindeki Uygulanmasının İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezinde 2. kademe Fen ve Teknoloji dersinde PTÖ yaklaşımı öğretmen, öğrenci ve veli açısından araştırılmıştır. Araştırmada gruplar ortak bir şekilde proje için "yeni bir ürün tasarlamak ve üretmek" şeklinde görüş bildirmiştir. Öğretmenler tarafından uygulanması gerekli olarak görülen yöntemin uygulanmadığı saptanmıştır. Okulda proje konusu seçimi ile başlayan sürecin diğer aşamalarının evde tamamlandığı anlaşılmıştır. Öğrenciler projeyi yapmak için internetten gerektiğinden fazla yardım alarak yaptığı, Fen ve Teknoloji dersinin proje yapmak için en fazla tercih edilen ders olduğu, öğrenciler tarafından bitirilen projelerin sergilenmesi için çok istekli göründükleri fark edilmiştir.

Ay'ın (2013) "Öğretmen Adaylarının Proje Tabanlı Öğrenme ve Geleneksel Öğretime İlişkin Görüşleri" adlı makalesinde amaç, geleneksel yöntemle ve PTÖ yaklaşımıyla işlenen derslerin arasındaki farklılığa ait öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemektir. Bu çaılşmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada 96 öğretmen adayıyla bir dönem süresince PTÖ yaklaşımıyla bir ders işlenmiş, son haftada derse katılan 80 öğretmen adayına görüşlerine ilişkin bir form verilmiştir. Bu görüşlere göre PTÖ geleneksel öğrenme yöntemine nazaran daha iyi sonuçlar almışlardır.

Özkarabacak (2013)'ın "Aile Katılımlı Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının 60-72 Aylık Çocukların Farklı Kültürlere Bakış Açısına Etkisinin İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezinde PTÖ çalışmasına çocuklarla birlikte aileler de katılmıştır. Çalışmanın amacı, okul öncesi eğitim programına uygun etkili ve planlı bir şekilde okul öncesi eğitim programına uygun etkili bir program hazırlamaktır. Çalışmanın sonucunda deney grubundaki çocukların çalışmanın öncesi ve çalışmanın sonrasındaki puanlamasında ciddi bir fark gözlendi.

Yıldırım'ın (2011) hazırlamış olduğu "Probleme Dayalı Öğrenme ve Proje Tabanlı Öğrenme Yöntemlerinin İlköğretim öğrencilerinin Başarılarına ve Tutumlrına Etkisi" isimli tez çalışmasında öntest sontest deneysel desen kullanılmıştır. Uygulama sonucunda akademik başarı incelendiğinde PTÖ uygulanan deney grubu lehine bir sonuç ortaya çıkmıştır.

Şahin (2009) "İlköğretimde Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminin Uygulanması İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri" isimli tez çalışması genel tarama modeli olarak yapılandırılmış ve veri toplama aracı olarak öğretmen ve öğrenci için araştırma amacına uygun hazırlanan likert tipi beşli dereceleme anketleri kullanılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgular öğrencilerin projeleri bilinçli yaptıkları ve öğretmenlerin PTÖ'nin öğrencilerin yaratıcılığını arttırdığı şeklindedir.

Kılıç (2009)'ın "Yenilenen İlköğretim Programlarında Ailenin Eğitim Fonksiyonunun Öğretmen ve Veli Görüşlerine Göre İncelenmesi" başlıklı araştırmanın amacı 2004–2005 öğretim yılında yenilenen ilköğretim programlarında, ailenin eğitim fonksiyonlarını araştırmaktır. Yapılan araştırmanın örneklemini, Erzurum il merkezindeki 23 ilköğretim okulunda görev yapan 292 sınıf öğretmeni ve 188 öğrenci ailesi oluşturmaktadır. Veri toplamak maksadıyla araştırmacı tarafından hazırlanan öğretmen ve veli anketi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda MEB tarafından 2004- 2005 öğretim yılından itibaren uygulamaya konan ilköğretim programlarında ailenin eğitim fonksiyonunu da dikkate almış, ancak araştırma bulgularından da anlaşıldığı gibi, ailelerin yenilenen programın felsefesinden yeterince haberdar olmadıkları görülmüştür.

Baki ve Bütüner (2009) “Kırsal Kesimde Bir İlköğretim Okulunda Proje Sürecinden Yansımalar” adlı araştırmalarının amacı projenin nasıl yürütüldüğü konusunda öğretmenlerin görüşlerini alarak, projenin hazırlanma sürecinde öğretmenlerin karşılaştığı güçlükleri tespit edip çözüm yolları sunmaktır. Araştırmaya ait veriler bir nitel araştırma yöntemi olan içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda öğretmenlerin proje çalışmaları sürecinde öğrencilerine rehberlik etme, yol göstermede kendilerini yeterli bulmadıkları, proje çalışmaları hakkında uygulamaya yönelik bir eğitim almadıkları, proje konusu belirlemede güçlük yaşadıkları görülmüştür.

Şahin (2007) yılında “Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Uygulanmasında Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Güçlüklerin İncelenmesi” isimli makalesinde PTÖ yaklaşımında öğretmenlerin ne tarz zorlukla karşılaştığını anlamak için fen ve teknoloji dersi üzerinden araştırmıştır. Çalışmada “öğrenci boyutu, program boyutu, fiziki ve çevre boyutu ve öğretmen boyutu” şeklinde dört kavram tanımlanmıştır. Çalışma fen ve teknoloji dersinin PTÖ yaklaşımıyla işlenmesinde tanımlanan ölçeklerin öğrenci boyutunda orta düzeyde ancak öğretmen boyutunda tam tersi kötü düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır.

Saracaloğlu, Özyılmaz Akamca ve Yeşildere’nin (2006) yapmış olduğu “İlköğretimde Proje Tabanlı Öğrenmenin Yeri” isimli çalışma; PTÖ yaklaşımını tüm yönüyle ele almıştır. Proje tabanlı yaklaşım ve probleme dayalı yaklaşım karşılaştırılmış ve öğrenciler tarafıından farklı disiplinlerin öğrenilmesine dair nasıl bir davranışta olduklarının etkisi, fen dersi ve matematik dersi açısından araştırılmıştır. PTÖ yaklaşımı yeterince donanımlı öğretmenler ve gerekli şartlar oluştuğunda fen ve matematik derslerinin öğretimi etkili ve verimli bir sonuç verecektir.

Çiftçi’nin (2006) “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Risk Alma Düzeylerine, Problem Çözme Becerilerine, Erişilerine Kalıcılığına ve Tutumlarına Etkisi” adlı yazdığı doktora tezinde seçilen iki sınıf -birbirine denk- deney grubu ve kontrol grubu olarak sınıflandırılmıştır. Deney grubu PTÖ yaklaşımıyla ders işlerken kontrol grubu geleneksel yaklaşımla

ders işlemiştir. Çalışmada "akademik risk alma ölçeği, problem çözme ölçeği, erişi testi ve Sosyal Bilgiler tutum ölçeği" uygulandı. Bu ölçekleri araştırmadan önce ve sonra uygulandı. Araştırma bittikten 14 hafta sonra da öğrencilere "kalıcılık testi" uygulandı. Uygulanan testlerin verilerini çözümlemek için "t testi" kullanıldı. Çalışma sonucunda elde edilen bilgilere göre PTÖ dersin kalıcılık düzeyine olumlu açıdan etki etmiştir ancak öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı davranışlarında bir değişiklik olmadığı gözlenmiştir.

Gökmen'in (2003) yaptığı "Fen Liselerinde Yapılan Proje Çalışmalarının Öğrenci Tutumları ve Öğretmen Görüşleri ile Değerlendirilmesi" çalışmasına göre öğrenciler proje çalışmalarına dair görüşleri, genel bakımdan olumlu bulunmuştur. Ancak öğrenciler süreci kararsız bir tutumla ilerlemiştir. Kız öğrenciler ve erkek öğrenciler proje çalışmalarına farklı bir tutumla yaklaşmamıştır ancak kız öğrenciler süreç açısından erkek öğrencilere göre daha çok olumlu bir davranışta görülmüştür. Erkekler ise bu konuda daha çok kararsız kalmışlardır.

Demirhan ve Demireli'nin (2003) "Program Geliştirmede Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı" adlı yayınlamış oldukları makalede PTÖ yaklaşımı eğitim programı "hedefler, eğitim durumları, sınama durumları" bakımından incelenerek "öğrenen ve öğretmen özellikleri" konuları da incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. İlköğretim 3. sınıf Hayat Bilgisi dersi için yapılan çalışmada 3. sınıflardan bir deney grubu bir kontrol grubu seçilerek uygulama yapılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda öğrenci uygulamalarında; "planlama süreci, bilgi toplama, bilgiyi organize etme, çalışma takvimi oluşturma, yazılı rapor ve sunum hazırlama, ürün ortaya çıkarma ve değerlendirme çalışmaları" konuları üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Yapılan gözlemlere göre "deney grubu"ndaki öğrencilerin "kontrol grubu"ndaki öğrencilere göre, çalışmaya istekli katıldıkları, belirtilen aşamalarda aktif rol aldıkları, grup arkadaşlarıyla uyumlu çalıştıkları görülmüştür. Değerlendirme aşamasında öğrenciler sürece katılmaya alışkın olmadığı için sorunlar yaşanmış.

Vaiz (2003), "Proje Tabanlı Öğrenmede Portfolyoların (Öğrenci Gelişim Dosyalarının) Kullanımı ve Öğrenme Sürecine Yansımaları" isimli çalışmasında

veriler nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın amacı ilköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi dersinde PTÖ uygulamasında portfolyoların kullanımının öğrenme sürecini ne şekilde etkilediğini açıklamaktır. Araştırma sonuçlarına göre, Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin hazırladıkları öğrenci gelişim dosyalarına ilişkin öğretmen, öğrenci ve velilerin uygulamaya öncesinde ve sonrasında alınan görüşleri arasında benzerlik olduğu tespit edilmiştir.

Demirhan'ın (2002) yaptığı deneysel araştırmada 3. sınıf Hayat Bilgisi öğretiminde PTÖ'nin öğrencilere etkin katılım, bilgiye ulaşmak için araştırma yolunun kullanımı, yapılan araştırmaların sunulmasının desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır ve öğrencilerin hayata karşı hazır bir durumda olmalarının sağlanacağı söylenmiştir.

Korkmaz ve Kaptan'ın (2002) "Fen Eğitiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının İlköğretim Öğrencilerinin Akademik Başarı, Akademik Benlik Kavramı ve Çalışma Sürelerine Etkisi" adlı makalelerinde ilköğretim fen derslerinde PTÖ, "akademik başarı ve akademik benlik" kavramlarına ve çalışma sürelerine nasıl etki ettiğini araştırmıştır. Çalışmada "deney ve kontrol grubu" şeklinde iki farklı grupla çalışılmıştır. Yapılan çalışmanın sonucu "akademik başarı, akademik benlik kavramları ve çalışma süreleri" bakımından deney grubu lehine olumlu bir fark bulmuştur.

Erdem (2002), "Proje Tabanlı Öğrenme" başlıklı makalesi "teknoloji okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı" gibi kavramlarla, bireyi bu kavramların öngördüğü beceriyle donanımlı olması amacıyla PTÖ anlayışını tüm yönleriyle tartışmaya açmak maksatlı yazılmıştır. PTÖ anlayışının sahip olduğu öğrenme sürecindeki temel uygulama basamakları ayrıntılı olarak incelenmiş ve örneklerle sunulmuştur. Sonuç olarak PTÖ, "değişken, göreli ve hızla artan bilgiyi, son derece sınırlı zaman dilimlerinde, teknoloji tabanlı bir öğrenme ortamında ve bireyi, problem çözebilen, analitik ve eleştirel düşünebilen, araştırma yapabilen, karar verebilen, sorumluluk alabilen ve işbir1iği içinde çalışabilen bir birey haline getirecek biçimde kazandırmamızı sağlayabilecek güçte bir anlayış" olarak ifade edilmiştir.

Erdem ve Akkoyunlu'nun (2002) yazdıkları "İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Beşinci Sınıf Öğrencileriyle Yürütülen Ekiple Proje Tabanlı Öğrenme Üzerine Bir Çalışma" isimli makaleleri "Kasım 2001 Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumunda" aynı zamanda bildiri olarak da sunuldu. Çalışma 5.sınıf öğrencileri üzerinde Sosyal bilgiler dersi kapsamında yürütülmüştür. Öğrencilerle birlikte hem sınıf hem de bilgisayar öğretmenleriyle de çalışıldı. Bir grup öğrenci bilgisayar öğretmenleriyle, diğer grup ise sınıf öğretmenleriyle çalıştı. Bu yöntemin sebebi, öğretmenlerin yeterliklerinin öğrencilerin ürün niteliğine nasıl yansıdığını görmek içindir. Sonuçta, sınıf öğretmeniyle çalışan gruplara teknoloji eğitiminin artırılması önerildi, bilgisayar öğretmenleriyle çalışan gruplara akademik eğitimin artırılması önerilmiştir.

2.4.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Toci (2000) yaptığı PTÖ çalışmasını teknolojiyle desteklemiştir. Bu teknolojik çalışma ortamında öğrenciler için iç motivasyonlarına nasıl bir etki olacağı araştırılmıştır. Çalışmaya beş ve altıncı sınıf öğrencileri birer grup olacak şekilde katılmıştır. Çalışma sekiz aylık bir süreci kapsamıştır ve çalışma sonunda, öğrenme ortamlarının uygun bir şekilde hazırlanması içsel motivasyona olumlu bir katkı sağlamıştır.

Shepherd'ın (1998) yaptığı çalışmada PTÖ yaklaşımım öğrencilerin eleştirel düşünme yeteneğini edinmelerine olumlu katkı sağlayabileceğini bildirmiştir. Shepherd, altı ülkede belirgin bir konut sıkıntısı ile ilgili bir sorun için öğrencilerin tanımlanması ve çözüm bulmaya çalıştığı dokuz haftalık bir projeyi anlatıyor. Araştırmaya katılan öğrenci sayısının çok az olmasına rağmen (Deney grubunda 20, kontrol grubunda 15), Shepherd, deney grubunun kontrol öğrencilerine kıyasla, eleştirel düşünme becerilerinin test edilmesinde önemli bir artış olduğunu buldu.

Achilles ve Hoover (1996), tarafından yapılan bir başka çalışmada, üç ortaokul ve bir lise sınıfının katıldığı probleme dayalı öğrenmeye dayalı kötü bir uygulama sonuçları bildirilmiştir. Öğrenciler, özellikle küçük gruplarda iyi çalışamadılar. Araştırmacılar bu problemleri öğrencilerin sosyal beceri eksikliğine

bağlamaktadır. Bununla birlikte, bu çalışmanın anlamını değerlendirmek zordur çünkü veriler yetersizdi ve belki de daha önemlisi, projenin tasarımı, öğrencilerin araştırmaya gönülsüz katılımlarını gerektiren yüksek derecede kodlanmış, problem çözme aktivitelerinden oluşuyordu.

Probleme dayalı öğrenme yaklaşımının etkililiği ile ilgili sonuçlar Williams, Hemstreet, Liu ve Smith (1998) tarafından yapılan bir çalışmada sunulmuştur. 117 yedinci sınıf fen bilgisi öğrencisi ile yapılan bu çalışmada, CD-ROM ile sunulan probleme dayalı bir öğrenme programı alan öğrenciler, fen bilgisi kavramlarını ölçmek için daha geleneksel bir öğretim alan kontrol grubundan daha iyi performans gösterdiler.

Ljung ve Blackwell (1996), geleneksel öğretimi okul içinde bir okul oluşturan probleme dayalı öğrenmeyle birleştiren risk altındaki gençler için bir program olan OMEGA Projesi'ni tanımlamaktadır. Araştırmacılar, OMEGA Projesine kayıt olduktan sonra pozitif gelişme olduğunu bildirmiştir. Programın mezunları programa maruz kaldıktan sonraki yıl İngilizce, ABD tarihi ve matematik derslerini yüksek derecelerle geçtiler.

Wolk (1994), tarafından yapılan bir PTÖ çalışmasına, ilköğretim 5.sınıf öğrencileri katılmıştır. “Proje Tabanlı Öğrenme: Bir Amaç İçin Araştırma” isimli çalışmada öğrenciler neyi keşfedeceklerine kendileri karar vermiştir ve bu yüzden bu yaklaşım öğretmenler de bu yaklaşımı disiplinler arası bir yaklaşım olarak tanımlamıştır. Çalışma sonunda öğrenciler yapılan etkinlikte dış dünyayı yani gerşek yaşamı algılarken olumlu bir yönde eğilim göstermişlerdir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın amacına yönelik olarak, nitel araştırma yöntemlerinden, olgubilim deseni kullanılmış olup, elde edilen veriler betimsel analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Olgubilim (fenomenoloji) deseni, aslında farkında olunan ama derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır. Olgular, yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar olabilir. Bireylerin bir olguya ilişkin algılarını ve yüklediği anlamları ortaya çıkartmayı amaçlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Araştırmada olgubilim deseni, temel eğitimde proje tabanlı yaklaşımının uygulanmasında öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerini ortaya çıkarmak için seçilmiştir. Araştırmanın örnekleme yöntemi amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemedir. Ölçüt örnekleme, bir araştırmada gözlem birimleri belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesneler ya da durumlardan oluşturulabilmektedir (Büyüköztürk ve diğ, 2014). Araştırmanın amacı kapsamında, Hayat Bilgisi dersine devam eden 2. sınıf öğrencileri, bu öğrencilerin velileri ve Hayat Bilgisi dersine giren sınıf öğretmenleri üzerinde uygulama yapılmak istendiği için ölçüt örnekleme yöntemi seçilmiştir.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmanın çalışma grubunu Hayat Bilgisi dersine devam eden 2. sınıf öğrencileri, bu öğrencilerin velileri ve Hayat Bilgisi dersine giren sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu bağlamda, araştırmanın çalışma grubu 41 2. sınıf öğrencisi, 40

veli ve 20 sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 101 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcılar, gönüllü olarak araştırmaya katılmış olup, öğrencilerin velilerinden onam alınmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrenciler Ç1, Ç2, … Ç41 olarak; veliler V1, V2, … V40 olarak; sınıf öğretmenleri ise Ö1, Ö2, … Ö20 şeklinde belirtilmiştir.

3.3. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracı olarak görüşme sorularının belirlenmesi ile ilgili alanyazın taraması yapılmış ve ayrıca Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde alan uzmanlarının da görüşleri alınarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Hazırlanan görüşme formlarının kapsam ve yapı geçerliliğini sağlamak için, araştırmanın çalışma grubunu havuzu içerisinden rastgele seçilen beş sınıf öğretmenine, iki öğrenciye ve bu öğrencilerin velilerine uygulanmıştır. Ön çalışma sonucunda ortaya çıkan sonuçlar tekrar gözden geçirilerek gerekli değişiklikler yapılmış ve görüşme formlarına son şekli verilmiştir. Temel eğitimde proje tabanlı yaklaşımının uygulanmasına yönelik görüşleri ile ilgili öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri için ayrı olmak üzere, yarı yapılandırılmış açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Bu bağlamda, öğrenciler için 12 yarı yapılandırılmış açık uçlu soru (Ek 4); öğretmenler için 16 yarı yapılandırılmış açık uçlu soru (Ek 5) ve veliler için, 9 yarı yapılandırılmış açık uçlu soru (Ek 6) kullanılmıştır.

Öğrenciler İçin Başarı Testi; Öğrencilerin "Ülkemizde Hayat" ünitesi başarılarını ölçmek için önceden geliştirilmiş ve standardize edilmiş bir ölçek bulunamadığı için araştırmacı tarafından araştırmanın amaçlarına uygun "Ülkemizde Hayat Ünitesi – Başarı Testi" (Ek 7) geliştirilmiştir.

Başarı testini hazırlamak için "Ülkemizde Hayat'' ünitesinin hedef davranışları gözlenebilen davranış ifadelerine dönüştürülmüştür. Dolayısıyla 24 soru kökünü içeren çoktan seçmeli ifadeler hazırlanmıştır. Hazırlanan ifadeler 6 ilkokul öğretmenine danışılmış ve amaca uygun olmayan 4 soru çıkarılmıştır. Mevcut

sorularda oluşabilecek kavram yanılgıları giderilmiş, soruların anlaşılır ifade edilmesi sağlanmıştır. Bu çalışma (uzman geçerliği) aynı zamanda belirlenen hedef ve davranışların, konularla olan ilişkileri bir belirtke tablosunda gösterilerek, testteki soruların kapsam geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır. Hazırlanan test ön-test olarak uygulanmadan önce 85 ilköğretim 2. sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Uygulama sonuçları alındıktan sonra her bir soru maddesi üzerinde tek tek madde analizi yapılmış. Başarı testinde doğru cevaplara 5 puan yanlış veya boş cevaplara ise 0 puan verilerek puanlama yapılmıştır.

Öğrenciler için geliştirilen başarı testindeki 'Ülkemizde Hayat' Ünitesi Kazanımları ve soru numaraları Tablo 3.1'de verilmiştir.

Tablo 3.1: Öğrenciler İçin Geliştirilen Başarı Testindeki 'Ülkemizde Hayat' Ünitesi Kazanımları ve Soru Numaraları

Ülkemizde Hayat Ünitesi Kazanımları	**Soru Numaraları**
Harita üzerinde ülkesini, başkentini ve yaşadığı yeri gösterir.	2, 9, 16, 20
Türk bayrağının ve İstiklâl Marşı'nın vatanı ve milleti için önemini fark eder.	10, 15
Atatürk'ün çocukluğunu araştırır.	1, 3
Milli gün ve bayramların önemini kavrar.	4, 17
Dini gün ve bayramların önemini kavrar.	11, 12
Yakın çevresindeki kültürel miras ögelerini araştırır.	6, 7, 14, 18
Ülkemizde yaşayan farklı kültürdeki insanların yaşam şekillerine ve alışkanlıklarına saygı duyar.	19
Yakın çevresinde yapılan üretim faaliyetlerini gözlemler.	5, 8, 13

Araştırmanın veri toplama araçları, araştırmanın amacı kapsamında ele alınan alt problemlere göre dağılımı Tablo 3.2'de verilmiştir.

Tablo 3.2: Araştırmanın Veri Toplama Araçlarının Araştırmanın Alt Problemlerine Göre Dağılımı

Alt problemler	**Öğrenciler İçin Görüşme Soru No**	**Öğretmen İçin Görüşme Soru No**	**Veliler İçin Görüşme Soru No**
1. Verilen proje ödevlerini öğrenciler tek başına mı yapmaktadır?	Ç1, Ç3, Ç12,	Ö6, Ö7, Ö15	V4, V5
2. Verilen proje ödevlerini öğrenciler öğretmenleriyle birlikte mi yapmaktadır?	Ç4, Ç6, Ç7, Ç10	Ö1, Ö4, Ö5, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö16	V6
3. Verilen proje ödevlerini öğrenciler velilerinden destek almakta mıdır?	Ç8	Ö13	V2, V7
4. Verilen proje ödevlerinin öğrenci başarısına etkisi nedir?	Başarı testi		

Araştırma İstanbul İli Esenyurt İlçesi sınırları içinde gönüllü katılımcıya uygun bir mekanda, yüz yüze ve katılımcıların rızasıyla ses kaydı ve not alınarak 26.03.2019-20.05.2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Görüşmeler ortalama yaklaşık 45 dakika sürmüştür.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın amacına yönelik olarak, elde edilen verilerin analizinde tümdengelim nitel analiz tekniklerinden olan "betimsel analizi" kullanılmıştır. Bu

yaklaşıma göre, elde edilen veriler önceden belirlenmiş temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler, araştırma sorularının temalarına, mülakat ve gözlem süreçlerinde kullanılan soru veya boyutlara göre düzenlenebilir. Betimsel analizde, görüşülen kişilerin veya gözlemlenen bireylerin görüşlerini dramatik bir şekilde yansıtmak için doğrudan alıntılar sıklıkla dahil edilir. Bu analizin amacı, bulguları okuyucuya organize ve yorumlanmış bir şekilde sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler ilk önce sistematik ve net bir şekilde tanımlanmıştır. Daha sonra, bu açıklamalar açıklayarak yorumlanır. Ortaya çıkan temanın ilişkilendirilmesi, kavranması ve ileriye dönük tahminlerinin yapılması da araştırmacının bulguları arasında olabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Araştırmanın amacına yönelik olarak, elde edilen verilerin analizinde tümevarım nitelik analiz tekniklerinden olan "betimsel analiz" kullanılmıştır. Bu analizin amacı, elde edilen verilerin araştırma kapsamındaki kavramalara ve ilişkilere ulaşılmasını sağlamaktadır. Buna göre, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek, bunların okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlanmasını sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Betimsel analizi Yıldırım ve Şimşek (2018) tarafından belirtilen analiz aşamaları kullanılarak yapılmış olup, veriler nitel veri analiz programı kullanılarak elde edilen verilerin kodlamları tablolarla oluşturulmuştur. Bu aşamalar aşağıda ayrıntılı olarak incelenmiştir:

- **Betimsel Analiz İçin Bir Çerçeve Oluşturma:** Araştırma sorularına, araştırmanın kavramsal çerçevesine veya görüşmelerin ve/veya gözlemlerin boyutlarına dayanarak, veri analizi için bir çerçeve oluşturulur. Bu çerçeveye göre, veriler hangi temalar altında düzenlenir ve sunulur. Önceden tanımlanmış bir kavramsal çerçeve yoksa, tanımlayıcı analiz kullanmak zordur. Böyle bir durumda tanımlanacak temalar veri kaybına ve yanlış veri düzenlemesine neden olabilir.

- **Tematik Çerçeveye Göre Verilerin İşlenmesi:** Araştırmada oluşturulan çerçeveye göre elde edilen veriler okunarak düzenlenir. Oluşturulan çerçeveye göre bazı veriler dışarıda kalabilir ya da önemli olmayabilir.

Aynca bu aşamada, daha sonra sonuçlar yazılırken kullanılacak doğrudan alıntılar da seçilir.

- **Bulguların Tanımlanması:** Düzenlenen verilerin tanımlanarak, gerekli yerlerde katılımcıların doğrudan alıntılarla desteklenir. Bu aşamada, verilerin kolay anlaşılır ve okunabilir bir dille tanımlanması ve gereksiz tekrarlardan kaçınılması önemlidir.

- **Bulguların Yorumlanması:** Elde edilen bulguların açıklanarak, ilişkilendirilmesi ve anlamlandırılmasıdır. Ayrıca, bulgular arasındaki neden-sonuç ilişkilerinin açıklanmasıyla, farklı olgular arasında karşılaştırma yapılması sağlanarak, araştırmacı tarafından yapılan yorumun daha nitelikli olmasına yardımcı olur.

- **Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması:** Bir araştırmanın bilimsel bir çalışma olarak kabul edilmesinde en önemli unsur güvenilirlik ve geçerliliğidir. Nitel araştırma tekniklerinde; toplanan verilerin ayrıntılı olarak incelenmesi, araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklamasında geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır.

Temalar ilgili literatüre dayalı olarak belirlenmiş, kodlar çıkartılmış ve nitel araştırmaya uygun bir içerik çözümlemesi yapılmaya çalışılmış ve bulgular sunulmuştur. Elde edilen veriler, çalışmanın amaçları doğrultusunda temalar ve alt temalar tanımlanarak analiz edilmiştir.

Bu çalışmada, elde edilen veriler, araştırmanın güvenirliğinin sağlanması için veriler iki uzman görüşüne başvurulmuştur. Miles ve Huberman (1994)'ın güvenirlik formülünden faydalanılmıştır. Formül aşağıda verilmiştir:

Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)

Miles ve Huberman (1994)'ın güvenirlik formülü sonucunda %77 çıkmıştır. Miles ve Huberman (1994)'a göre %70 ve yukarısında çıkan araştırma sonuçlarının güvenirliliğinin yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 2. Sınıf öğrencileri, velileri ve sınıf öğretmenlerininin görüşlerinin veri toplama araçlarından elde edilen bulgular ve değerlendirmeleri ayrı başlıklar altında ele alınmıştır:

4.1. Öğrenci Görüşmelerine Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular ve değerlendirmeleri aşağıda ele alınmıştır:

Soru1: "Proje Denilince Ne Anlıyorsunuz?"

Tablo 4.1: "Proje denilince ne anlıyorsunuz?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Grup Çalışması	31	%64,58
İşbirliği/Yardımlaşma	3	%6,25
Sunum	2	%4,16
Tasarım	1	%2,08
Yeni Bilgiler ve Bilinmeyenleri Öğrenme	11	%22,91
TOPLAM	**48**	**100**

Tablo 4.1'e göre "Proje denilince ne anlıyorsunuz?" sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %69,58 (31 kişi)

grup çalışması, %6,25 (3kişi) işbirliği/yardımlaşma, %4,16 (2 kişi) sunum, %2,08 (1 kişi) tasarım, %22,91 (11 kişi) yeni bilgiler ve bilimeyenleri öğrenme şeklindedir.

"Bir grubun çalışması" **(Grup Çalışması)** (Ç1)

"Topluca yapılan çalışma" **(Grup Çalışması)** (Ç2)

"Beraber çalışmayı anlıyorum" **(Grup Çalışması)** (Ç5)

"Toplum içinde yapılan işi sunmak" **(Sunum)** (Ç3)

"Toplum içinde beraber yapmak ve zamanı gelince sunumunu yapmak" **(Grup Çalışması, Sunum)** (Ç18)

"İşbirliği, yardımlaşma" **(İşbirliği/Yardımlaşma)** (Ç22)

"Birlik beraberlik ve birlikten doğan kuvveti anlıyorum burada tek başına yapamayacağımız bir şeyler var ise arkadaşlarımızdan yardım alarak kolayca yapabiliriz onu anlıyorum" **(İşbirliği/Yardımlaşma)** (Ç26)

"Birlikte çalışma yardımlaşma" **(İşbirliği/Yardımlaşma)** (Ç27)

"Tasarım yapılan bir şey anlıyorum" **(Tasarım)** (Ç33)

"Ekip çalışmasıyla yeni bir iş yapmak" **(Yeni Bilgiler ve Bilinmeyenleri Öğrenme)** (Ç9)

"Yeni bir şey öğrenmek ve arkadaşlarımızla paylaşmak" **(Yeni Bilgiler ve Bilinmeyenleri Öğrenme)** (Ç31)

"Yeni bilgiler öğrenmeyi anlıyorum" **(Yeni Bilgiler ve Bilinmeyenleri Öğrenme)** (Ç41)

Soru 2.1: "Okulda Proje Hazırlayacak Olsanız Hangi Dersten Hazırlardınız?"

Tablo 4.2: "Okulda Proje Hazırlayacak Olsanız Hangi Dersten Hazırlardınız?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Türkçe	15	%36,58
Hayat Bilgisi	16	%39,02
Matematik	9	%21,95
Resim	1	%2,43
Toplam	**41**	**100**

Tablo 4.2'ye göre; "okulda proje hazırlayacak olsanız hangi dersten hazırlardınız?" sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %36,58 (15 kişi)'i Türkçe, %39,02(16 kişi)'si Hayat Bilgisi, %21,95 (9 kişi) Matematik, %2,43 (1 kişi)'ü Resim'dir.

Soru 2.2 "Neden?"

Tablo 4.3: "Neden?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
İlgi Çekmesine Yönelik	29	%36,58
Sevmesi /Hoşlanmasına Yönelik	12	%39,02
Toplam	**41**	**100**

Tablo 4.3'e göre; "Neden?" sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevapları bir bütün olarak ele alındığında işlev ve kavram yönüyle 2 farklı kategori açısından değerlendirilmiştir. Bunlar; İlgi Çekmesine Yönelik %36,58 (Frekans: 29) ve Sevmesi/ Hoşlanmasına Yönelik %39,58 (Frekans: 12)'dir. Oluşturulan bu temalara ait öğrencilerin cevaplarından bazı örneklere aşağıda yer verilmiştir:

"Matematik çok zor bir derstir içinde çok zor işlemler vardır ben bunları çözebileceğime inanıyorum" **(İlgi Çekmesine Yönelik)** (Ç2)

"Araştırılacak daha çok konu var Atatürk'ün hayatı İstiklal Marşı'nın yazılışı ile ilgili yeni şeyler öğrenmek isterim" **(İlgi Çekmesine Yönelik)** (Ç5)

"Konuları ilgi çekici buluyorum, gerçek yaşam gibi yaşamımızda kullanılan şeyler" **(İlgi Çekmesine Yönelik)** (Ç10)

"Çünkü hayat bilgisi konuları dikkatimi çekiyor merak ediyorum" **(İlgi Çekmesine Yönelik)** (Ç41)

"Atasözlerimiz atalarımızdan kalan kültürel miraslarımızdandır bu yüzden bu konularda çalışmak hoşuma gidiyor" **(Sevmesi /Hoşlanmasına Yönelik)** (Ç1)

"Söylediğim gibi matematik en sevdiğim ders ve bu konuda ablam da bana yardım ediyor daha çok seviyorum o yüzden matematiği seçerdim" **(Sevmesi /Hoşlanmasına Yönelik)** (Ç26)

"En sevdiğim ders olduğu için" **(Sevmesi /Hoşlanmasına Yönelik)** (Ç30)

"Okumayı çok severim" **(Sevmesi /Hoşlanmasına Yönelik)** (Ç39)

Soru 3: "Verilen Proje Ödevini Kendiniz mi Yaparsınız?"

Tablo 4.4: "Verilen Proje Ödevini Kendiniz mi Yaparsınız?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Proje Ödevini Kendi Yapanlar	13	%31,70
Proje Ödevini Kendi Yapamayanlar	16	%39,02
Proje Ödevini Kendi Yapıp Gerektiğinde Yardım Alanlar	12	%29,26
Toplam	**41**	**100**

Tablo 4.4'e göre; "Verilen proje ödevini kendiniz mi yaparsınız?" sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %31,70 (13 kişi)'i proje ödevini kendi yapanlar, %39,02 (16 kişi)'si proje ödevini kendi yapamayanlar ve %29,26 (12 kişi)'sı proje ödevini kendi yapıp gerektiğinde yardım alanlardır.

"Evet çünkü o benim ödevimdir." (Ç2)

"Hayır Ailemden yardım alarak yaparım." (Ç3)

Gerektiğinde ailemden biraz yardım alırım. (Ç15)

Kendim yapmam aslında zorlandığımda annem ve babamdan yardım alırım. (Ç23)

Soru 4: "Verilen Proje Ödevini Öğretmeninizle Birlikte mi Hazırlarsınız?"

Tablo 4.5: "Verilen Proje Ödevini Öğretmeninizle Birlikte mi Hazırlarsınız?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Proje Ödevini Öğretmeniyle Birlikte Hazırlayanlar	34	%82,92
Proje Ödevini Öğretmeniyle Birlikte Hazırlamayanlar	2	%4,87
Proje Ödevini Kendi Yapıp Gerektiğinde Öğretmeninden Yardım Alanlar	5	%12,19
Toplam	**41**	**100**

Tablo 4.5'e göre "Verilen proje ödevini öğretmeninizle birlikte mi hazırlarsınız?" sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %82,92 (34 kişi)'si proje ödevini öğretmeniyle birlikte hazırlayanlar %4,87 (2 kişi)'si proje ödevini öğretmeniyle birlikte hazırlamayanlar ve %12,19 (5 kişi)'u proje ödevini kendi yapıp gerektiğinde öğretmeninden yardım alanlardır. Öğrenci görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

"İhtiyaç duyduğumda öğretmenime sorular sorarım" (Ç1)

"Anlayamadığım yerleri sormak için öğretmenimden yardım alabilirim" (Ç4)

"İhtiyaç duyduğumda yardım alırım" (Ç10)

"Hayır gerek kalmıyor" (Ç14)

"Genel olarak öğretmenimle hazırlarım" (Ç15)

"Evet öğretmenimle yaparım" (Ç26)

"Öğretmenimle yaparım" (Ç28)

"Evet öğretmenlimle birlikte yaparım" (Ç39)

Soru 5: "Proje Günlüğü Hazırlar mısınız?"

Tablo 4.6: "Proje Günlüğü Hazırlar mısınız?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) Ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Proje Günlüğü Hazırlayanlar	29	%70,73
Proje Günlüğü Hazırlamayanlar	11	%26,82
Proje Günlüğü Hazırlamayanlar Ama Bir Sonraki Projede Hazırlayacağını Belirtenler	1	%2,43
Toplam	**41**	**100**

Tablo 4.6'ya göre "Proje günlüğü hazırlar mısınız?" sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %70,73 (29 kişi)'ü proje günlüğü hazırlayanlar, %26,82 (11 kişi)'si proje günlüğü hazırlamayanlar ve %2,43 (1 kişi)'ü proje günlüğü hazırlamayanlar ama bir sonraki projede hazırlayacağını belirtenlerdir.

Soru 6.1: "Sürecin Tamamını Öğretmeninin Kontrolünde mi Yapmak İstersiniz?"

Tablo 4.7: "Sürecin Tamamını Öğretmeninin Kontrolünde mi Yapmak İstersiniz?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Sürecin Tamamını Öğretmenlerinin Kontrolünde Yapmak İsteyenler	35	%85,36
Sürecin Tamamını Öğretmenlerinin Kontrolünde Yapmak İsteyemeyenler	4	%9,75
Sürecin Tamamını Öğretmenlerinin Kontrolünde Yapmak İsteyemeyip Gerektiğinde Soru Sormak İsteyenler	2	%4,87
Toplam	**41**	**100**

Tablo 4.7'ye göre "Sürecin tamamını öğretmeninin kontrolünde mi yapmak istersiniz?" sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %85,36 (35 kişi)'sı sürecin tamamını öğretmenlerinin kontrolünde yapmak isteyenler, %9,75 (4 kişi)'i sürecin tamamını öğretmenlerinin kontrolünde yapmak istemeyenler ve %4,87 (2 kişi)'si sürecin tamamını öğretmenlerinin kontrolünde yapmak isteyemeyip gerektiğinde soru sormak isteyenlerdir.

Soru 6.2: "Öğretmenin Ne Sıklıkta Seni Kontrol Etmesini İstersin?"

Tablo 4.8: "Öğretmenin Ne Sıklıkta Seni Kontrol Etmesini İstersin?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Her Gün	24	%58,53
Haftada Bir Kez	7	%17,07
İki Haftada Bir Kez	2	%4,87
Üç Haftada Bir Kez	7	%17,07
Ayda Bir Kez	2	%4,87
Toplam	**41**	**100**

Tablo 4.8'e göre "Öğretmenin ne sıklıkta seni kontrol etmesini istersin?" sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %58,53 (24 kişi) her gün, %17,07 (7 kişi) haftada bir kez, %4,87(2)'si iki haftada bir kez, %17,07(7 kişi)'si üç haftada bir kez, %4,87 (2 kişi)'si ayda bir kezdir.

Soru 6.3: “Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Hangi Aşamalarda Yardıma İhtiyaç Duyarsınız?”

Tablo 4.9: “Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Hangi Aşamalarda Yardıma İhtiyaç Duyarsınız?” Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Konuları Belirleme	25	%60,97
Proje Planlarının Oluşturulması	3	%7,31
Projeyi Uygulama	6	%14,63
Sunuyu Planlama	1	%2,43
Sunuyu Yapma	2	%4,87
Değerlendirme	2	%4,87
Diğer	2	%4,87
Toplam	**41**	**100**

Tablo 4.9’e göre “Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının hangi aşamalarda yardıma ihtiyaç duyarsınız?” sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %60,97 (25 kişi)’si konuları belirleme, %7,31 (3 kişi)’i proje planlarının oluşturulması, %14,63 (6 kişi)’ü projeyi uygulama, %2,43 (1 kişi)’ü sunuyu planlama, %4,87 (2 kişi)’si sunuyu yapma, %4,87 (2 kişi)’si değerlendirme, %4,87 (2 kişi)’si diğer (zorlandığı zamanlarda)’dır.

Soru 7.1: "Proje Ödevlerini Aileniz ile Birlikte mi Yaparsınız?"

Tablo 4.10: "Proje Ödevlerini Aileniz ile Birlikte mi Yaparsınız?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Proje Ödevlerini Aileleriyle Birlikte Yapanlar	30	%73,17
Proje Ödevlerini Aileleriyle Birlikte Yapmayanlar	1	%2,43
Proje Ödevlerinde Gerektiğinde / Zorlandığında Ailelerinden Yardım Alanlar	10	%24,39
Toplam	**41**	**100**

Tablo 4.10'a göre, "Proje ödevlerini aileniz ile birlikte mi yaparsınız?" sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %73, 17 (30 kişi)'si proje ödevlerini aileleriyle birlikte yapanlar, %2,43 (10 kişi)'ü proje ödevlerinde gerektiğinde / zorlandığında ailelerinden yardım alanlar'dır. Öğrenci görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

"Kesme, şekil verme işlerini annemle beraber yaparım çünkü makas ve delici aletler biz çocuklar için tehlikelidir." (Ç2)

"Evet ailemle birlikte yaparım, en çok annem yardım eder." (Ç5)

"Takıldığımda ailemden yardım alırım." (Ç11)

"Evet genelde kesme yapıştırma yaparken yardım alırım." (Ç13)

"Evet birlikte yaparız çokeğlenceli oluyor." (Ç19)

"Evet birlikte yaparım." (33)

Soru 7.2: "Hangi Aşamada Destek Alırsınız?"

Tablo 4.11: "Hangi Aşamada Destek Alırsınız?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Konuları Belirleme	3	%8,10
Proje Planlarının Oluşturulması	8	%21,62
Projeyi Uygulama	12	%32,43
Sunuyu Planlama	9	%24,32
Sunuyu Yapma	1	%2,70
Değerlendirme	2	%5,40
Diğer	2	%5,40
Toplam	**37**	**100**

Tablo 4.11'e göre, "Hangi aşamada destek alırsınız?" sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %8,10 (3 kişi)'u konuları belirleme, %21,62 (8 kişi)'si proje planlarının oluşturulması, %32,43 (12 kişi)'ü projeyi uygulama, %24,32 (9 kişi)'si sunuyu planlama, %2,70 (1 kişi)'i sunuyu yapma, %5,40 (2 kişi)'ı değerlendirme, %5,40 (2 kişi)'ı diğer (zorlandığı zamanlarda)'dır.

Soru 8: "Proje Çalışmalarının Arkadaşlarınızla İletişiminize Nasıl Katkı Sağladığını Düşünüyorsunuz?"

Tablo 4.12: "Proje Çalışmalarının Arkadaşlarınızla İletişiminize Nasıl Katkı Sağladığını Düşünüyorsunuz?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

		Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Olumlu Katkıya Yönelik	Etkili İletişim	33	%80,48
	Davranışlara Etki	1	%2,43
	Yardımlaşmanın Önemi	1	%2,43
Katkısı Olmadığını Düşünenler		6	%14,63
Toplam		**41**	**100**

Tablo 4.12'ye göre, "Proje Çalışmalarının Arkadaşlarınızla İletişiminize Nasıl Katkı Sağladığını Düşünüyorsunuz?" sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevapları bir bütün olarak ele alındığında işlev ve kavram yönüyle 2 farklı kategori açısından değerlendirilmiştir. Bunlar; Olumlu Katkıya Yönelik (Frekans: 35) ve Katkısı Olmadığını Düşünenler (Frekans: 6)'dir.

Olumlu Katkıya Yönelik (Frekans: 35) kategorisindeki öğrencilerin cevaplarından oluşturulan temalar; Etkili İletişim (Frekans: 33), Davranışlara Etki (Frekans: 1), Sunum (Frekans: 2) ve Yardımlaşmanın Önemi (Frekans: 1)'dir. Oluşturulan bu temalara ait öğrencilerin cevaplarından bazı örneklere aşağıda yer verilmiştir:

"Birlikte daha çok vakit geçirdik paylaşımımız arttı" **(Etkili İletişim)** (Ç1)

"İyi katkı sağladığını düşünüyorum iletişimimiz güçlendi" **(Etkili İletişim)** (Ç3)

"Bu çalışma sayesinde birbirimizle yakınlaştık" **(Etkili İletişim)** (Ç5)

"Hep birlikte çalıştık hem çok eğlendik hem de seyirci arkadaşlarımızı

eğlendirdik olumlu katkı sağladığını düşünüyorum hepsini birlikte yapıp zamanında tamamladık" **(Etkili İletişim)** (Ç18)

"Birlikte çalışırken toplum içinde nasıl davranacağımızı, yardımlaşmanın önemini anladık" **(Davranışlara Etki, Yardımlaşmanın Önemi)** (Ç4)

Katkısı Olmadığını Düşünenler (6) kategorisindeki öğrencilerin cevaplarından bazı örneklere aşağıda yer verilmiştir:

"Proje çalışmalarında arkadaşlarımla iletişimime bir katkı sağlamadı" **(Katkısı Olmadığını Düşünenler)** (Ç13)

"Katkı sağladığını düşünmüyorum" **(Katkısı Olmadığını Düşünenler)** (Ç20)

Soru 9: "Proje Çalışmalarının Öğretmeninizle İletişiminize Nasıl Katkı Sağladığını Düşünüyorsunuz?"

Tablo 4.13: "Proje Çalışmalarının Öğretmeninizle İletişiminize Nasıl Katkı Sağladığını Düşünüyorsunuz?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

		Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Olumlu Katkıya Yönelik	Öğrenci- Öğretmen Etkileşimi	33	%76,74
	Davranışlara Etki	1	2,32
	Sunum	2	4,65
	Yardımlaşmanın Önemi	1	2,32
Katkısı Olmadığını Düşünenler		6	%13,95
Toplam		**43**	**100**

Tablo 4.13'e göre "Proje Çalışmalarının Öğretmeninizle İletişiminize Nasıl Katkı Sağladığını Düşünüyorsunuz?" sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevapları bir bütün olarak ele alındığında işlev ve kavram yönüyle 2 farklı kategori açısından

değerlendirilmiştir. Bunlar; Olumlu Katkıya Yönelik (Frekans: 37) ve Katkısı Olmadığını Düşünenler (Frekans: 6)'dır.

Olumlu Katkıya Yönelik (Frekans: 37) kategorisindeki öğrencilerin cevaplarından oluşturulan temalar; Öğrenci- Öğretmen Etkileşimi (Frekans: 33), Davranışlara Etki (Frekans: 1), Sunum (Frekans: 2) ve Yardımlaşmanın Önemi (Frekans: 1)'dir. Oluşturulan bu temalara ait öğrencilerin cevaplarından bazı örneklere aşağıda yer verilmiştir:

"İletişim açısından iyi bir katkı" **(Öğrenci- Öğretmen Etkileşimi)** (Ç1)

"Öğretmenimden çok şey öğrendim proje hazırlarken kendim de öğrendim proje ödevi öğrenmem için katkı sağladı" **(Öğrenci- Öğretmen Etkileşimi)** (Ç4)

"İyi geçti öğretmenme istediğim zaman soru sorabildim" **(Öğrenci- Öğretmen Etkileşimi)** (Ç7)

"Olumlu katkı sağladığını düşünüyorum" **(Öğrenci- Öğretmen Etkileşimi)** (Ç41)

Katkısı Olmadığını Düşünenler (6) kategorisindeki öğrencilerin cevaplarından bazı örneklere aşağıda yer verilmiştir:

"Katkısı yoktur" **(Katkısı Olmadığını Düşünenler)** (Ç17)

"Değişiklik olmadı katkı olmadı" **(Katkısı Olmadığını Düşünenler)** (Ç15)

"Katkı sağladığını düşünmüyorum" **(Katkısı Olmadığını Düşünenler)** (Ç20)

Soru 10: "Okulda hazırladığınız projeleri günlük hayatta kullanabildiğinizi düşünüyor musunuz?"

Tablo 4.14: "Okulda Hazırladığınız Projeleri Günlük Hayatta Kullanabildiğinizi Düşünüyor Musunuz?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Okulda Hazırladıkları Projeleri Günlük Hayatta Kullanmayı Düşünenler	36	%87,80
Okulda Hazırladıkları Projeleri Günlük Hayatta Kullanmayı Düşünmeyenler	4	%9,75
Okulda Hazırladıkları Projeleri Günlük Hayatta Gerektiğinde Kullanmayı Düşünenler	1	%2,43
Toplam	**41**	**100**

Tablo 4.14'e göre, "Okulda hazırladığınız projeleri günlük hayatta kullanabildiğinizi düşünüyor musunuz?" sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %87,80 (36 kişi)'i okulda hazırladıkları projeleri günlük hayatta kullanmayı düşünenler %9,75 (4 kişi)'i okulda hazırladıkları projeleri günlük hayatta kullanmayı düşünmeyenler ve %2,43 (1 kişi)'ü okulda hazırladıkları projeleri günlük hayatta gerektiğinde kullanmayı düşünenlerdir.

Soru 11: "Not Olarak Değerlendirilmeyecek Bir Proje Hazırlıyor Olsaydınız Kendiniz mi Hazırlardınız yoksa Öğretmeninizden, Uzmandan veya Ailenizden Yardım Alır mıydınız?"

Tablo 4.15: "Not Olarak Değerlendirilmeyecek Bir Proje Hazırlıyor Olsaydınız Kendiniz mi Hazırlardınız yoksa Öğretmeninizden, Uzmandan veya Ailenizden Yardım Alır mıydınız?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Kendisi Hazırlamayı Düşünenler	2	%3,33
Öğretmenlerinden Yardım Alarak Hazırlamayı Düşünenler	28	%46,66
Uzmandan Yardım Alarak Hazırlamayı Düşünenler	-	-
Ailelerinden Yardım Alarak Hazırlamayı Düşünenler	25	%41,66
Gerektiğinde Yardım Alarak Hazırlamayı Düşünenler	5	%8,33
Toplam	**60**	**100**

Tablo 4.15'e göre "Not olarak değerlendirilmeyecek bir proje hazırlıyor olsaydınız kendiniz mi hazırlardınız yoksa öğretmeninizden, uzmandan veya ailenizden yardım alır mıydınız?" sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %3,33 (2 kişi)'ü kendisi hazırlamayı düşünenler, %46,66 (28 kişi)'sı öğretmenlerinden yardım alarak hazırlamayı düşünenler, %41,66 (25 kişi)'sı ailelerinden yardım alarak hazırlamayı düşünenler, %8,33 (5 kişi)'ü gerektiğinde yardım alarak hazırlamayı düşünenlerdir.

4.2. Öğretmen Görüşmelerine Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular ve değerlendirmeleri aşağıda ele alınmıştır:

Soru 1: "Proje Denilince Ne Anlıyorsunuz?"

Tablo 4.16: "Proje Denilince Ne Anlıyorsunuz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) Ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Öğrencilerin Yaparak Yaşayarak Öğrenme Süreci	5	%23,80
Öğrencilerin Yaratıcılıklarını Geliştirmesi	2	%9,52
Belli Bir Amaca/Probleme/Araştırmaya Yönelik Yapılan Çalışma	8	%38,09
Öğrencilerin Kişisel ve Bilişsel Becerilerini Geliştirmesi	1	%4,76
Ürün Odaklı Sürece Yayılan Etkinlik	1	%4,76
Planlama, Yenilik ve Uygulama	4	%19,4
Toplam	**21**	**100**

Tablo 4.16'ya göre; "Proje denilince ne anlıyorsunuz?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %23,80(5 kişi)'i öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenme süreci, %9,52 (2 kişi)'si öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmesi, %38,09 (8 kişi)'u belli bir amaca/probleme/araştırmaya yönelik yapılan çalışma, %4,76 (1 kişi)'sı öğrencilerin

kişisel ve bilişsel becerilerini geliştirmesi, %4,76 (1 kişi)'sı ürün odaklı sürece yayılan etkinlik, %19,4 (4 kişi)'ü planlama, yenilik ve uygulama olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin proje hakkındaki görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

"Bir sorunun çözümüne yönelik plan yapılması ve bu planın sonucunda çözüm yollarının somutlaştırılması ve sunulmasını anlıyorum." (Ö3)

"Herhangi bir probleme çözüm bulma yolu." (Ö8)

"Proje denilince benim aklıma yeni bir şey ortaya çıkarmak geliyor bir şeyi kişi kendi kafasında tasarlayıp ortaya çıkarması diye düşünüyorum." (Ö14)

"Yaratıcılığın yer aldığı yeni bir ürün veya tasarı." (Ö18)

Soru 2: "Proje Çalışması Yaptınız Mı?"

Tablo 4.17: "Proje Çalışması Yaptınız Mı?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Proje Çalışması Yapmış Olanlar	11	%68,75
Proje Çalışması Yapmamış Olanlar	5	%31,25
Toplam	**16**	**100**

Tablo 4.17'ye göre, "proje çalışması yaptınız mı?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %68,75 (11 kişi)'i proje çalışması yapmış olanlar, %31,25 (5 kişi)'i proje çalışması yapmamış olanlardır.

Soru 3: "Proje Tabanlı Öğrenme Denilince Ne Anlıyorsunuz?"

Tablo 4.18: "Proje Tabanlı Öğrenme Denilince Ne Anlıyorsunuz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Öğretim Tekniği/Stili/Modeli	6	%25
Öğrencilerin Aktif Katılma Süreci	5	%20,83
Öğrencilerin Yaparak Yaşayarak Öğrenme Süreci	2	%8,33
Öğrencilerin Yaratıcılıklarına Etki Etmesi	2	%8,33
Öğrencilerin Bireysel Ya Da Grup Olarak Proje Üretmeleri Ve Projelerini Sunmaları	2	%8,33
Öğrencilerin Bilişsel Düzeylerini Arttırması	2	%8,33
Süreç Odaklı Öğrenme	2	%8,33
Çok Yönlü Çalışma	2	%8,33
Yeni Nesili Yönlendirmesi	1	%4,16
Toplam	**24**	**100**

Tablo 4.29'a göre, "Proje tabanlı öğrenme denilince ne anlıyorsunuz?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %25 (6 kişi)'i öğrenme tekniği/stili/modeli, %20,83 (5 kişi)'i öğrencilerin aktif katılma süreci, %8,33 (2 kişi)'ü öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenme süreci, %8,33 (2 kişi)'i öğrencilerin yaratıcılıklarına etki etmesi, %8,33 (2 kişi)'i

öğrencilerin bireysel ya da grup olarak proje üretmeleri ve projelerini sunmaları, %8,33 (2 kişi)'i öğrencilerin bilişsel düzeylerini arttırması, %8,33 (2 kişi)'i süreç odaklı öğrenme, %8,33 (2 kişi)'i çok yönlü çalışma ve %4,16 (1 kişi)'sı yeni nesili yönlendirmesi olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenlere ait görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

"*Öğrencilerin öğrendiklerini uygulayabilecekleri ve yaratıcılıklarına etki edecek bir öğrenme stili olarak görüyorum."* (Ö2)

"Proje tabanlı öğrenme denilince biraz daha modern biraz daha geleceğe dönük biraz daha çağın ilerisine gitmiş yeni nesli yönlendirme olarak görüyorum." (Ö6)

"*Sürece yayılan ürün odaklı öğrenme modeli*." (Ö7)

"Çok yönlü alışma olarak görüyorum." (Ö9)

"Sürece yayılmış çok yönlü öğrenme araştırma grup çalışması denetleme ve ürün sunma anlıyorum." (Ö12)

"Çocukların günlük hayatta karşılaşabilecekleri sorunların bir benzerini modelini çocuklara verip onların araştırmalarını sağlamak, deneyim kazanmalarını sağlamak aslında." (Ö20)

Soru 4: "Proje Tabanlı Öğrenmenin Avantajları Sizce Nelerdir?"

Tablo 4.19: "Proje Tabanlı Öğrenmenin Avantajları Sizce Nelerdir?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Aktif Öğrenme Süreci Sağlaması	6	%30
Kalıcı Öğrenme Sağlaması	6	%30
Kişisel ve Bilişsel Becerilere Etki Etmesi	5	%25
Öğrenci- Öğrenci Etkileşimi Sağlaması	2	%10
Öğrenilen Bilgilerin Günlük Hayatla İlişkilendirilmesinin Sağlaması	1	%5
Toplam	**20**	**100**

Tablo 4.19'a göre, "Proje tabanlı öğrenmenin avantajları sizce nelerdir?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %30 (6 kişi)'u aktif öğrenme süreci sağlaması, %30 (6 kişi)'u kalıcı öğrenme sağlaması, %25 (5 kişi)'i kişisel ve bilişsel becerilere etki etmesi, %10 (2 kişi)'u öğrenci- öğrenci etkileşimi sağlaması, %5 (1 kişi) öğrenilen bilgilerin günlük hayatla ilişkilendirilmesinin sağlaması olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenlere ait görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

"Öğrenci sürece aktif olarak katıldığı için öğrenmeyi daha iyi gerçekleştireceğini düşünüyorum hem de öğrenmenin sonucunda ortaya bir ürün konulduğu için öğrenmenin pekiştiğini düşünüyorum. Öğrenci için daha kalıcı öğrenmeler sağlanacaktır." (Ö1)

"Çocuğun öğrenme sürecine katılması daha yaratıcı daha üretken olması çözüm yollarını kendi keşfetmesi ve süreçte aktif olması olarak sıralayabilirim." (Ö3)

"Araştırma, merak, gerçeklilik ve hayal gücünü arttırır niteliktedir diyebilirim." (Ö10)

"Bence çok avantajı var çocuklar sorumluluk sahibi oluyor kendi yaptıkları bir şey oluyor kendi yaptıkları bir şey olunca *çok heyecanlanıyorlar kendilerini daha önemli hissediyorlar o yüzden böyle bir avantajı var sürekli de yapılmalı."* (Ö14)

"Avantajı çok kısaca değinecek olursam sistemli çalışmayı öğreniyor çocuk, araştırmayı öğreniyor kontrollü bir şekilde araştırmayı öğreniyor araştırmalarının sonuçlarını bizim tarafımızdan kontrol edilince daha doğru şekilde yönlendirilmeyi öğreniyor genel olarak bunlar." (Ö15)

Soru 5: "Proje Tabanlı Öğrenmenin Dezavantajları Sizce Nelerdir?"

Tablo 4.20: "Proje Tabanlı Öğrenmenin Dezavantajları Sizce Nelerdir?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Zaman Sıkıntısı	6	%30
Kalabalık Sınıf Ortamı	3	%15
Kaynak Sıkıntısı	3	%15
Araştırma Konularının/ Alanlarının Kısıtlı Olması	2	%10
Dezavantajı Yok	2	%10
Sürecin Takip Edilmesinin Zor Yanları	2	%10
Öğrencilerin Kişisel Farklılıklarından Ortaya Çıkan Sorunlar	1	%5
Öğretim Programlarının Yoğun Olması	1	%5
Toplam	**20**	**100**

Tablo 4.20'ye göre, "Proje tabanlı öğrenmenin dezavantajları sizce nelerdir?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %30 (6 kişi)'u zaman sıkıntısı, %15 (3 kişi)'i kalabalık sınıf ortamı, %15 (3 kişi)'i kaynak sıkıntısı, %10(2 kişi)'u araştırma konularının/ alanlarının kısıtlı olması, %10(2 kişi)'u dezavantajı yok, %10(2 kişi)'u sürecin takip edilmesinin zor yanları, %5(1 kişi)'i öğrencilerin kişisel farklılıklarından ortaya çıkan sorunlar, %5(1 kişi)'i öğretim programlarının yoğun olması olarak ifade

edilmiştir. Öğretmenlerin PTÖ'nin dezavantajlarına yönelik görüşlerine örnekler aşağıda verilmiştir.

"Projenin aslında dezavantajının çok olduğunu düşünmüyorum sadece proje üretmek için elinde yeterli kaynak olmayan öğrenciler olabileceğini düşünüyorum çocuklar için tek dezavantajı bu bence." (Ö2)

"Kalabalık sınıflarda uygulanması zor çünkü gürültü verimliliği düşürüyor." (Ö5)

"Tabi ki avantajların yanında dezavantajlar da olacaktır. Bazı çocukların fikirleri varken bazılarında bunlar olmuyor belki demoralize olabilirler çocuk okuyarak yazarak öğrendiği için burada kendini biraz geri planda kalmış hissedebilir. Aslında bu yöntemin çok dezavantajı olduğunu düşünmüyorum bu sadece öğrencilerin bireysel farklılıklarından kaynaklanabilecek bir fikir." (Ö6)

"Zaman darlığı olabiliyor. Sınıfların kalabalık olması uygulamayı çok zorlaştırıyor." (Ö13)

"Dezavantajları sınıfların kalabalık olması öğretmenin yeterli zaman ayıramaması öğretmene ve öğrenciye projenin yapılacak unsurlar malzemelerin olmaması özellikle teknoloji projelerin ağırlıklı olmasını istiyoruz bunların olmaması." (Ö17)

Soru 6.1: "Verilen Proje Ödevini Öğrencileriniz Tek Başına mı Yapar?"

Tablo 4.21: "Verilen Proje Ödevini Öğrencileriniz Tek Başına mı Yapar?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Verilen Proje Ödevlerini Öğrencilerin Tek Başına Yaptıklarını Düşünenler	5	%31,25
Verilen Proje Ödevlerini Öğrencilerin Yardım Alarak Yaptıklarını Düşünenler	11	%68,75
Toplam	**16**	**100**

Tablo 4.21'e göre, "Verilen proje ödevini öğrencileriniz tek başına mı yapar?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %31,25 (5 kişi) verilen proje ödevlerini öğrencilerin tek başına yaptıklarını düşünenler, %68,75 (11 kişi)'i verilen proje ödevlerini öğrencilerin yardım alarak yaptıklarını düşünenlerdir. Öğretmenlerin görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

"Hayır, tek başına yapmazlar." (Ö4)

"Hayır genelde ailelerinin desteği olur." (Ö9)

"Tek başına yapmaz genelde ailesinden destek alırlar biz de tabi ki destek oluyoruz, yönlendiriyoruz." (Ö11)

"Tek başına yapmasını önermiyorum gözetim altında olmalı az önceki maddede de dediğim gibi ve veli bilinçli olmalı burada günlük olarak evde kontrol etmesi gerekir daha sonra öğretmenin de haftada bir iki kez kontrol etmesinin uygun olacağını düşünüyorum." (Ö15)

"Velileriyle yapıyorlar fakat ben öğrencinin tek başına yapmasını doğru buluyorum eksik de olsa yanlış da olsa çocuk yanlışı yapa yapa doğruyu bulmasını savunuyorum." (Ö17)

Soru 6.2: "Cevabınız Evet İse; Öğrencilerin Bireysel Olarak Yaptığı Proje Ödevlerinin Yeterli Olduğunu Düşünüyor musunuz?"

Tablo 4.22: "Cevabınız Evet İse; Öğrencilerin Bireysel Olarak Yaptığı Proje Ödevlerinin Yeterli Olduğunu Düşünüyor musunuz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Öğrencilerin Tek Başlarına Yaptıkları Projeyi Yeterli Bulanlar	2	%12,5
Öğrencilerin Tek Başlarına Yaptıkları Projeyi Yeterli Bulmayanlar	2	%12,5
Cevap Vermeyenler	12	%75
Toplam	**16**	**100**

Tablo 4.22'ye göre, "Cevabınız evet ise; öğrencilerin bireysel olarak yaptığı proje ödevlerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %12,5 (2 kişi)'i öğrencilerin tek başlarına yaptıkları projeyi yeterli bulanlar, %12,5 (2 kişi)'i öğrencilerin tek başlarına yaptıkları projeyi yeterli bulmayanlar ve %75 (12 kişi)'i cevap vermeyenlerdir.

Soru 7: "Verilen Proje Ödevini Yaparken Öğrencilerinizin Yardım Almalarını Gerekli Görüyor musunuz?"

Tablo 4.23: "Verilen Proje Ödevini Yaparken Öğrencilerinizin Yardım Almalarını Gerekli Görüyor musunuz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Verilen Proje Ödevlerini Öğrencilerin Yaparken Öğrencilerin Yardım Almalarını Gerekli Görenler	11	%68,75
Verilen Proje Ödevlerini Öğrencilerin Yaparken Öğrencilerin Yardım Almalarını Gerekli Görmeyenler	2	%12,5
Verilen Proje Ödevlerini Öğrencilerin Yaparken Öğrencilerin Yardım Almalarını Kısmen/Bazen Gerekli Görenler	3	%18,75
Toplam	**16**	**100**

Tablo 4.23'e göre, "Verilen proje ödevini yaparken öğrencilerinizin yardım almalarını gerekli görüyor musunuz?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %68,75 (11 kişi)'i verilen proje ödevlerini öğrencilerin yaparken öğrencilerin yardım almalarını gerekli görenler, %12,5 (2 kişi)'i verilen proje ödevlerini öğrencilerin yaparken öğrencilerin yardım almalarını gerekli görmeyenler, %18,75 (3 kişi)'i verilen proje ödevlerini öğrencilerin yaparken öğrencilerin yardım almalarını kısmen/bazen gerekli görenler'dir.

Soru 8: "Proje Hazırlama Uzun Bir Süreçtir. Bu Sürecin Tamamı Okul Saatlerinde Tamamlanmalı mıdır?"

Tablo 4.24: "Proje Hazırlama Uzun Bir Süreçtir. Bu Sürecin Tamamı Okul Saatlerinde Tamamlanmalı mıdır?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Proje Hazırlama Sürecinin Tamamının Okul Saatlerinde Tamamlanmasını Düşünenler	1	%6,25
Proje Hazırlama Sürecinin Tamamının Okul Saatlerinde Tamamlanmasını Düşünmeyenler	13	%81,25
Proje Hazırlama Sürecinin Tamamının Okul Saatlerinde Tamamlanmadığında Okul Dışında Devam Edilmesi Gerektiğini Düşünenler	2	%12,5
Toplam	**16**	**100**

Tablo 4.24'e göre, "Proje hazırlama uzun bir süreçtir. Bu sürecin tamamı okul saatlerinde tamamlanmalı mıdır?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %6,25 (1 kişi)'i proje hazırlama sürecinin tamamının okul saatlerinde tamamlanmasını düşünenler, %81,25 (13 kişi)'i proje hazırlama sürecinin tamamının okul saatlerinde tamamlanmasını düşünmeyenler, %12,5 (2 kişi)'i proje hazırlama sürecinin tamamının okul saatlerinde tamamlanmadığında okul dışında devam edilmesi gerektiğini düşünenlerdir.

Soru 9.1: "Proje Ödevlerinde Öğrencilerinize Yardım Eder misiniz?"

Tablo 4.25: "Proje Ödevlerinde Öğrencilerinize Yardım Eder misiniz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Öğrencilerinin Proje Ödevlerine Yardım Edenler	16	%100
Toplam	**16**	**%100**

Tablo 4.25'e göre, "Proje ödevlerinde öğrencilerinize yardım eder misiniz?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; tamamı (16 kişi) öğrencilerin proje ödevine yardım etmektedir. Soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

"Evet, yardım ederim." (Ö4)

"Güç gereken bir durumda yardım etmem ancak öğrenciye bir ışık yakmak adına fikir konusunda yani yardımcı fikirlerle anafikre ulaşmak gibi bunun için de ağaçlandırma yöntemiyle dallar budaklar birleştirerek belki fikir verebilirim." (Ö6)

"Evet yardımcı olurum." (Ö8)

"Evet yönlendiririm onları." (Ö11)

"Evet onlara dönüt vererek eksiklerini tamamlamalarını isterim." (Ö12)

"Öğretmen burada rehberlik etmeli kutup yıldızı gibi yol gösterir." (Ö18)

Soru 9.2: "Cevabınız Evet İse; Ne Sıklıkta ve Hangi Aşamalarda Yardım Edersiniz?"

Tablo 4.26: "Cevabınız Evet İse; Ne Sıklıkta ve Hangi Aşamalarda Yardım Edersiniz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

		Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Öğrencilerinin Proje Ödevlerine Yardım Eden Öğretmenlerin Hangi Sıklıkta Yardım Ettikleri	Her Gün	-	-
	Haftada Bir Kez	9	%81,81
	İki Haftada Bir Kez	1	%9,09
	Üç Haftada Bir Kez	-	-
	Ayda Bir Kez	1	%9,09
	Toplam	**11**	**100**
Öğrencilerinin Proje Ödevlerine Yardım Eden Öğretmenlerin Hangi Aşamada Yardım Ettikleri	Konuları Belirleme	2	%25
	Proje Planlarının Oluşturulması	3	%37,5
	Projeyi Uygulama	2	%25
	Sunuyu Planlama	-	-
	Sunuyu Yapma	1	1,15
	Değerlendirme	-	-
	Toplam	**8**	**%100**

Tablo 4.26'ya göre, "Cevabınız evet ise; ne sıklıkta ve hangi aşamalarda bu yardımı edersiniz?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre Frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %81,81 (9 kişi)'i haftada bir kez, %9,09 (1 kişi)'u iki haftada bir kez, %9,09 (1 kişi)'u ayda bir kezdir. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerden öğrencilerinin proje ödevlerine yardım edenlerin hangi aşamada yardım ettikleri hakkındaki görüşlerine ait bulgular ve değerlendirmeleri; %25 (2 kişi)'i konuları belirleme, %37,5 (3 kişi)'i proje planlarının oluşturulması, %25 (2 kişi)'i projeyi uygulama, %1,15 (1 kişi)'i sunuyu yapmadır.

Soru 10.1: "Proje Konusu Belirleme Sürecinde Proje Konusu Nasıl Seçilmektedir?"

Tablo 4.27: "Proje Konusu Belirleme Sürecinde Proje Konusu Nasıl Seçilmektedir?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Proje Konusu Belirleme Sürecinde Öğrencilerinin Görüşlerini Alanlar	12	%75
Proje Konusu Belirleme Sürecinde Öğrencilerin Görüşlerini Almayanlar	-	-
Proje Konusunu Belirleyip Öğrencilere Sunanlar	4	%25
Toplam	**16**	**%100**

Tablo 4.27'ye göre, "Proje konusu belirleme sürecinde proje konusu nasıl seçilmektedir?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %75 (12 kişi)'i proje konusu belirleme sürecinde öğrencilerinin görüşlerini alanlar, %25 (4 kişi)'i proje konusunu belirleyip öğrencilere sunanlardır.

Soru 10.2: "Öğrencilerin Görüşünü Alır mısınız?"

Tablo 4.28: "Öğrencilerin Görüşünü Alır mısınız?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Proje Konusu Belirleme Sürecinde Öğrencilerinin Görüşlerini Alanlar	12	%75
Proje Konusu Belirleme Sürecinde Öğrencilerin Görüşlerini Almayanlar	-	-
Proje Konusunu Belirleyip Öğrencilere Sunanlar	4	%25
Toplam	**16**	**%100**

Tablo 4.28'e göre, "öğrencilerin görüşünü alır mısınız?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre Frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %75 (12 kişi)'i proje konusu belirleme sürecinde öğrencilerinin görüşlerini alanlar, %25 (4 kişi)'i proje konusunu belirleyip öğrencilere sunanlardır.

Soru 11.1: "Öğrenciler Verilen Proje Ödevini Hazırlama Süreci İçerisindeyken Kontroller Yapıyor musunuz?"

Tablo 4.29: "Öğrenciler Verilen Proje Ödevini Hazırlama Süreci İçerisindeyken Kontroller Yapıyor musunuz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

		Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Öğretmenlerin Öğrencilerine Verdikleri Proje Ödevini Hazırlama Süreci İçerisindeyken Kontroller Yapıp Yapmadıkları	Evet	**16**	**100**
Toplam		**16**	**100**

Tablo 4.29'a göre, "Öğrenciler verilen proje ödevini hazırlama süreci içerisindeyken kontroller yapıyor musunuz?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %100 (16 kişi)'ü proje ödevini hazırlama süreci içerisindeyken kontroller yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Soru 11.2: "Yapıyorsanız Ne Sıklıkta?"

Tablo 4.30: "Yapıyorsanız Ne Sıklıkta?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

		Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Öğretmenlerin Öğrencilerine Verdikleri Proje Ödevini Hazırlama Süreci İçerisindeyken Yaptıkları Kontrol Sıklığı	Her Gün	-	-
	Haftada Bir Kez	12	%75
	İki Haftada Bir Kez	4	%25
	Üç Haftada Bir Kez	-	-
	Ayda Bir Kez	-	-
Toplam		**16**	**100**

Tablo 4.30'a göre, "Yapıyorsanız ne sıklıkta?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %75 (12 kişi)'i haftada bir kez, %25 (4 kişi)'i iki haftada bir kez olduğunu belirtmişlerdir.

Soru 12.1: "Proje Uygulama Aşamasında, Bilgi Toplarken Öğrencilerinize Yardımcı Olur musunuz?"

Tablo 4.31: "Proje Uygulama Aşamasında, Bilgi Toplarken Öğrencilerinize Yardımcı Olur Musunuz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Proje Uygulama Aşamasında Bilgi Toplarken Öğrencilerine Yardımcı Olanlar	15	%93,75
Proje Uygulama Aşamasında Bilgi Toplarken Öğrencilerine Yardımcı Olmayanlar	1	%6,25
Toplam	**16**	**100**

Tablo 4.31'e göre, "Proje uygulama aşamasında, bilgi toplarken öğrencilerinize yardımcı olur musunuz?"; %93,75 (15 kişi)'i proje uygulama aşamasında bilgi toplarken öğrencilerine yardımcı olanlar, %6,25 (1 kişi)'i proje uygulama aşamasında bilgi toplarken öğrencilerine yardımcı olmayanlardır. Öğretmen görüşlerinin örnekleri aşağıda verilmiştir.

"Evet hangi kaynaklardan yararlanacağını, bilgiye nasıl ulaşabileceğini anlatırım." (Ö13)

"Bilgi toplarken yardımcı olurum doğru kaynaklardan güvenilir kaynaklardan güvenilir kaynaklardan bilgi edinmesi konusunda zaten bütün öğrencilerime öncesinde bilgi vermek isterim yararlanabilecekleri birkaç site önerebilirim genelde kitapları fazla saymıyorum veya ansiklopedileri çoğunlukla internetten araştırdıkları için kaynaklar hakkında önerilerde bulunurum." (Ö15)

Soru12.2: "Cevabınız Evet İse; Nasıl?"

Tablo 4.32: "Cevabınız Evet İse; Nasıl?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Farklı Öğrenme Teknikleriyle Öğrencilerin Doğru Bilgiye Ulaşmasını Sağlayanlar	3	%23,07
Kaynak Bulma Konusunda Yardımcı Olanlar	5	%38,46
Örnek Vererek Yardımcı Olanlar	2	%15,38
Rehberlik Yapanlar	2	%15,38
Dönüt Verenler	1	%7,69
Toplam	**13**	**100**

Tablo 4.32'ye göre, "Cevabınız evet ise; nasıl?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre Frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %23,07(3 kişi)'si farklı öğrenme teknikleriyle öğrencilerin doğru bilgiye ulaşmasını sağlayanlar, %38,46 (5 kişi)'sı kaynak bulma konusunda yardımcı olanlar, %15,38 (2 kişi)'i örnek vererek yardımcı olanlar, %15,38 (2 kişi)'i rehberlik yapanlar ve %7,69 (1 kişi)'u dönüt verenlerdir.

Soru 13: "Proje Ödevlerini Öğrenciler Velileriyle Birlikte mi Hazırlar?"

Tablo 4.33: "Proje Ödevlerini Öğrenciler Velileriyle Birlikte mi Hazırlar?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Öğrencilerin Proje Ödevlerini Velileriyle Hazırladıklarını Düşünenler	12	%75
Öğrencilerin Proje Ödevlerini Velileriyle Hazırladıklarını Düşünmeyenler	2	%12,5
Öğrencilerin Proje Ödevlerini Velileriyle Kısmen Hazırladıklarını Düşünenler	2	%12,5
Toplam	**16**	**100**

Tablo 4.33'e göre, "Proje ödevlerini öğrenciler velileriyle birlikte mi hazırlar?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %75 (12 kişi)'i öğrencilerin proje ödevlerini velileriyle hazırladıklarını düşünenler, %12,5 (2 kişi)'i öğrencilerin proje ödevlerini velileriyle hazırladıklarını düşünmeyenler, %12,5 (2 kişi)'i öğrencilerin proje ödevlerini velileriyle kısmen hazırladıklarını düşünenlerdir. Öğretmen görüşlerinin örnekleri aşağıda verilmiştir.

"Evet, bence velileriyle birlikte hazırlarlar." (Ö2)

"Baktığımız zaman hazırcı bir nesil yetiştiği için öğrencilerimizin en az yarısı bence yardım alıyor. Ortaya çıkan ürünlere bakıldığında da bunun ayrımını yapabiliyoruz zaten. Sonuç olarak destek alır." (Ö6)

"Evet, velileri ile birlikte yapıyorlar." (Ö10)

"Genellikle evet aileleriyle birlikte yapıyorlar ama bence bu olmaması gereken bir şey." (Ö18)

"Büyük çoğunluğu velileriyle birlikte hazırlar." (Ö20)

Soru 14: "Sizce Proje Çalışmalarının Daha Verimli Olması İçin Destek Alınması Gerekli midir?"

Tablo 4.34: "Sizce Proje Çalışmalarının Daha Verimli Olması İçin Destek Alınması Gerekli Midir?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Öğrencilerin Proje Çalışmalarında Verimli Olması İçin Destek Almasının Gerekli Olduğunu Düşünenler	12	%75
Öğrencilerin Proje Çalışmalarında Verimli Olması İçin Destek Almasının Gerekli Olmadığını Düşünenler	2	%12,5
Öğrencilerin Proje Çalışmalarında Verimli Olması İçin Destek Almasının Kısmen Gerekli Olduğunu Düşünenler	2	%12,5
Toplam	**16**	**100**

Tablo 4.34'e göre, "Sizce proje çalışmalarının daha verimli olması için destek alınması gerekli midir?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; 75 (12 kişi)'i öğrencilerin proje çalışmalarında verimli olması için destek almasının gerekli olduğunu düşünenler, %12,5 (2 kişi)'i öğrencilerin proje çalışmalarında verimli olması için destek

almasının gerekli olmadığını düşünenler, %12,5 (2 kişi)'i öğrencilerin proje çalışmalarında verimli olması için destek almasının kısmen gerekli olduğunu düşünenlerdir.

Soru 15: "Proje Tabanlı Öğrenme Yöntemi Uygulanırken Öğrenciler Arası İletişimi Nasıl Etkilediğini Düşünüyorsunuz?"

Tablo 4.35: "Proje Tabanlı Öğrenme Yöntemi Uygulanırken Öğrenciler Arası İletişimi Nasıl Etkilediğini Düşünüyorsunuz?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Olumlu Katkısı Olduğunu Düşünenler	7	%41,17
Öğrencilerin Sosyal İletişim Kurmaları	5	%29,41
Öğrencilerin Birbirleriyle Fikir Alışverişinde Bulunması	4	%23,52
Öğrencilerde İstendik Davranışların Oluşması	1	%5,88
Toplam	**17**	**100**

Tablo 4.35'e göre, "Proje tabanlı öğrenme yöntemi uygulanırken öğrenciler arası iletişimi nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %41,17(7 kişi)'si olumlu katkısı olduğunu düşünenler, %29,41(5 kişi)'i öğrencilerin sosyal iletişim kurmaları, %23,52(4 kişi)'si öğrencilerin birbirleriyle fikir alışverişinde bulunması ve %5,88 (1 kişi)'i öğrencilerde istendik davranışların oluşmasıdır.

Soru 16: "Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminde Öğretmenin Rolü Ne Olmalıdır?"

Tablo 4.36: "Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminde Öğretmenin Rolü Ne Olmalıdır?" Sorusuna Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Sürecin Dışında Kalarak Rehber/Kılavuz Olmalı	14	%87,50
Destekleyici ve Yönlendirici Olmalı	1	%6,25
Kontrol Mekanizması Olmalı	1	%6,25
Toplam	**16**	**100**

Tablo 4.36'ya göre, "Proje tabanlı öğrenme yönteminde öğretmenin rolü ne olmalıdır?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %87,50(14 kişi)'si sürecin dışında kalarak rehber/kılavuz olmalı, %6,25(1 kişi)'i destekleyici ve yönlendirici olmalı ve %6,25 (1 kişi)'i kontrol mekanizması olmalı şeklinde ifade etmişlerdir. Öğretmen görüşlerinin örnekleri aşağıda verilmiştir.

"Öğretmen tamamen rehber olmalıdır. Öğrenci bilgiye kendisi ulaşmalıdır. Sonuçta ortaya bir ürün çıkmaktadır ama önemli olan süreçtir. Süreçte öğrenci ne kadar aktif olursa öğrenme o kadar sağlam kalıcı olur." (Ö1)

"Öğretmen yol gösterici, rehber olmalıdır." (Ö9)

"Öğretmen yol gösterici olmalı, öğretmen kendisi yaparsa öğrenciler bu süreçten faydalanamaz diye düşünüyorum." (Ö11)

"Güzel bir soru en güzel soru, öğretmenin rolü herhalde öğrencileri seyretmek olmalı." (Ö14)

"Öğretmenin en önemli rolü kontrol mekanizması olması öğrenciyi doğru yola yönlendirmesi gerekli denetlemeyi yapması proje sunumunda da öğrencinin eksik kaldığı noktalar var ise bunları öğrenciye bildirmesi bunlar genel olarak." (Ö15)

"Öğretmen rehberdir, yol göstericidir uygun gördüğü yerlerde müdahale edebilir." (Ö20)

4.3. Veli Görüşmelerine Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular ve değerlendirmeleri aşağıda ele alınmıştır:

Soru 1: "Çocuğunuzun Okul ve Derslere Karşı Tutumu Nasıldır?"

Tablo 4.37: "Çocuğunuzun Okul ve Derslere Karşı Tutumu Nasıldır?" Sorusuna Öğrencilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Okul ve Derslere Karşı Olumlu Tutumlara Yönelik	29	%70,73
Okul ve Derslere Karşı Olumsuz Tutumlara Yönelik	5	%12,19
Okul ve Derslere Karşı Bazen Olumlu Bazen Olumsuz Tutumlara Yönelik	7	%17,07
Toplam	**41**	**100**

Tablo 4.37'ye göre, "Çocuğunuzun okul ve derslere karşı tutumu nasıldır?" sorusuna velilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %70,73 (29 kişi)'ü okul ve derslere karşı olumlu tutumlara yönelik, %12,19 (5

kişi)'u okul ve derslere karşı olumsuz tutumlara yönelik, %17,07 (7 kişi)'si okul ve derslere karşı bazen olumlu bazen olumsuz tutumlara yönelik'tir.

Soru 2.1: "Proje Deyince Aklınıza Ne Geliyor?"

Tablo 4.38: "Proje Deyince Aklınıza Ne Geliyor?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Yeni Bilgiler Öğrenmeye/Araştırmaya Yönelik	24	%54,54
Hedefe Ulaşmaya Yönelik	9	%20,44
Disiplinli/Sorumlu Olmaya Yönelik	5	%11,36
Öğrenci- Öğrenci Etkileşime Yönelik	4	%9,09
Olumlu Duygulara Yönelik	1	%2,27
Okul- Veli Etkileşimi	1	%2,27
Toplam	**44**	**100**

Tablo 4.38'e göre, "Proje deyince aklınıza ne geliyor?" sorusuna velilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %54,54 (24 kişi)'ü yeni bilgiler öğrenmeye/araştırmaya yönelik, %20,44 (9 kişi)'ü hedefe ulaşmaya yönelik, %11,36 (5 kişi)'sı disiplinli/sorumlu olmaya yönelik, %9,09 (4 kişi) öğrenci- öğrenci etkileşime yönelik, %2,27 (1 kişi)'si olumlu duygulara yönelik, %2,27 (1 kişi)'si okul-veli etkileşimidir.

Soru 2.2: “Sizce Projeyi Kimler Yapar?”

Tablo 4.39: “Sizce Projeyi Kimler Yapar?” Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Herkes	8	%16,66
Öğrenci	24	%50
Öğretmenle Yardımıyla	2	%4,16
Aile Yardımıyla	14	%29,16
Toplam	**48**	**100**

Tablo 4.39’a göre “Sizce projeyi kimler yapar?” sorusuna velilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %16,66(8 kişi)’sı herkes, %50 (24 kişi)’si öğrenci, %4,16(2 kişi)’sı öğretmenle yardımıyla, %29,16 (14 kişi)’sı aile yardımıyladır.

Soru 3: "Çocuğunuzun Proje Ödevlerine Karşı Tutumu Nasıldır?"

Tablo 4.40: "Çocuğunuzun Proje Ödevlerine Karşı Tutumu Nasıldır?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Proje Ödevlerine Karşı Olumlu Tutumlara Yönelik	35	%70,73
Proje Ödevlerine Karşı Olumsuz Tutumlara Yönelik	1	%12,19
Proje Ödevlerine Karşı Bazen Olumlu Bazen Olumsuz Tutumlara Yönelik	5	%17,07
Toplam	**41**	**100**

Tablo 4.40'a göre, "Çocuğunuzun proje ödevlerine karşı tutumu nasıldır?" sorusuna velilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %70,73 (35 kişi) proje ödevlerine karşı olumlu tutumlara yönelik, %12,19 (1 kişi) proje ödevlerine karşı olumsuz tutumlara yönelik, %17,07(5 kişi) proje ödevlerine karşı bazen olumlu bazen olumsuz tutumlara yönelik'tir. Velilerin konu hakkındaki görüşlerine örnekler aşağıda verilmiştir.

"Çok iyi proje olduğunda daha istekli daha heyecanlı, projeyi daha çok seviyorlar." (V3)

"Proje ödevlerini yapmasını çok seviyor, severek yapıyor." (V5)

"Heyecanlı meraklı, proje olunca çok heyecanlanıyor anne nasıl oldu beğenecek mi öğretmenim arkadaşlarım diye heyecanlanıyor." (V6)

"Çok isteklidir hemen yapmak ister gece uyuyamadığı bile olur mutlu olur başardığında." (V18)

"Proje ödevlerine daha ilgili ve heveslidir." (V20)

"Çok istekliydi çok ilgilendi çocuğumu öyle görmek beni de mutlu etti inşallah daha çok proje ödevi yaparız." (V25)

"İyi daha istekli ama zorlanıyor yaparken." (V32)

"Çok heyecanlı başladı ama heyecan aşamasında kaldı çok beceremedi çünkü konusu zor geldi el becerisi çok gerektiren bir konuydu yine de katkı sağladı." (V33)

Soru 4: "Proje Ödevlerini Çocuğunuz Tek Başına mı Yapar?"

Tablo 4.41: "Proje Ödevlerini Çocuğunuz Tek Başına mı Yapar?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Proje Ödevlerini Tek Başına Yapan Çocuklar	8	%19,51
Proje Ödevlerini Aile/Öğretmen Yardımıyla Yapan Çocuklar	26	%63,41
Proje Ödevlerini Gerektiğinde/Zorlandığında Aile/Öğretmen Yardımıyla Yapan Çocuklar	7	%17,07
Toplam	**41**	**100**

Tablo 4.41'e göre "Proje ödevlerini çocuğunuz tek başına mı yapar?" sorusuna velilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %19,51 (8 kişi)'i proje ödevlerini tek başına yapan çocuklar, %63,41(26 kişi)'i proje ödevlerini aile/öğretmen yardımıyla yapan çocuklar, %17,07(7 kişi)'si proje ödevlerini gerektiğinde/zorlandığında aile/öğretmen yardımıyla yapan çocuklardır. Veli görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

"Hayır tek başına yapmaz." (V1)

"Ödevin konusuna göre değişir. Kendi başına yaptığı ödevler de oluyor yardım gerektiren ödevler de oluyor ödev konuları bence öğrencilerin seviyelerine göre tercih edilmeli kendilerinin yapabileceği gibi olmalı ben öyle düşünüyorum." (V7)

"Hayır birlikte yaparız hem fikir olarak hem de kes yapıştır düzen konusunda birlikte yaparız." (V9)

"Ablasıyla ve babasıyla yapar özellikle babasıyla yaparken çok istekli oluyor." (V19)

"Hayır tek başına yapamaz bence çocuk tek başına bırakılmamalı zaten bizim gözetimimiz altında yapar ablası çok yardımcı olur ben de yardım ederim ama genelde ablası yardımcı olur." (V26)

"Hayır tek başına yapmaz biz de yardımcı oluruz okulda öğretmeninden yardım alır grup çalışması şeklindeyse arkadaşlarıyla beraber yapar." (V31)

"Aslında istediğinde tek başına da yapabilir ama destek istediği oluyor uzaktan takip ediyorum." (V36)

"Hayır tek başına yapmaz araştırmalarını birlikte yaparız." (V38)

"Evet tek başına yapar hatta ben bazen yardım etmek isterim yok anne ben yapıp bitireyim sen öyle kontrol et der." (V39)

Soru 5: "Proje Ödevlerini Yaparken Çocuğunuzun Yardıma İhtiyacı Olduğunu Düşünüyor musunuz?"

Tablo 4.42: "Proje Ödevlerini Yaparken Çocuğunuzun Yardıma İhtiyacı Olduğunu Düşünüyor musunuz?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Proje Ödevlerini Yaparken Çocuklarının Yardıma İhtiyacı Olduğunu Düşünenler	33	%80,48
Proje Ödevlerini Yaparken Çocuklarının Yardıma İhtiyacı Olduğunu Düşünmeyenler	2	%4,87
Proje Ödevlerini Yaparken Çocuklarının Bazen/Kısmen Yardıma İhtiyacı Olduğunu Düşünenler	6	%14,63
Toplam	**41**	**100**

Tablo 4.42'ye göre "Proje ödevlerini yaparken çocuğunuzun yardıma ihtiyacı olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna velilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %80,48 (33 kişi) proje ödevlerini yaparken çocuklarının yardıma ihtiyacı olduğunu düşünenler, %4,87(2 kişi)'si proje ödevlerini yaparken çocuklarının yardıma ihtiyacı olduğunu düşünmeyenler, %14,63(6 kişi)'ü proje ödevlerini yaparken çocuklarının bazen/kısmen yardıma ihtiyacı olduğunu düşünenler'dir.

Soru 6: "Çocuğunuz Verilen Proje Ödevlerini Yaparken Öğretmeninden Yardım Alır mı?"

Tablo 4.43: "Çocuğunuz Verilen Proje Ödevlerini Yaparken Öğretmeninden Yardım Alır mı?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Çocuklarının Verilen Proje Ödevlerini Yaparken Öğretmenlerinden Yardım Aldığını Düşünenler	18	%43,90
Çocuklarının Verilen Proje Ödevlerini Yaparken Öğretmenlerinden Yardım Almadığını Düşünenler	5	%12,19
Çocuklarının Verilen Proje Ödevlerini Yaparken Aklına Takıldığı/Anlamadığı Durumlarda Öğretmenlerinden Yardım Aldığını Düşünenler	15	%36,58
Fikri Olmayanlar	3	%7,31
Toplam	**41**	**100**

Tablo 4.43'e göre, "Çocuğunuz Verilen Proje Ödevlerini Yaparken Öğretmeninden Yardım Alır Mı?" sorusuna velilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; 43,90 (18 kişi)'ı çocuklarının verilen proje ödevlerini yaparken öğretmenlerinden yardım aldığını düşünenler, %12,19(5 kişi)'u çocuklarının verilen proje ödevlerini yaparken öğretmenlerinden yardım almadığını düşünenler, %36,58 (15 kişi)'i çocuklarının verilen proje ödevlerini yaparken aklına

takıldığı/anlamadığı durumlarda öğretmenlerinden yardım aldığını düşünenler, %7,31 (3 kişi)'i fikri olmayanlardır. Velilerin görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

"Konu belirler onun dışında yardım almaz." (V10)

"Tabi ki alıyoruz soruyoruz fikir alıyoruz kendi yaptığımız şeyleri aşama aşama paylaşıyoruz sonrasında gerekli düzenlemeleri yapıyoruz." (V12)

"Sınıfta yapılan etkinliklerde gerekirse yardım alır." (V16)

"Evet öğretmeni de yardım eder." (V24)

"Evet yardım alır öğretmenler daha bilgili olduğu için daha çok yardım alır daha doğru yönlendirilir öğretmeninden de yardım alır." (V31)

Soru 7.1: "Çocuğunuz Verilen Proje Ödevlerini Yaparken Sizden Yardım Alır mı?"

Tablo 4.44: "Çocuğunuz Verilen Proje Ödevlerini Yaparken Sizden Yardım Alır mı?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Çocuklarının Verilen Proje Ödevlerini Yaparken Kendilerinden Yardım Alanlar	19	%59,37
Çocuklarının Verilen Proje Ödevlerini Yaparken Kendilerinden Bazen/ Kısmen Yardım Alanlar	13	%40,63
Toplam	**32**	**100**

Tablo 4.44'e göre, "Çocuğunuz verilen proje ödevlerini yaparken sizden yardım alır mı?" sorusuna velilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve

yüzde (%) değerleri; %59,37 (19 kişi)'si çocuklarının verilen proje ödevlerini yaparken kendilerinden yardım alanlar, %40,63 (13 kişi)'ü çocuklarının verilen proje ödevlerini yaparken kendilerinden bazen/kısmen yardım alanlardır. Velilerin görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

"Yok bizim ailede ona yardım edecek kimse yok her ödevini kendi yapar." (V2)

"Evet araştırma ve çıktı alınması gerektiğinde yardım istiyor, görüşme yapması gereken kişiler oldu röportaj için beraber gittik, sorulacak soruları beraber düzenledik." (V9)

"Evet, kesme yapıştırma gibi durumlarda yardımcı olurum materyal gerektiğinde temin ederim." (V14)

"Tabi elimden geleni yapıyorum meraklıyım yardımcı olurum. Nasıl yapması gerektiğini açıklamaya çalışırım zorlandığında be yardımcı olurum." (V16)

"Genelde yardımcı olmam çocuğum bazen yardım ister bazen almak istemez". (V18)

"Evet yardım alır. Araştırmaları beraber yapıp yeni bilgiler öğreniyoruz beraber." (V21)

"Resim kesme, sayfa düzeni, imla ve noktalama gibi düzen için gerekli düzenlemelerde yardımcı olurum. Fikirleri onun üretmesini bekler onu fikir üretmeye teşvik ederim şekil olarak yardım ederim sadece." (V30)

"Evet yardımcı olduğum oluyor. Yani çocuk başka bir açıdan bakıyor anne baba olarak biz başka açıdan bakabiliyoruz farklı bir boyutu görmesine yardımcı oluyoruz yönlendiriyoruz." (36)

Soru 7.2: "Cevabınız Evet İse; Hangi Aşamalarda Yardımcı Olursunuz? Yardımınızın Nasıl Katkı Sağladığını Düşünüyorsunuz?"

Tablo 4.45: "Cevabınız Evet İse; Hangi Aşamalarda Yardımcı Olursunuz? Yardımınızın Nasıl Katkı Sağladığını Düşünüyorsunuz?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Konuları Belirleme	-	-
Proje Planlarının Oluşturulması	2	%22,22
Projeyi Uygulama	4	%44,44
Sunuyu Planlama	2	%22,22
Sunuyu Yapma	-	-
Değerlendirme	-	-
Diğer	1	%11,11
Toplam	**9**	**100**

Tablo 4.45'e göre, "Cevabınız evet ise; hangi aşamalarda yardımcı olursunuz? Yardımınızın nasıl katkı sağladığını düşünüyorsunuz?" sorusuna velilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %22,22 (2 kişi)'si proje planlarının oluşturulması, %44,44 (4 kişi)'ü projeyi uygulama, %22,22 (2 kişi)'si sunuyu planlama, %11,11 (1 kişi)'i diğer (zorlandığı zamanlarda)'dır.

Soru 8.1: "Sizce Projelerin Öğrencilere Faydası Var mıdır?"

Tablo 4.46: "Sizce Projelerin Öğrencilere Faydası Var mıdır?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Projelerin Öğrencilere Faydası Olduğunu Düşünenler	33	%59,37
Projelerin Öğrencilere Faydası Olmadığını Düşünenler	2	%40,63
Toplam	**32**	**100**

Tablo 4.46'ya göre, "Sizce projelerin öğrencilere faydası var mıdır?" sorusuna velilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %59,37 (33 kişi)'si projelerin öğrencilere faydası olduğunu düşünenler, %40,63 (2 kişi)'ü projelerin öğrencilere faydası olmadığını düşünenlerdir.

"*Olmaz olur mu var tabi araştırıyor, heyecanlanıyor, merak ediyor, kendi öğreniyor, sunum yapacağı için çok heyecanlanıyor, çocuklara fırsat verilmiş oluyor, benim çocuğum biraz sesiz sakin girdiği ortamda çok dikkat çeken bir çocuk değil ama bu ödevde sunum yapacağı için bildiklerini arkadaşlarına da öğretmesi gerektiğini düşündü çok heyecanlandı en iyisini yapmaya çalıştı onun için çok zor olan bir şeyi başardı ben çok faydasını gördüm."* (V6)

"*Bence faydası var çok güzel bir şey çocuklar daha heyecanlı daha hevesli oluyor ben de çok sevdim proje ödevlerini hatta daha sık olsa daha faydalı olur diye düşünüyorum özellikle ödev sınıfa sunulduğu için çocukların konuşurken oluşan çekingenlikleri azalıyor."* (V23)

Soru 8.2: "Nedenlerini Açıklayınız."

Tablo 4.47: "Nedenlerini Açıklayınız." Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Kişisel Becerilerin Geliştirilmesine Yönelik	18	%42,85
Yeni Bilgiler Öğrenmeye/Araştırmaya Yönelik	14	%33,33
Geleceğe Hazırlanmaya Yönelik	3	%7,14
Olumlu Duygulara Yönelik	6	%14,28
Olumsuz Duygulara Yönelik	1	%2,38
Toplam	**42**	**100**

Tablo 4.47'ye göre "Nedenlerini açıklayınız." sorusuna velilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %42,85 (18 kişi)'i kişisel becerilerin geliştirilmesine yönelik, %33,33 (14 kişi)'ü yeni bilgiler öğrenmeye/araştırmaya yönelik, %7,14 (3 kişi)'ü geleceğe hazırlanmaya yönelik, %14,28 (6 kişi)'ü olumlu duygulara yönelik, %2,38 (1 kişi)'i olumsuz duygulara yöneliktir.

Soru 9: "Çocuğunuz Proje Hazırlarken Sizin de Dolaylı Olarak Eğitim Aldığınızı, Eğitildiğinizi Düşünüyor musunuz? Bir Şeyler Öğreniyor musunuz?"

Tablo 4.48: "Çocuğunuz Proje Hazırlarken Sizin de Dolaylı Olarak Eğitim Aldığınızı, Eğitildiğinizi Düşünüyor musunuz? Bir Şeyler Öğreniyor musunuz?" Sorusuna Velilerin Vermiş Olduğu Cevaplara Göre Frekans (F) Ve Yüzde (%) Değerleri

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**
Çocukları Proje Hazırlarken Kendilerinin De Dolaylı Olarak Eğitim Aldıklarını Eğitildikleri, Birşeyler Öğrendiklerini Düşünenler	35	%85,36
Çocukları Proje Hazırlarken Kendilerinin De Dolaylı Olarak Eğitim Almadıklarını Eğitilmedikleri, Birşeyler Öğrenmediklerini Düşünenler	6	%14,63
Toplam	**41**	**100**

Tablo 4.48'e göre "Çocuğunuz proje hazırlarken sizin de dolaylı olarak eğitim aldığınızı, eğitildiğinizi düşünüyor musunuz? Bir şeyler öğreniyor musunuz?" sorusuna velilerin vermiş olduğu cevaplara göre frekans (F) ve yüzde (%) değerleri; %85,36 (35 kişi)'sı çocukları proje hazırlarken kendilerinin de dolaylı olarak eğitim aldıklarını eğitildikleri, birşeyler öğrendiklerini düşünenler ve %14,63 (6 kişi)'ü çocukları proje hazırlarken kendilerinin de dolaylı olarak eğitim almadıklarını eğitilmedikleri, birşeyler öğrenmediklerini düşünenler'dir. Velilerin görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

"En çok da bize katkı sağlıyor. Ben okula gitmediğim için onunla beraber kendimi okula gitmiş gibi hissediyorum bilmediğim şeyleri onunla beraber öğreniyorum." (V3)

"Evet tabi ki ben de yeni şeyler öğreniyorum ben ilkokul mezunuyum ama çocuklarımın ödevleriyle daha çok şey öğrenmeye başladım." (V8)

"Evet ben de yeni şeyler öğreniyorum okumayı yazmayı bile çocuklarım okula başlayınca öğrendim." (V16)

"Evet kesinlikle ben de eğitim aldığımı düşünüyorum zevkle takip ediyorum çocuğumu merakla ortaya ne çıkacak diye bekliyorum." (V23)

"Aslında ben daha çok çocuğumun öğrenmesi için onu teşvik ediyorum çok bilmediğim bir şey ile karşılaşmıyorum daha ikinci sınıfta ileriki yıllarda nasıl olur bilemiyorum." (V35)

4.4. Verilen Proje Ödevlerinin Öğrenci Başarısına Etkisine Ait Bulgular ve Yorumlar

"Verilen proje ödevlerinin öğrenci başarısına etkisi nedir?"e ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir:

Verilen proje ödevlerinin öğrenci başarısına etkisini tespit etmek için araştırmacı tarafından hazırlanan başarı testi kullanılmıştır. Hazırlanan başarı testini soruları tüm kazanımları kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. Test için 5 öğretmenin görüşüne başvurulmuştur. Deney veya kontrol grubunda yer almayan 3 öğrenciye de okutulmuş oluşabilecek kavram yanılgıları tespit edilmiştir. Öğretmen ve öğrenciler ile yapılan değerlendirmeler sonucunda 24 soru olarak hazırlanan test 20 soru olarak düzenlenmiştir. Mevcut sorularda oluşabilecek kavram yanılgıları giderilmiş, soruların anlaşılır ifade edilmesi sağlanmıştır.

Verilen proje ödevlerini velisiyle birlikte yapan öğrencilerin akademik başarısına etkisini incelemek amacıyla uygulanan ‘Başarı Testi’nin frekans, yüzde, öntest sontest ortalamaları ve değişim yüzdesi Tablo 4.49’da verilmiştir.

Tablo 4.49: Verilen Proje Ödevlerini Velisiyle Birlikte Yapan Öğrencilerin Başarısına Etkisini Incelemek Amacıyla Uygulanan ‘Başarı Testi’nin Frekans, Yüzde, Öntest Sontest Ortalamaları ve Değişim Yüzdesine Ilişkin Bulgular

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**	**Öntest Ortalaması**	**Sontest Ortalaması**	**Değişim (%)**
Proje Ödevlerini Aileleriyle Birlikte Yapanlar	30	73,17%	60,34	80,53	33,46%
Proje Ödevlerini Aileleriyle Birlikte Yapmayanlar	1	2,43%	50	65	30,00%
Proje Ödevlerinde Gerektiğinde / Zorlandığında Ailelerinden Yardım Alanlar	10	24,39%	60,5	90	48,76%
Toplam	**41**	**100**			

Tablo 4.49’a göre, verilen proje ödevlerinin öğrenci başarısına etkisi, veli katkısı açısından incelendiğinde proje ödevlerini yaparken ailesiyle birlikte yapan öğrencilerin başarı artışı ile proje ödevlerini ailesiyle birlikte yapmayan öğrencilerin başarı artış oranı arasında anlamlı bir fark oluşmadığı anlaşılmıştır. Ancak çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin proje ödevlerini yaparken gerektiğinde veya zorlandığında ailelerinden yardım alarak tamamladıklarında başarı oranlarındaki artışın anlamlı olduğu görülmektedir.

Verilen proje ödevlerini öğretmeniyle birlikte yapan öğrencilerin başarısına etkisini incelemek amacıyla uygulanan ‘Başarı Testi’nin frekans, yüzde, öntest sontest ortalamaları ve değişim yüzdesi Tablo 4.50’de verilmiştir.

Tablo 4.50: Verilen Proje Ödevlerini Öğretmeniyle Birlikte Yapan Öğrencilerin Başarısına Etkisini Incelemek Amacıyla Uygulanan ‘Başarı Testi’nin Frekans, Yüzde, Öntest Sontest Ortalamaları ve Değişim Yüzdesine Ilişkin Bulgular

	Frekans (F)	**Yüzde (%)**	**Öntest Ortalaması**	**Sontest Ortalaması**	**Değişim(%)**
Sürecin Tamamını Öğretmenlerinin Kontrolünde Yapmak İsteyenler	35	85,36%	60,3	82,5	36,82%
Sürecin Tamamını Öğretmenlerinin Kontrolünde Yapmak İsteyemeyenler	4	9,75%	55	75	36,36%
Sürecin Tamamını Öğretmenlerinin Kontrolünde Yapmak İsteyemeyip Gerektiğinde Soru Sormak İsteyenler	2	4,87%	61	86	40,98%
Toplam	**41**	**100**			

Tablo 4.50’ye göre, Verilen proje ödevlerinin ödevlerinin öğrenci başarısına etkisi, öğretmen katkısı açısından incelendiğinde proje ödevi tamamlama sürecinin tamamını öğretmen kontrolünde yapmak isteyenler ile sürecin tamamının öğretmen kontrolünde yapmak istemeyenler arasında anlamlı bir fark bulunmazken, sürecin tamamını öğretmenlerinin kontrolünde yapmak istemeyip gerektiğinde soru sorarak, dönütler alarak süreci tamamlayan öğrencilerin başarı artış oranının daha yüksek olduğu görülmüştür.

BÖLÜM V

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada proje tabanlı öğrenme yaklaşımının uygulanmasında öğrencilere verilen proje ödevlerini öğrencilerin tek başlarına yapıp yapmadıkları, öğretmenleriyle birlikte yapıp yapmadıkları, velileriyle birlikte yapıp yapmadıklarını araştırmak amacıyla öğrenci, öğretmen ve veli görüşlerine başvurularak proje hazırlama sürecine kimlerin ne derece katkı sağladığını açıklamak hedeflenmiş ve uygulama süreci sonunda akademik başarılarına nasıl katkı sağladığı incelenmiştir.

5.1 Sonuç ve Tartışma

5.1.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmanın birinci alt probleminde öğrencilerin proje ödevlerini kendilerinin yapıp yapmadıkları öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri alınarak incelenmiştir.

- Araştırmaya katılan öğrencilere "Verilen proje ödevini kendiniz mi yaparsınız?" sorusu yöneltildiğinde öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara göre öğrencilerin sadece %31,70'i proje ödevlerini tek başına yaptığını ifade ederken %68,30 kendi yapmadığını, ödevini yaparken yardım aldığını ifade etmiştir (Bkz. Tablo 4.4). Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin "Not olarak değerlendirilmeyecek bir proje ödevi hazırlıyor olsaydınız kendiniz mi yapardınız yoksa öğretmeninizden, uzmandan veya ailenizden yardım alır mıydınız?" sorusuna verdiği cevaplara göre öğrencilerin sadece %3.33'ü proje ödevini kendisinin hazırlayacağını ifade etmiştir. Geri kalan öğrenciler ailelerinden ve öğretmenlerinden yardım alacağını ifade ederken uzmandan yardım almak isteyen hiç öğrenci olmaması dikkat çekmektedir (Bkz. Tablo 4.15).

Özel (2013) tarafından yapılan "Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminin İlköğretim 2. Kademe Fen ve Teknoloji Derslerindeki Uygulanmasının İncelenmesi" konulu tez çalışmasındaki öğrencilerin proje ödevleri kendilerinin yapmadıkları, öğretmen ve ailelerinden yardım alarak proje ödevlerini tamamladıkları bulgusu araştırmamızı destekler niteliktedir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlere sorulan "Verilen proje ödevini öğrencileriniz tek başına mı yapmaktadır?" sorusuna verdikleri cevaplara göre öğretmenlerin %31,25'i öğrencilerin ödevlerini tek başına yaptıklarını düşündüklerini ifade ederken, %68,75'i öğrencilere verilen proje ödevlerini öğrencilerin yardım alarak yaptığını düşündükleri tespit edilmiştir (Bkz. Tablo 4.21). Sorunun devamı olarak yöneltilen "Cevabınız evet ise; öğrencilerin bireysel olarak hazırladıkları ödevleri yeterli buluyor musunuz?" sorusuna verilen cevaplara göre öğrencilerin tek başına yaptıkları proje ödevlerini yeterli bulan öğretmenler ile yeterli bulmayan öğretmenlerin sayılarının eşit olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 4.22). Öğretmenler ile yapılan mülakatlar ve gözlemler sonucunda öğretmenlerin öğrencilere verilen proje ödevlerinin öğrenciler tarafından yapılması gerektiği vurgulanırken proje hazırlama sürecinde öğrencilerin yalnız bırakılmaması gerektiği, öğrencilerin zorlandığında, fiziksel ya da maddi olarak yardıma ihtiyaç duyduklarında destek almasını gerekli gördükleri anlaşılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlere "Verilen proje ödevini yaparken öğrencilerinizin yardım almalarını gerekli görüyor musunuz?" sorusuna verdikleri cevaplara göre öğretmenlerin sadece %12,50'si öğrencilerin proje ödevlerini yaparken yardım almalarını gerekli görmemektedir (Bkz. Tablo 4.23).

- Araştırmaya katılan velilerin "Proje ödevini çocuğunuz tek başına mı yapar?" sorusuna vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda velilerin sadece%19,51'i çocuğunun proje ödevini tek başına yaptığını ifade ettiği görülmektedir (Bkz. Tablo 4.41). Ayrıca çalışmaya katılan velilere "Proje ödevini yaparken çocuğunuzun yardıma ihtiyacı olduğunu düşünüyor

musunuz?" sorusu sorulduğunda verilen cevaplar doğrultusunda velilerin %80,48'i proje ödevini yaparken her aşamada çocuğunun yardıma ihtiyacı olduğunu düşündüğünü ifade ederken, %14,63'ü ise materyal temini, ödevin şekilsel düzeni gibi kısmen yardıma ihtiyacı olduğunu belirtmiş, sadece %4,63'nün çocuğu proje ödevi yaparken yardıma ihtiyacı olmadığını düşündüğü görülmektedir (Bkz. Tablo 4.42).

Öğrenci, öğretmen ve velilerle yapılan mülakatlar ve gözlemler sonucunda öğrencilere verilen proje ödevlerini öğrencilerin tek başına yapmadıkları anlaşılmaktadır. Bu konuda öğrenci, öğretmen ve velilere sorulan sorulara verilen cevaplar paralellik göstermektedir.

- Araştırmamızda öğrencilerle yapılan mülakatlarda öğrencilere proje hakkındaki görüşleri sorulduğunda öğrencilerin %64,58'i projeyi grup çalışması olarak tanımlamıştır. Geriye kalan %35,42'yi oluşturan öğrencilerin verdiği cevaplar ise; işbirliği ve yardımlaşma, sunum, tasarım, yeni bilgiler ve bilinmeyenleri öğrenme şeklinde sınıflandırılmıştır (Bkz. Tablo 4.1).

Özel (2013) tarafından yapılan "Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminin İlköğretim 2. Kademe Fen ve Teknoloji Derslerindeki Uygulanmasının İncelenmesi" başlıklı araştırmada ortaokul öğrencileri projeyi yeni bir ürün tasarlamak ve üretmek olarak tanımladığı görülürken bizim araştırmamızda öğrencilerin büyük çoğunluğu projeyi grup çalışması olarak nitelendirmiştir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu PTÖ'nin öğrenciler arası iletişime olumlu katkı sağladığını, öğrenciler arası görüş alışverişinde bulunarak sosyal iletişimi güçlendirdiğini gözlemlediklerini ifade etmişlerdir (Bkz. Tablo 4.35).

Erdem'in (2002) "Proje Tabanlı Öğrenme" başlıklı makalesinde PTÖ hakkındaki görüşleriyle paralellik göstermektedir.

5.1.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmanın ikinci alt probleminde öğrencilerin proje ödevlerini öğretmenleriyle birlikte yapıp yapmadıkları öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri alınarak incelenmiştir.

- Öğrenciler ile yapılan mülakatlarda sorulan "Verilen proje ödevini öğretmeninizle birlikte mi yaparsınız?" sorusuna alınan cevaplar doğrultusunda öğrencilerin %82,92'si öğretmeniyle birlikte hazırladığını ifade etmiştir (Bkz. Tablo 4.5). "Sürecin tamamını öğretmen kontrolünde mi yapmak istersiniz?" sorusuna öğrencilerin %85,36 oranında öğretmen kontrolünde yapmak istediğini ifade etmiş (Bkz. Tablo 4.7) ve "Ne sıklıkta seni kontrol etmesini istersin?" sorusa verilen cevaplar doğrultusunda öğrencilerin %58,53'ü öğretmeni tarafından her gün kontrol edilmek istediğini vurgulamıştır (Bkz. Tablo 4.8).

Özel (2013) tarafından yapılan "Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminin İlköğretim 2. Kademe Fen ve Teknoloji Derslerindeki Uygulanmasının İncelenmesi" başlıklı araştırmada öğrencilerin büyük çoğunluğunun proje ödevlerini öğretmeniyle bitlikte yapmak istediği bulgusu araştırmamızın bulgularıyla örtüşmektedir.

- Ayrıca araştırmanın sonuçlarından öğrencilerin %60,97'si proje tabanlı öğrenme yaklaşımının konuları belirleme aşamasında öğretmenlerinin yardımına ihtiyaç duydukları anlaşılmaktadır (Bkz. Tablo 4.9). Buradan hareketle öğrencilerin proje hazırlayacakları konuya tek başlarına karar veremedikleri, bu konuda zorlandıkları sonucuna ulaşılmaktadır.

Saban'ın (2004) "Öğrenme – Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar" isimli kitabında, Çiftçi'nin (2006) "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Risk Alma Düzeylerine, Problem Çözme Becerilerine, Erişilerine Kalıcılığına ve Tutumlarına Etkisi" adlı yazdığı doktora tezinde, Baki ve Bütüner tarafından (2009) "Kırsal Kesimde Bir İlköğretim

Okulunda Proje Sürecinden Yansımalar" adlı araştırmada ve Arı'nın (2010) "Öğretmenlere Göre Proje ve Performans Görevlerinin Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar" isimli makalesinde öğrencilerin konu seçiminde zorluklar yaşadığını vurgulamışlardır. Bu yorum bizim araştırmamızdaki öğrencilerin PTÖ yaklaşımının konu belirleme aşamasında yardıma ihtiyaç duyarlar bulgusuyla örtüşmektedir.

- Öğretmenler ile yapılan mülakatlarda sorulan "Proje ödevlerinde öğrencilerinize yardım eder misiniz?" sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin tamamının öğrencilerine yardımcı olduğu anlaşılmaktadır (Bkz. Tablo 4.25). Öğretmenler PTÖ uygulamalarında öğrenciye hazır bilgiyi sunmazlar, bilgiye ulaşmalarına yardımcı olurlar. Bu yardımlar ortaya çıkartılacak ürüne yönelik değil, öğrencilerin kendi öğrenmelerini yapılandırmalarına, bilgiye nasıl ulaşacaklarını keşfetmelerine, kendi proje kurgularını oluşturabilmelerine yönelik destek sağlamak olarak yorumlanabilir.

- Öğretmenlere "Proje konusu belirleme sürecinde proje konusu nasıl seçilmektedir?" sorusu sorulduğunda öğretmenlerin %75'inin proje konusunu belirlerken öğrencilerin görüşünü aldığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin geriye kalan kısmı ise proje konularını belirleyip öğrencilerin seçimine sunduklarını ifade etmiştir (Bkz. Tablo 4.27).

Arslan (2013) tarafından yapılan "Türkçe Öğretmenlerinin Proje ve Performans Ödevleriyle İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi" başlıklı araştırmada öğrencilere proje ödevi verilirken öğretmenlerin bazılarının tercih sunduğu, bazılarının ise konu seçimini öğrencilere bıraktığı tespit edilmiştir. Bu bulgular araştırmamızı destekler niteliktedir.

- "Proje uygulama aşamasında, bilgi toplarken öğrencilerinize yardımcı olur musunuz?" sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar doğrultusunda öğretmenlerin %93,75'inin yardımcı olduğu anlaşılmaktadır (Bkz. Tablo 4.31). Öğretmenlerin "Nasıl?" sorusuna vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde daha çok kaynak bulma konusunda öğrencilerine

yardımcı oldukları anlaşılmıştır (Bkz. Tablo 4.32).

Demirhan ve Demirel'in (2003) "Program Geliştirmede Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı" başlıklı makalesinde proje uygulamalarının bilgi toplama aşamasında öğrencilerin araştırmalarında bilgiye ulaşmakta zorlandığı bulgusu öğretmenlerin bu aşamada öğrencilere yardımı gerekli görmesini destekler niteliktedir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlere proje hazırlama süreci hakkında "Proje hazırlamak uzun bir süreçtir, bu sürecin tamamı okul saatlerinde tamamlanmalı mıdır?" sorusu yöneltildiğinde öğretmenlerin %81,25'i projelerin okul saatlerin tamamlanmaması gerektiğini vurgulayarak öğrencilerin okul dışındaki yaşantısına da yayılması gerektiğini belirtmiştir (Bkz. Tablo 4.24). Yapılan mülakatlarda öğretmenler okulda tamamlanabilmesi için uygun şartların sağlanamadığı ve sürenin yeterli olmadığını dile getirmişlerdir.

Arı'nın (2010) "Öğretmenlere Göre Proje ve Performans Görevlerinin Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar" isimli araştırmasına katılan öğretmenler proje ödevlerinin okulda tamamlanabilmesi için zamanın yeterli olmadığını belirtmişlerdir.

Kılıç ve Özel'in (2015) "Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımın Fen ve Teknoloji Derslerinde Uygulamaları Hakkında Öğretmen ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi" isimli araştırmalarında ders sürelerinin proje uygulamaları için yeterli olmadığı tespiti araştırmamızın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Timur ve İmer Çetin'in (2017) "Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Proje Geliştirmeye Yönelik Yeterlilikleri: Hizmet İçi Eğitim Programının Etkisi" isimli makalelerinde okulların fiziksel donanımının proje geliştirmek için uygun olmadığı bulgusu araştırmamızı desteklemektedir.

- Çalışmaya katılan öğretmenlere "Öğrenciler verilen proje ödevini hazırlama süreci içerisindeyken kontroller yapıyor musunuz?" sorusu

yöneltildiğinde öğretmenlerin tamamının süreç içerisinde kontroller yaptığı anlaşılmaktadır (Bkz. Tablo 4.29). Araştırmaya katılan öğretmenlerin %75'i kontrol sıklığının haftada bir kez olasını yeterli ve gerekli görmektedir (Bkz. Tablo 4.30).

- Araştırmaya katılan öğretmenlere "Proje tabanlı öğrenme yaklaşımında öğretmenin rolü ne olmalıdır?" sorusu yöneltildiğinde öğretmenlerin %87,50'si öğretmenin süreçte rehber, kılavuz olması gerektiği yönünde hemfikir olmuştur (Bkz. Tablo 4.36). Öğrencilerin üretecekleri, tasarlayacakları projelere müdahale etmeden onların doğru bilgiye ulaşarak kendi öğrenme yaşantılarını kurgulayabilmeleri için öğretmenlerin yol gösterici olmaları gerektiği anlaşılmıştır.

Çiftçi'nin (2006) "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Risk Alma Düzeylerine, Problem Çözme Becerilerine, Erişilerine Kalıcılığına ve Tutumlarına Etkisi" isimli araştırmasında ve Demirel'in (2005) "Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme" kitabında PTÖ'de öğretmenin üstlendiği roller hakkındaki görüşleriyle örtüşmektedir.

- Araştırmaya katılan velilere "Çocuğunuz proje ödevlerini yaparken öğretmeninden yardım alır mı?" sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde velilerin sadece %12,19'u çocuğunun öğretmeninden yardım almadığını ifade etmiştir (Bkz. Tablo 4.43). Veliler ile yapılan mülakatlar ve gözlemler sonucunda çocuklarının öğretmeninden destek alıp almadığı veya hangi aşamada ve nasıl destek aldığı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları kanısına varılmıştır.

Öğrenci, öğretmen ve veliler ile yapılan mülakatlar ve gözlemler sonucunda öğretmenlerin tamamı proje hazırlama sürecinde öğrencilerine yardım ettiklerini ifade ederken öğrenci ve velilerin cevap ve yorumları incelendiğinde tamamı olmasa da büyük çoğunluğunun süreçte öğretmen yardımı ile ilerlendiğini ifade ettiği görülmektedir. Buradan hareketle öğrenci, öğretmen ve velilerin konu hakkındaki görüşleri tutarlılık göstermektedir yorumu yapılabilir.

- Proje çalışmalarının öğretmen-öğrenci arasındaki iletişime etkisi hakkındaki görüşler incelendiğinde mülakat yapılan öğrencilerin %64,28'i öğrenci-öğretmen etkileşimi sağlanarak iletişime olumlu katkı sağladığı görüşündedir (Bkz. Tablo 4.13). Öğrencilerin proje hazırlama sürecinde öğretmenleriyle birebir daha çok vakit geçirdikleri ve bu durumdan keyif aldıkları gözlemlenmiştir. Özellikle kalabalık sınıflarda öğretmenlerin öğrencilerine birebir ayırabilecekleri zamanın standart sınıflardan çok daha az olması nedeniyle öğrenciler bu yöntem ile öğretmenleriyle daha fazla paylaşımda bulunabilmişlerdir.

Zelyurt (2011) tarafından "İlköğretim Okullarında Uygulanan Proje ve Performans Görevlerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesi (Malatya Örneği)" isimli araştırmasında kalabalık sınıflardaki öğrencilerin, küçük ve orta büyüklükteki sınıflarda öğrenim gören öğrencilere nazaran öğretmeninden daha fazla ilgi beklediği sonucuna ulaşılmıştır.

- Çalışmaya katılan öğretmenlerin proje konusundaki görüşleri farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin %38,09'u projeyi belli bir amaca, probleme, araştırmaya yönelik yapılan çalışma olarak nitelendirirken öğretmenlerin geriye kalan kısmı öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenme süreci, öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştiren yöntem, öğrencilerin kişisel ve bilişsel becerilerini geliştiren süreç, ürün odaklı sürece yayılan etkinlik, planlama, yenilik ve uygulama olarak tanımlamaktadırlar (Bkz. Tablo 4.16).

Çiftçi (2006) "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Risk Alma Düzeylerine, Problem Çözme Becerilerine, Erişilerine Kalıcılığına ve Tutumlarına Etkisi" isimli araştırmasında proje hazırlamanın geniş kapsamlı ve çok yönlü bir çalışma olması nedeniyle standart bir tanımın yapılamadığını vurgulamıştır. Bu bulgu araştırmamızı destekler niteliktedir.

Vaiz'in (2003) "Proje Tabanlı Öğrenmede Portfolyoların (Öğrenci Gelişim Dosyalarının) Kullanımı ve Öğrenme Sürecine Yansımaları" araştırmasında öğretmenlerin proje hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve proje

uygulamalarına katılmadıkları vurgulanırken bizim araştırmamızda öğretmenlerin %68,75'inin daha önce proje çalışmalarına katıldığı tespit edilmiştir.

- Öğretmenler PTÖ'nin avantajlarını; aktif öğrenme süreci sağlar, kalıcı öğrenme sağlar, kişisel ve bilişse becerileri geliştirir, öğrenciler arası etkileşim sağlar, öğrenilen bilgilerin günlük hayat ile ilişkilendirilmesini sağlar şeklinde sıralamışlardır (Bkz. Tablo 4.19)

Hamurcu'nun (2000) "Okul Öncesi Eğitimde Fen Bilgisi Öğretimi Proje Yaklaşımı" başlıklı araştırmasındaki proje tabanlı öğrenme yaklaşımı öğrencilerin öğrenme becerilerini geliştirir ve zenginleştirir, yaşam boyu öğrenmeyi sağlar, grupla çalışma ve iş birliğine dayalı öğrenme etkinliklerine katılımı sağlar, öğrencilerin bilgilerini yansıtmaları ve katılımları için çoklu yollar önerir, zekânın farklı boyutlarının (kinestetik, uzamsal, mantık, dil vb.) kullanımına izin verir, öğrenci performansı hakkında aileye, öğretmene ve okul yönetimine anlamlı bilgiler verir, öğrenciler gerçek yaşamla oluşturduğu ürünleri ve performanslarını birleştirir bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

- Dezavantajları ise; zamanın sınırlı olması, sınıf mevcutlarının kalabalık olması, araştırılacak kaynak sıkıntısı, araştırma konu ve alanlarının kısıtlı olması, süreç takibinin zor olması, öğrencilerin kişisel farklılıklarından dolayı ortaya çıkan sorunlar ve öğretim programlarının yoğun olması şeklinde belirlemiş, öğretmenlerin %10'u ise PTÖ'nin hiç dezavantajı olmadığını vurgulamıştır (Bkz. Tablo 4.20).

Kılıç ve Özel (2015) tarafından "Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımın Fen ve Teknoloji Derslerinde Uygulamaları Hakkında Öğretmen ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi" başlıklı makalelerinde PTÖ yaklaşımının sınıflarda uygulanamamasının nedenlerini sınıf mevcutlarının kalabalık olması, ders müfredatlarının yoğun olması, ders sürelerinin yetersiz olması şeklinde sıralamıştır. Bu sıralamaya bakıldığında bizim araştırmamızın sonuçlarıyla örtüştüğü görülmektedir.

Gömleksiz, Sinan ve Demir'in (2010) "İlköğretim Türkçe Dersi Proje ve

Performans Ödevlerinin Gerçekleştirilme Sürecine Yönelik Öğrenci Görüşleri (Malatya İli Örneği)" isimli çalışmalarında zaman yetersizliği, sınıf mevcutlarının kalabalık olması sebepleriyle proje uygulamalarının önünde engel olarak görülmüştür. Dolayısıyla araştırmamızın sonuçlarını destekler niteliktedir.

5.1.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmanın üçüncü alt probleminde öğrencilerin proje ödevlerini velileriyle birlikte yapıp yapmadıkları öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri alınarak incelenmiştir.

- Araştırmaya kayılan öğrencilere sorulan "Verilen proje ödevini ailenizle birlikte mi yaparsınız?" sorusuna vermiş oldukları cevaplara bakıldığında öğrencilerin %73,17'si proje ödevini ailesiyle birlikte yaptığını ifade ederken, %24,39'u zorlandığında ailesinden yardım aldığı görülmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin sadece %2,43'ü proje ödevini ailesiyle birlikte yapmadığını dile getirmiştir (Bkz. Tablo 4.10). Devamında sorulan "Hangi aşamada destek alırsınız?" sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara göre en çok proje uygulama aşamasında yardım aldıkları görülmektedir (Bkz. Tablo 4.11).

Öğrencilerin proje ödevlerini yaparken Korkmaz ve Kaptan'ın (2001) belirtmiş olduğu PTÖ yaklaşımının aşamalarından projeyi uygulama aşamasında ailelerinden yardım aldıkları görülmüştür. Arslan (2013) tarafından yapılan "Türkçe Öğretmenlerinin Proje ve Performans Ödevleriyle İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi" başlıklı araştırmasında öğrencilerin proje ödevlerini aileleriyle birlikte yaptıkları bulgusu araştırmamızı desteklemektedir.

- Çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin "Proje ödevini öğrenciler velileriyle birlikte mi yapar?" sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin %75'i öğrencilerin proje ödevlerini velileriyle birlikte

yaptığını ifade ettikleri görülmektedir (Bkz. Tablo 4.33). Öğretmenlere sorulan diğer bir soru "Sizce proje çalışmalarının daha verimli olması için destek alınması gerek midir?" şeklindedir. Bu soruya cevap veren öğretmenlerin %75'i proje çalışmalarının daha verimli olması için öğrencilerinin destek almasını gerekli görmektedir (Bkz. Tablo 4.34).

- Velilere sorulan "Çocuğunuz proje ödevini yaparken sizden yardım alır mı?" sorusuna velilerin %59,37'si çocuğunun yardım aldığı yönünde cevap vermiştir. Ayrıca velilerin %40,63'ü çocuklarına zorlandıklarında yardım ettiğini ifade ederken, hiç yardım etmeyen veli olmaması dikkat çekmektedir (Bkz. Tablo 4.44). Velilere sorulan "Hangi aşamada yardımcı olursunuz?" sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde en çok projeyi uygulama aşamasında yardımcı oldukları anlaşılmaktadır (Bkz. Tablo 4.45).

Veliler ile yapılan mülakatlar sonucunda velisinden yardım istemeyen öğrenci olmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin velilerinden en çok Korkmaz ve Kaptan'ın (2001) belirtmiş olduğu PTÖ yaklaşımının aşamalarından projeyi uygulama aşamasında yardım talebinde bulundukları tespit edilmiştir. İlgili alanyazında, Van Voorhis (2001) yaptığı araştırmasında öğrencilerin büyük çoğunluğunun yaptıkları çalışmalardan en az birinde anneleriyle çalıştıkları belirlendiğinden araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Gömleksiz, Sinan ve Demir'in (2010) "İlköğretim Türkçe Dersi Proje ve Performans Ödevlerinin Gerçekleştirilme Sürecine Yönelik Öğrenci Görüşleri (Malatya İli Örneği)" başlıklı makalelerinde proje çalışmalarının sadece öğretmen-öğrenci ekseninde ele alınan değil velinin de sürece katıldığı bir uygulama olma bulgusu araştırmamızın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrenci, öğretmen ve velilerle yapılan mülakat ve gözlemler sonucunda velilerin tamamının çocuklarına proje ödevlerini hazırlarken yardımcı oldukları tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin ve öğretmenlerin konu hakkındaki görüşleri incelendiğinde öğrencilerin proje ödevlerinin veli yardımı ve desteğiyle yapıldığı anlaşılmaktadır.

- Araştırmaya katılan velilerin %54,54'ü projeyi yeni bilgiler öğrenmeye yönelik araştırma olarak tanımlamıştır. Bununla birlikte veliler hedefe ulaşmaya yönelik çalışma, sorumluluk edindirme, öğrenciler arası etkileşim sağlama, olumlu duygular geliştirme ve okul-veli etkileşimi şeklinde tanımlar kullanmışlardır (Bkz. Tablo 4.38).

İlgili alan yazında Kılıç ve Özel (2015) tarafından "Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımın Fen ve Teknoloji Derslerinde Uygulamaları Hakkında Öğretmen ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi" isimli araştırmada öğretmen ve velilerin proje kavramına dair doğru bilgi sahibi oldukları, velilerin proje çalışmalarını çocuklarının gelişimleri için olumlu buldukları saptandığından araştırma sonuçlarını ile benzerlik göstermektedir. Mülakatlar esnasında sorulara verilen cevaplar ve gözlemler doğrultusunda velilerin PTÖ uygulamalarında öğrencilerine rehber olama konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve çocuklarına yardımcı olurken zorlandıkları anlaşılmıştır. Kılıç'ın (2009) "Yenilenen İlköğretim Programlarında Ailenin Eğitim Fonksiyonunun Öğretmen ve Veli görüşlerine Göre İncelenmesi" isimli araştırmada ailelerin yenilenen eğitim programları uygulamaları hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıkları bulgusunu araştırmamızı destekler niteliktedir.

İlgili alan yazında Demir'in (2008) "Bütünleştirilmiş Öğrenme Programının İşbirliğine Dayalı ve Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımıyla Uygulanmasının Etkililiği", Yücel'in (2008) "İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Verilen Performans Ödevleri Hakkında Öğretmen-Veli-Öğrenci Görüşleri", Arda'nın (2009) "İlk Öğrenme Sınıf Öğretmenlerinin 2005 Öğrenme Programı Ekseninde Ölçme ve Değerlendirme Alanındaki Yeterlilik ve Görüşlerinin İncelenmesi, Ayvacı ve Er Nas'ın (2009) "Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Uygulanabilirliğine Yönelik Görüşleri", Ersoy ve Anagün'ün (2009) "Sınıf Öğretmenlerinin Fen ve Teknoloji Çalışmalarının Öğrenci Tutumları ve Öğretmen Görüşleri ile Değerlendirilmesi", Kurak'ın (2009) "Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yaptığı Proje Çalışmalarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" ve Kaplan ve Coşkun'un (2012) "Proje Tabanlı Öğrenme Uygulamalarında Karşılaşılan Güçlükler ve Çözüm Önerilerine Yönelik Bir Eylem

Araştırması" isimli çalışmalarda velilerin proje süreçlerine dâhil olduklarına ve öğrencinin ödevlerinde destek sağladıklarına dair sonuçlar saptandığından araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

5.1.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmanın dördüncü alt probleminde PTÖ uygulamasının öğrencilerin akademik başarısına etkisi öntest sontest uygulanarak incelenmiştir.

- Verilen proje ödevlerinde veli katkısının öğrenci başarısına etkisi incelendiğinde proje ödevlerini yaparken ailesiyle birlikte yapan öğrencilerin başarı artış oranı ile proje ödevlerini ailesiyle birlikte yapmayan öğrencilerin başarı artış oranı arasında anlamlı bir fark oluşmadığı anlaşılmıştır. Ancak çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin proje ödevlerini yaparken gerektiğinde veya zorlandığında ailelerinden yardım alarak tamamladıklarında başarı oranlarındaki artışın anlamlı olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 4.49).

Güneş (2014) "Eğitimde Ödev Tartışması" isimli makalesinde ödevleri velilerin çocuklarına eşlik etmesi için bir fırsat olarak görmektedir. Velilerin öğrencilerinin ödevlerinde gerektiğinde sorumluluk aldıklarında çocuklarının başarılarına olumlu katkı sağlayacaklarını vurgulamıştır.

Turanlı (2007) tarafından "Gerçek Bir İkilem: Ödev Vermek ya da Vermemek" isimli araştırmada ödevlerin yapılması için ihtiyaç duyulan araç-gereçlerin öğrencide olup olmaması veya öğrencinin ödevi kendi başına yapıp yapamayacağının ödevin yararlılık düzeyini belirlediğini vurguladığından araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

- Verilen proje ödevlerinde öğretmen katkısının öğrenci başarısına etkisi incelendiğinde proje ödevi tamamlama sürecinin tamamını öğretmen kontrolünde yapmak isteyenler ile sürecin tamamını öğretmen kontrolünde yapmak istemeyenler arasındaki başarı artışında anlamlı bir fark

bulunmazken, sürecin tamamını öğretmenlerinin kontrolünde yapmak istemeyip gerektiğinde soru sorarak, dönütler alarak süreci tamamlayan öğrencilerin başarı artış oranının daha yüksek olduğu görülmüştür (Bkz. Tablo 4.50).

Öğrenci, öğretmen ve veliler ile yapılan mülakat ve uygulamada öğrencilere yapılan öntest sontest verilerine göre PTÖ uygulaması sonrasında öğrencilerin akademik başarılarında artış gözlenmiştir. İlgili alan yazın incelendiğinde bu bulgu Korkmaz ve Kaptan'ın (2002) "Fen Eğitiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının İlköğretim Öğrencilerinin Akademik Başarı, Akademik Benlik Kavramı ve Çalışma Sürelerine Etkisi", Kılıç'ın (2004) "Meslek Eğitiminde Projeye Dayalı Öğretimin Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Bilgilerinin Kalıcılığına Etkisi", Özdener ve Özçoban'ın (2004) "Bilgisayar Destekli Çoklu Zeka Kuramına Göre Proje Tabanlı Öğrenme Modelinin Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi", Yıldırım'ın (2011) "Probleme Dayalı Öğrenme ve Proje Tabanlı Öğrenme Yöntemlerinin İlköğretim Öğrencilerinin Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi", Yılmaz'ın (2015) "Fen Bilimleri Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının 6. Sınıf Öğrenci Başarısına ve Bilimsel Süreç Becerilerine Etkisi", Türkmen'in (2019) "Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Fen Bilimleri Dersinde Öğrencilerin Akademik Başarı ve Tutumlarına Etkisi" isimli araştırmaları tarafından desteklenmektedir.

Sonuç olarak yapılan araştırmada öğrencilere verilen proje ödevlerini öğrencilerin tek başına yapmadığı anlaşılmıştır. Bu durum veli ve öğretmenler tarafından da doğrulanmıştır. Yapılan görüşme ve gözlemler sonucunda öğrencilerin proje ödevlerini hem aileleriyle hem de öğretmenleriyle birlikte yaptıkları anlaşılmıştır. Öğretmenlerin öğrencilerine konu belirlerken, bilgi toplama aşamasında kaynak bulma konusunda, farklı örnekler sunarak doğru bilgiye ulaşmasında rehberlik ettikleri görülmektedir. Velilerin ise çocuklarına proje uygulama aşamasında materyal temin etme, ödevin şekilsel düzenlemesi, internet araştırmaları gibi konularda yardım ettikleri saptanmıştır. Proje hazırlama sürecinde yer alan öğrenci, öğretmen ve velilerin her birinin süreçte üstlenmesi gereken roller

hakkında yeterli bilgi sahibi olması sürecin amacına uygun olarak tamamlanmasına olanak sağlayacaktır.

5.2. Öneriler

- Yapılan araştırma sonucunda öğrencilerin proje ödevlerini tek başına yapmadıkları saptanmıştır. Bu bulgu doğrultusunda öğrencilere daha çok fırsat tanınan eğitim-öğretim ortamları sunulmalı, öğrencilerin yeni projeler üretip tasarlayabilmeleri için olanak sağlanarak projelerini kendilerinin özgürce hazırlayabilmesi için daha uygun şartlar sağlanabilir ve öğrenciler bu konuda cesaretlendirilebilir.
- Öğrencilerin proje ödevlerini yaparken öğretmenlerinden yardım aldıkları anlaşılmıştır. Konu ile ilgili literatüre bakıldığında proje niteliklerinin öğretmen yeterlilikleriyle ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmen yeterliliklerini arttırmak için öğretmenlere PTÖ hakkında nitelikli hizmet içi eğitimler, alanında uzman kişiler tarafından seminerler verilebilir.
- Öğrencilerin proje ödevlerini yaparken velilerinden de yardım aldıkları araştırma sonuçlarında görülmektedir. Dolayısıyla veliler de proje hazırlama sürecine katılmaktadır. İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından başlatılan Veli Akademileri Projesi kapsamında il genelindeki okullarda velilere seminerler verilmektedir. Bu seminerlerde PTÖ yaklaşımı uygulamaları konusunda uzmanlar tarafından velilere eğitim verilebilir, bu uygulama Türkiye genelinde uygulanabilir.
- Öğretmenlerin PTÖ uygulamalarında en çok sınıf mevcutlarının kalabalık olması nedeniyle zorluk yaşadıkları anlaşılmıştır. MEB tarafından sınıf mevcutları ile alakalı alt ve üst sınır belirlenerek bir düzenleme yapılabilir.
- PTÖ günümüzde ihtiyaç duyulan problem çözebilen, yeni bilgiler üretebilen, eleştirel ve analitik düşünebilen, sorumluluk alarak sorumluluklarını yerine getirebilen, ekip çalışmalarında işbirliği yaparak uyumlu çalışabilen bireylerin yetiştirilmesine uygun bir yaklaşımdır. Bu sebeple öğrenciler PTÖ uygulamalarıyla daha erken yaşlarda tanıştırılabilir ve okullarda ayrıca bir

ders olarak okutulabilir.

- PTÖ uygulamaları için okul fiziki yapıları (atölye, laboratuvar, kütüphane vb.) uygun hale getirilebilir.
- Velilerin sosyo-ekonomik ve demogojik özellikleri de işin içine katılarak daha ayrıntılı bir araştırma yapılabilir.
- Farklı çalışma grupları ve örnekleme yöntemleriyle nicel ve nitel araştırmaların birlikte kullanıldığı karma yöntem uygulanabilir.
- Nitel araştırma yöntemlerinden odak grup görüşmeleri yapılarak, daha derinlemesine sonuçlar elde edilebilir.

KAYNAKÇA

Achilles, C. M. and Hoover, S. P. (1996). "Exploring Problem-Based Learning (PBL) In Grades 6-12", *Paper Presented at the Annual Meeting of the Mid-South Educational Research Association*, Tuscaloosa, AL. (ED 406 406), 1996.

Açıkgöz, Ü. K. (2009). *Aktif Öğrenme*, Biliş Yayınları, 11. Baskı, İzmir.

Akdeniz, Ali Rıza (2015). Problem çözme, bilimsel süreç ve proje yönteminin fen eğitiminde kullanımı. (Editör: Salih Çepni). *Kuramdan Uygulamaya Fen ve Teknoloji Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 221-249.

Anagün, Ş. S. ve Duban, N. (2014). *Fen Bilimleri Öğretimi,* Anı Yayıncılık, Ankara.

Arda, D. (2009). *İlk Öğrenme Sınıf Öğretmenlerinin 2005 Öğrenme Programı Ekseninde Ölçme ve Değerlendirme Alanındaki Yeterlilik ve Görüşlerinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Arı, A. (2010). *Öğretmenlere göre proje ve performans görevlerinin uygulanmasında karşılaşılan sorunlar*. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 9(34): 50-52.

Arslan, A. (2013). *Türkçe Öğretmenlerinin Proje ve Performans Ödevleri ile İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi, 2(6), 11-22.

Arslan, M. (2017). *Öğretim İlke ve Yöntemleri* 3.Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.

Ay, Ş. (2013). "Öğretmen Adaylarının Proje Tabanlı Öğrenme ve Geleneksel Öğretime İlişkin Görüşleri", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S:28, Ankara.

Aydoğdu M., Kesercioğlu, T (2005). *İlköğretimde Fen ve Teknoloji Öğretimi*, Ankara.

Ayvacı, H. Ş. ve Er Nas, S. (2009). *Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Uygulanabilirliğine Yönelik Görüşleri,* Fen, Sosyal ve Çevre Eğitiminde Son Gelişmeler Sempozyumunda Sunulmuş Bildiri, Giresun.

Babadoğan C. (2003). *Sorumlu davranış geliştirme stratejileri bağlamında öğrenen sınıf, Milli Eğitim Dergisi*, 157, 121-136

Baki A., Bütüner S. Ö. (2009). Kırsal Kesimdeki Bir İlköğretim Okulunda Proje Yürütme Sürecinden Yansımalar, İlköğretim Online, 1, 146-158

Baysal, N. (2006). *Hayat Bilgisi: Toplumsal ve Doğal Yaşama Bütüncül Bir Bakış Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Pegem A Yayıncılık, Ankara: s.1-19.

Bektaş, M. (2009). *Hayat bilgisi dersinin dünü bugünü. İçinde; Öğülmüş, S. (Ed.). İlköğretim hayat bilgisi öğretimi ve öğretmen el kitabı* (s. 13-29). Ankara: Pegem Akademi.

Belet Ş. D. (1999). İlköğretim kurumlarında uygulanan hayat bilgisi programının değerlendirilmesi, *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 1999 Cilt: 9 Sayı: 1 Sayfa: 77 - 91

Binbaşıoğlu, C. (2003). *Eğitim Ve Öğretim Üzerine Yazılar*, Nobel Yayınları, Ankara.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç, Ç. E., Erkan, A. Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri,* Pegem Akademi Yayıncılık.

Çetin, A. ve Bulkan, O. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı*, Başarı Yayıncılık, İstanbul.

Çiftçi, S. (2006). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Risk Alma Düzeylerine, Problem Çözme Becerilerine, Erişilerine, Kalıcılığa ve Tutumlarına Etkisi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Çubukçu Z. (2012). *Proje Tabanlı Öğrenme B. Oral içinde, Öğrenme Öğretme, Kuram ve Yaklaşımları*, Pegem Yayıncılık, Ankara, s. 527-539

Curtis R. C., Glass S. (2002). *Spirituality and Counseling Class: A Teaching Model,* Counseling and Values, 47

Demir, K. (2008). *Bütünleştirilmiş Öğrenme Programının İşbirliğine Dayalı ve Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımıyla Uygulanmasının Etkililiği* (Yayınlanmamış Doktora Tez). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Demirel, Ö. (2003). *Eğitimde Program Geliştirme*, 5. Baskı, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Demirel, Ö. (2005). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme,* Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Demirel, Ö. (2013). *Eğitimde Yeni Yönelimler Başbay M. içinde, Proje Tabanlı Öğrenme,* (s. 67-79), Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Demirhan, C. (2002). *Program Geliştirmede Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı*, (Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.

Demirhan, C., Demirel Ö. (2003). *Program Geliştirmede Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı,* Aıbu Journal Of Faculty Of Educatıon

Diffily, D. (2002). "Project-Based Learning: Meeting Social Studies Standards And The Needs Of Gifted Learners", *Gifted Child Today Magazine,* Summer.

Doğanay, A. ve Tok, Ş. (2013). Öğretim İlke ve Yöntemleri. (Editör: Ahmet Doğanay) *Öğretimde Yeni Yaklaşımlar*, Ankara: Pegem Yayıncılık, 239-301

Dori J. Y., Tal R. T. (2000). *Formal and informal collaborative projects: Engaging in industry with environmental awareness,* Science Education 84 (1), 95-113

Erdem, E. ve Demirel, Ö. (2002). "Program Geliştirmede Yapılandırmacılık Yaklaşımı", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, s.23, Ankara.

Erdem, M. (2002). "Proje Tabanlı Öğrenme- Project Based Learning", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 22: 172-179.

Erdem, M. ve Akkoyunlu, B. (2002). "İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Beşinci Sınıf Öğrencileriyle Yürütülen Ekiple Proje Tabanlı Öğrenme Üzerine Bir Çalışma", *İlköğretim Online E-Dergi*, http://ilköğretim-online.org.tr.

Ersoy, A. ve Anagün, S. Ş. (2009). "Sınıf Öğretmenlerinin Fen ve Teknoloji Dersi Ödev Sürecine İlişkin Görüşleri", *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED),* Cilt 3, Sayı 1, ss.58-79.

Gökmen, C. (2003). *Fen Liselerinde Yapılan Proje Çalışmalarının Öğrenci Tutumları ve Öğretmen Görüşleri ile Değerlendirilmesi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Gömleksiz, M.N., Sinan, A.T. ve Demir, S. (2010). "İlköğretim Türkçe Dersi Proje ve Performans Ödevlerinin Gerçekleştirilme Sürecine Yönelik Öğrenci Görüşleri (Malatya İli Örneği)" *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* Volume 5/3, Summer 2010

Gündüz, M. (2018). *Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersinde Yaptiklari Projelerin "Sorumluluk" Duygusuna Katkisi Hakkindaki Görüşlerin Değerlendir*ilme, Cilt 17, Sayı 68, Sayfalar 1374-1385

Güneş, Firdevs, "Eğitimde Ödev Tartışmaları" *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* Cilt: 3, Sayı: 2, Kış 2014

Hamurcu, H. (2000). "Okul Öncesi Eğitimde Fen Bilgisi Öğretimi Proje Yaklaşımı", *4. Fen Bilimleri Eğitim Kongresi*, Ankara 2000.

Hesapçıoğlu, M. (1992). *Öğretim İlke ve Yöntemleri- Eğitim Programları ve Öğretim*, Beta Basım Yayın, İstanbul.

Kaplan, A. ve Coşkun, Y. (2012). "Proje Tabanlı Öğrenme Uygulamalarında Karşılaşılan Güçlükler ve Çözüm Önerilerine Yönelik Bir Eylem Araştırması", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* Cilt 8, Sayı 1, ss.137-159.

Kaptan, F. ve Korkmaz, H. (2001). *İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı Modül 7- İlköğretimde Fen Bilgisi Öğretimi*, MEB Yayınları, Ankara.

Keser, K. Ş. (2008). *Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Fen Bilgisi Dersinde Başarı, Tutum ve Kalıcı Öğrenmeye Etkisi,* Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

Kılıç, D. (2009). "Yenilenen İlköğretim Programlarında Ailenin Eğitim Fonksiyonunun Öğretmen ve Veli Görüşlerine Göre İncelenmesi", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S:13, Erzurum.

Kılıç, İ. ve Özel, M. (2015). "Proje tabanlı öğrenme yönteminin fen ve teknoloji derslerinde uygulamaları hakkında öğretmen ve veli görüşlerinin incelenmesi". *Sakarya University Journal of Education*, Cilt 5, Sayı 2, ss.7-20.

Kılıç, Z. (2004). *Meslek Eğitiminde Projeye Dayalı Öğretimin Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Bilgilerinin Kalıcılığına Etkisi,* Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Kınık, A. (2004). *Fen Bilgisi Dersinde Proje Çalışmalarının Öğrencilerin Bilim Anlayışına ve Bilimsel Süreçleri Algılamalarına Etkisi,* Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Kızıltaş, N. T. (2017). *Fen Bilimleri Dersi Öğretiminde Proje Tabanli Öğrenme Yönteminin Uygulanmasina Yönelik Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri: Muş Örneği,* Yüksek Lisans Tezi, T.C. Muş Alparslan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Muş

Knoll, M. (1997). "The project method: Its vocational education origin and international development", *Journal Of Industrial Teacher Education,* S:34.

Korkmaz, H. ve Kaptan, F. (2001). "Fen Eğitiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı, Hacettepe Üniversitesi", *Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 20, 193-200.

Korkmaz, H., Kaptan, F. (2002). "Fen Eğitiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının İlköğretim Öğrencilerinin Akademik Başarı, Akademik Benlik Kavramı ve Çalışma Sürelerine Etkisi", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 22: 91-97

Kubinova, M., Novotna, J. and Littler, G. (1998). *Projects and Mathematical Puzzles-A Tool For Development Of Mathematical Thinking*. Mathematics Education, s.53.

Kurak, D. (2009). *Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yaptığı Proje Çalışmalarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstütüsü, Adana.

Ljung, E. J. and Blackwell, M. (1996). "Project OMEGA: A winning approach for at-risk teens", *Illinois School Research and Development Journal*, 33, 15-17.

Marx, R., Blumenfeld, P., Krajcik, J. & Soloway, E. (1997). "Enacting Project-Based Science", *Elementary School Journal.*

MEB, (2009) *İlköğretim 1, 2 ve 3. Sınıflar Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara.

Miles M. B., Huberman A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook.* Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Narin, D. (2007). *İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın Vatandaşlık Bilgi Beceri ve Değerlerini Kazandırmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri,* Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

Özdener, N. ve Özçoban, T. (2004). "Bilgisayar Eğitiminde Çoklu Zekâ Kuramına Göre Proje Tabanlı Öğrenme Modelinin Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, Cilt 4, Sayı 1, ss.147-170.

Özel, M (2013). *Proje Tabanlı Öğrenme Yöteminin 2. Kademe Fen ve Teknoloji Derslerindeki Uygulamasının İncelenmesi* Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Fen Bilgisi Eğitimi Bilimdalı, Yüksek Lisans Tezi, Edirne

Özkarabacak, B. A. (2013). *Aile Katılımlı Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının 60-72 Aylık Çocukların Farklı Kültürlere Bakış Açısına Etkisinin İncelenmesi*, T.C. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Saban A. (2004). *Öğrenme – Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar,* Nobel Yayınları, Ankara

Saban, A. (2005). "Okula İlişkin Metaforlar", *Kuram ve Uygulamada Egitim Yönetimi Dergisi*, Cilt:14, Sayı:3, s.459-496.

Saracaloğlu, A. S., Özyılmaz, A. G. ve Yeşildere, S. (2006). "İlköğretimde Proje Tabanlı Öğrenmenin Yeri", *Dergipark*.

Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*" Gazi Kitabevi, Ankara.

Shepherd, H. G. (1998). "The probe method: A problem-based learning model's effect on critical thinking skills of fourth- and fifth-grade social studies students". *Dissertation Abstracts International, Section A: Humanities and Social Sciences,* September.

Singer, A. J. ve The Hofstra Social Studies Educators (1997). "Social Studies for Secondary Schools: Teaching to Learn, Learning to Teach", *Hofstra University Lawrence Erlbaum Associates,* Mahwah, New Jersey, London.

Solomon, G. (2003). *Project-Based Learning: A Primer, Technology and Learning*, 23, 6, 20-30

Sönmez, V. (2014). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Anı Yayıncılık, 2.Baskı, Ankara.

Sünbül, M. A. (2007). *Öğretim İlke ve Yöntemleri,* Çizgi Kitabevi, Konya.

Şahin, H. (2007). "Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Uygulanmasında Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Güçlüklerin İncelenmesi", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Bolu.

Şahin, M. (2009). İlköğretim Fen Ve Teknoloji Dersinde Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminin Uygulanması İle İlgili Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun

Tanrıöğen, A. (2006). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilimler Öğretimi,* Lisans Kitabevi, İstanbul.

Tavalin, F. (2006). "Project-Based Learning In Social Studies", http://www.vermontsocialstudies.org/resources/proj_based_learning/index.html. 27/03/2006.

Tay, B. (2007). "Öğrenme Stratejilerinin Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Dersinde Akademik Başarıya Etkisi", *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 35.

Timur, B. ve İmer Çetin, N. (2017). "Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Proje Geliştirmeye Yönelik Yeterlilikleri: Hizmet İçi Eğitim Programının Etkisi" *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* Cilt 18, Sayı 2, Ağustos 2017, Sayfa 97-111

Toci, M. J. (2000). *The Effect of a Technology-Supported, Project-Based Learning Environment on Intrinsic and Extrinsic Motivational Orientation*, The Pennsylvania University Unpublished PhD Thesis.

Tuncer, Ö. (2009). *İlköğretim 3. sınıf Hayat Bilgisi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi.* Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Turanlı, A.S. (2007), "Gerçek bir ikilem: Ödev vermek ya da vermemek?" *Sosyal Bilimler Arastırmaları Dergisi*, Cilt 1,ss 136–154.

Türkmen, N. (2019). *Proje Tabanli Öğrenme Yaklaşiminin Fen Bilimleri Dersinde Öğrencilerin Akademik Başari Ve Tutumuna Etkisi,* Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne

Vaiz, O. (2003). *Proje Tabanlı Öğrenmede Portfolyoların Kullanımı ve Öğrenme Sürecine Yansımaları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

Van Voorhis, F. (2001). *Teachers' use of inretactive homework and its effects on family involvement and science achievement of middle grade students*. Annual Meeting Paper of the American Educational Research Association, Seattle, WA.

Vatansever, B. H. (2015). "Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı 37.

Williams, C. D. (1998). Susan Hemstreet, Min Liu, & Vickie D. Smith, "Examining how middle schools students use problem-based learning software." *Proceedings of the ED-MEDIA/EDTelecom 98 World Conference on Educational Multimedia and Hypermedia*, (ED 428 738), Frieburg, Germany.

Wolk, S. (1994). "Project- Based Learning: Pursuits with a Purpose", *Educational Leadership*, S.52.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Yıldırım, H. (2011). *Probleme Dayalı Öğrenme Ve Proje Tabanlı Öğrenme Yöntemlerinin İlköğretim Öğrencilerinin Başarılarına Ve Tutumlarına Etkisi*, T. C. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya

Yılmaz, F. N. (2015). *Fen Bilimleri Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının 6. Sınıf Öğrenci Başarısı Ve Bilimsel Süreç Becerilerine Etkisi,* T.C

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli

Yücel, A. (2008). *İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Verilen Performans Ödevleri Hakkında Öğretmen- Veli- Öğrenci Görüşleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Yurtluk, M. (2005). *Proje Tabanlı Öğrenme, Ö. Demirel içinde, Eğitimde Yeni Yönelimler*, Pegem Yayıncılık, Ankara.

Zelyurt, H. (2011) *İlköğretim Okullarında Uygulanan Proje ve Performans Görevlerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesi (Malatya Örneği)* Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ

Zoller, H. U. (1991). "Problem Solving and the "Problem Solving Paradox" in Decision Making Oriented Environimental Education", InKeiny, S. and Zoller, U. (Eds), Conceptual Issues in Enviromental Education, Peter Lang. Pub., New York.

EKLER

Ek 1. Etik Kurul İzin Belgesi

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : 29563864-050.04.04 -E.330438 10/05/2019
Konu : Kararlar

Sayın Doç. Dr. İsmail KILIÇ

Danışmanlığını yaptığınız, Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Melike Özmen ULU'nun araştırması ile ilgili yapmış olduğunuz başvuru Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun 24.04.2019 tarihli toplantısında alınan 04/08 numaralı kararı ile uygun görülmüştür.
Gereğini bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Ayhan GENÇLER
Başkan

Ek:Etik Kurul Kararı

Adres:Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Balkan Yerleşkesi 22030 Edirne
Telefon:2842234004 Faks:2842234203
E-Posta:zmalcalara@trakya.edu.tr Elektronik Ağ:http://www.trakya.edu.tr/
Bilgi için: Serkan ÖÇAL
Unvanı: Sekreter

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

T.C
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU

Oturum Sayısı: 2019/04
KARAR NO: 2019.04.08 **Karar Tarihi: 24.04.2019**

Akademik Danışmanlığını Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi, Doç. Dr. İsmail KILIÇ'ın yaptığı Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Melike Özmen ULU tarafından Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunda değerlendirilmek üzere gönderilen "Temel Eğitimde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Uygulanmasında Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi." başlıklı araştırma dosyası incelenmiştir. Araştırmanın; gerçekleştirilmesinde etik bilimsel standartlar açısından sakınca bulunmadığına mevcudun oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Ayhan GENÇLER
Başkan
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒evet ☐hayır

Prof. Dr. Rıdvan CANIM
Üye
Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☐yok
Toplantı Katılım ☐evet ☒hayır

Prof. Dr. Yüksel BAYRAK
Üye
Fen Fakültesi Öğr.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒evet ☐hayır

Prof. Ahmet Hamdi ZAFER
Üye
Devlet Konservatuvarı Öğr.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☐yok
Toplantı Katılım ☐evet ☒hayır

Doç. Dr. Yılmaz ÇAKICI
Üye
Eğitim Fakültesi Öğr.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☐yok
Toplantı Katılım ☐evet ☒hayır

Doç. Dr. Esma MİHLAY ANLAR
Üye
Mimarlık Fakültesi Öğretim Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒evet ☐hayır

Doç. Dr. Emre ATEŞGAN
Üye
Sağlık Bilimleri Fak. Öğr. Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒evet ☐hayır

Doç. Dr. Ahmet Emre DAĞTAŞOĞLU
Üye
İlahiyat Fakültesi Öğr. Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒evet ☐hayır

Dr. Öğr. Üyesi Aşegül KILIÇ
Üye
Balkan Araştırma Enst. Öğr.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒evet ☐hayır

Dr. Öğr. Üyesi Levent DOĞAN
Üye
Edebiyat Fakültesi Öğretim.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒evet ☐hayır

Dr. Öğr. Üyesi Özcan AYGÜN
Üye
Edebiyat Fakültesi Öğretim.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☐yok
Toplantı Katılım ☐evet ☒hayır

Dr. Öğr. Üyesi Ercan YILMAZ
Üye
Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim.Üyesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒evet ☐hayır

Ek 2. Uygulama İçin Katılımcı (Öğretmen/ Veli İçin) Kabul Formu

Sayın Katılımcımız

Katılacağınız bu çalışma, "Temel Eğitimde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Uygulanmasında Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi" adıyla Melike ÖZMEN ULU tarafından 25 Mart- 5 Mayıs 2019 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.
Araştırmanın Hedefi: Temel Eğitimde Proje Tabanlı Öğrenme (P.T.Ö) Yaklaşımının Uygulanmasında Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi.

Araştırmanın Nedeni: O Bilimsel araştırma O Tez çalışması

Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): Örnek İlkokulu

Araştırma Uygulaması: Anket / Görüşme / Gözlem şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul/kurum yönetiminin izni ile gerçekleşmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Melike ÖZMEN ULU
İletişim Bilgileri: 5439429095

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

…./…../……

İsim-Soyisim İmza:
Katılımcı Adı-Soyadı :
Telefon Numarası :

Ek 3. Uygulama İçin Veli Onam Formu

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, "Temel Eğitimde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Uygulanmasında Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi." Adıyla 25 Mart- 5 Mayıs 2019 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Temel Eğitimde Proje Tabanlı Öğrenme (P.T.Ö) Yaklaşımının Uygulanmasında Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi.

Araştırma Uygulaması: Anket / Görüşme / Gözlem şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleşmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmamama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Melike ÖZMEN ULU
İletişim Bilgileri: 5439429095

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

…./…../……
İsim-Soyisim

İmza:
Katılımcı Adı-Soyadı :
Telefon Numarası :

Ek 4. Öğrenciler İçin Görüşme Formu

Sevgili Öğrenciler,

Bu görüşme, Temel Eğitimde Proje Tabanlı Öğrenme (P.T.Ö) Yaklaşımının Uygulanmasında Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi amacıyla yapılmaktadır. Aşağıda size sorulan soruları içtenlikle cevaplamanızı önemle rica ederim. Verdiğiniz cevaplar sadece araştırma için kullanılacaktır ve gizli kalacaktır.

Katılımınız için çok teşekkürler,

Melike Özmen Ulu **Doç. Dr. İsmail KILIÇ**

GÖRÜŞME SORULARI

1. Proje denilince ne anlıyorsunuz?
2. Okulda proje hazırlayacak olsanız hangi dersten hazırlardınız? Neden?
3. Verilen proje ödevini kendiniz mi yaparsınız?
4. Verilen proje ödevini öğretmeninizle birlikte mi hazırlarsınız?
5. Proje günlüğü hazırlar mısınız?
6. Sürecin tamamını öğretmeninin kontrolünde mi yapmak istersiniz? Öğretmenin ne sıklıkta seni kontrol etmesini istersin?
   - Her gün
   - Haftada bir kez
   - İki haftada bir kez
   - Üç haftada bir kez
   - Ayda bir kez
7. Hangi aşamalarda yardıma ihtiyaç duyarsınız? Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının aşamaları;
   - Konuları belirleme
   - Proje planlarının oluşturulması
   - Projeyi uygulama
   - Sunuyu planlama
   - Sunuyu yapma
   - Değerlendirme
8. Proje ödevlerini aileniz ile birlikte mi yaparsınız? Hangi aşamada destek alırsınız?
   - Konuları belirleme

- Proje planlarının oluşturulması
- Projeyi uygulama
- Sunuyu planlama
- Sunuyu yapma
- Değerlendirme

9. Proje çalışmalarının arkadaşlarınızla iletişiminize nasıl katkı sağladığını düşünüyorsunuz?

10. Proje çalışmalarının öğretmeninizle iletişiminize nasıl katkı sağladığını düşünüyorsunuz?

11. Okulda hazırladığınız projeleri günlük hayatta kullanabildiğinizi düşünüyor musunuz?

12. Not olarak değerlendirilmeyecek bir proje hazırlıyor olsaydınız kendiniz mi hazırlardınız yoksa öğretmeninizden, uzmandan veya ailenizden yardım alır mıydınız?

Ek 5. Öğretmenler İçin Görüşme Formu

Değerli Öğretmenim;

Bu görüşme, Temel Eğitimde Proje Tabanlı Öğrenme (P.T.Ö) Yaklaşımının Uygulanmasında Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi amacıyla yapılmaktadır. Aşağıda size sorulan soruları içtenlikle cevaplamanızı önemle rica ederim. Verdiğiniz cevaplar sadece araştırma için kullanılacaktır ve gizli kalacaktır.

Katılımınız için çok teşekkürler,

Melike Özmen Ulu Doç. Dr. İsmail KILIÇ

1. Proje denilince ne anlıyorsunuz?
2. Proje çalışması yaptınız mı?
3. Proje tabanlı öğrenme denilince ne anlıyorsunuz?
4. Proje tabanlı öğrenmenin avantajları sizce nelerdir?
5. Proje tabanlı öğrenmenin dezavantajlarını sizce nelerdir?
6. Verilen proje ödevini öğrencileriniz tek başına mı yapar? Cevabınız evet ise; öğrencilerin bireysel olarak yaptığı proje ödevlerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
7. Verilen proje ödevini yaparken öğrencilerinizin yardım almalarını gerekli görüyor musunuz?
8. Proje hazırlama uzun bir süreçtir. Bu sürecin tamamı okul saatlerinde tamamlanmalı mıdır?
9. Proje ödevlerinde öğrencilerinize yardım eder misiniz? Cevabınız evet ise; ne sıklıkta ve hangi aşamalarda bu yardımı edersiniz.

    - Her gün
    - Haftada bir kez
    - İki haftada bir kez
    - Üç haftada bir kez
    - Ayda bir kez

    Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının aşamaları;

    - Konuları belirleme
    - Proje planlarının oluşturulması

- Projeyi uygulama
- Sunuyu planlama
- Sunuyu yapma
- Değerlendirme

10. Proje konusu belirleme sürecinde proje konusu nasıl seçilmektedir? Öğrencilerin görüşünü alır mısınız?

11. Öğrenciler verilen proje ödevini hazırlama süreci içerisindeyken kontroller yapıyor musunuz? Yapıyorsanız ne sıklıkta?

- Her gün
- Haftada bir kez
- İki haftada bir kez
- Üç haftada bir kez
- Ayda bir kez

12. Proje uygulama aşamasında, bilgi toplarken öğrencilerinize yardımcı olur musunuz? Cevabınız evet ise; nasıl?

13. Proje ödevlerini öğrenciler velileriyle birlikte mi hazırlar?

14. Sizce proje çalışmalarının daha verimli olması için destek alınması gerekli midir?

15. Proje tabanlı öğrenme yöntemi uygulanırken öğrenciler arası iletişimi nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

16. Proje tabanlı öğrenme yönteminde öğretmenin rolü ne olmalıdır?

Ek 6. Veliler İçin Görüşme Formu

Değerli Velimiz,

Bu görüşme, Temel Eğitimde Proje Tabanlı Öğrenme (P.T.Ö) Yaklaşımının Uygulanmasında Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi amacıyla yapılmaktadır. Aşağıda size sorulan soruları içtenlikle cevaplamanızı önemle rica ederim. Verdiğiniz cevaplar sadece araştırma için kullanılacaktır ve gizli kalacaktır.

Katılımınız için çok teşekkürler,

Melike Özmen Ulu **Doç. Dr. İsmail KILIÇ**

VELİ GÖRÜŞME FORMU

1. Çocuğunuzun okul ve derslere karşı tutumu nasıldır?
2. Proje deyince aklınıza ne geliyor? Sizce projeyi kimler yapar?
3. Çocuğunuzun proje ödevlerine karşı tutumu nasıldır?
4. Proje ödevlerini çocuğunuz tek başına mı yapar?
5. Proje ödevlerini yaparken çocuğunuzun yardıma ihtiyacı olduğunu düşünüyor musunuz?
6. Çocuğunuz verilen proje ödevlerini yaparken öğretmeninden yardım alır mı?
7. Çocuğunuz verilen proje ödevlerini yaparken sizden yardım alır mı? Cevabınız evet ise; hangi aşamalarda yardımcı olursunuz? Yardımınızın nasıl katkı sağladığını düşünüyorsunuz? Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının aşamaları;
   - Konuları belirleme
   - Proje planlarının oluşturulması
   - Projeyi uygulama
   - Sunuyu planlama
   - Sunuyu yapma
   - Değerlendirme
8. Sizce projelerin öğrencilere faydası var mıdır? Nedenlerini açıklayınız.
9. Çocuğunuz proje hazırlarken sizin de dolaylı olarak eğitim aldığınızı, eğitildiğinizi düşünüyor musunuz? Bir şeyler öğreniyor musunuz?

Ek 7. Öğrenciler İçin Başarı Testi (ÖnTest-SonTest)

HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÜLKEMİZDE HAYAT ÜNİTESİ
2. SINIF ÖN TEST – SON TEST SORULARI

1. Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi **yanlıştır**?
- A) Selanik'te doğmuştur.
- B) Erken yaşta annesini kaybetmiştir.
- C) Ortaokulda matematik öğretmeni tarafından Kemal adı verilmiştir.

2. Aşağıdaki denizlerden hangisine ülkemizin kıyısı **yoktur**?
- A) Akdeniz
- B) Karadeniz
- C) Kızıldeniz

3. Atatürk'ün doğduğu şehir şimdi hangi ülke sınırları içindedir?
- A) İtalya
- B) Türkiye
- C) Yunanistan
- D)

4. Aşağıdakilerden hangisi Kurtuluş Savaşımızın başlangıcı olarak kabul edilir?
- A) Atatürk'ün Samsun'a gitmesi
- B) İzmir'in işgal edilmesi
- C) TBMM'nin açılması

5. Büyük şehirlerde aşağıdaki üretim faaliyetlerinden hangisi yaygın olarak yapılır?
- A) Tarım
- B) Hayvancılık
- C) Sanayi

6. Aşağıdaki yemeklerden hangisi bizim kültürümüze ait **değildir**?
- A) Mantı
- B) Hamburger
- C) Lahmacun

7. Ülkemizde aşağıda belirtilen günlerin hangisinde yöresel kıyafet giyilir?
- A) Doğum günü kutlaması
- B) Evlilik yıldönümü kutlaması
- C) Kına gecesi kutlaması

8. Yumurta üretiminin fazla olduğu bir bölgede hangisinin gelişmiş olduğunu söyleyebiliriz?
- A) Kümes hayvancılığı
- B) Balıkçılık
- C) Küçükbaş hayvancılık

9. Aşağıdaki ülkelerden hangisi sınır komşumuz **değildir**?
- A) Fransa
- B) Suriye
- C) Bulgaristan

10. Bayrağımızla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğru **değildir**?
- A) Kırmızı zemin üzerine beyaz ay ve yıldız vardır.
- B) Üzerinde güneş vardır.
- C) Rengini şehitlerimizin kanından almaktadır.

11. Dini Bayramlarla ilgili aşağıda verilenlerden hangisi **yanlıştır**?
- A) Akrabalarımızı ve komşularımızı ziyaret ederiz.
- B) Misafirlerimize tatlı ikram ederiz.
- C) Sınıflarımızı süsleriz.

12. Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde dini bayramlar bir arada verilmiştir?
- A) Ramazan Bayramı – Kurban Bayramı
- B) Cumhuriyet Bayramı – Zafer Bayramı
- C) Kurban Bayramı – Çocuk Bayramı

13. Aşağıdakilerden hangisi tarımsal faaliyetlerle ilgilidir?
- A) Seracılık
- B) Arıcılık
- C) Seramikçilik

14. Aşağıdakilerden hangisi geleneksel seyirlik oyunlarımızdan **değildir**?
- A) Ortaoyunu
- B) Karagöz- Hacivat
- C) Opera

15. "Milli marşımız olan ……..'nın şairi……'dur." ifadesinde boş bırakılan yere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) İzmir Marşı – Arif Nihat ASYA
B) İstiklal Marşı – Mehmet Akif ERSOY
C) Gençlik Marşı – Osman Zeki ÜNGÖR

16. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye haritasıdır?

A)

B)

C)

17. Aşağıdaki verilen milli bayramların isimleri ve kutlandığı tarih eşleştirmelerinden hangisi **yanlıştır**?

A) Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı – 23 Nisan
B) Zafer Bayramı – 19 Mayıs
C) Cumhuriyet Bayramı – 29 Ekim

18) Aşağıdakilerden hangisi kültürel miraslarımızdan **değildir**?

A) Bale
B) Horon
C) Harmandalı

19) Aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?

A) Kurban Bayramı'nda okullarda şiirler okunur.
B) Ülkemize yabancı ülkelerden göç eden kişilere karşı saygılı olmalıyız.
C) Kültürel mirasımızı korumak hepimizin görevidir.

20) Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde Türkiye topraklarının bulunduğu kıtalar birlikte verilmiştir?

A) Asya – Avrupa
B) Afrika – Asya
C) Amerika – Avrupa

Her sorunun doğru cevabı 5 puandır.
Başarılar dilerim…

EK 8. Proje Çalışmaları Sınıf Uygulamaları

Kazanım: Harita üzerinde ülkesini, başkentini ve yaşadığı yeri gösterir.

Proje Konusu: Türkiye ve Dünya Haritasından Yapboz Yapma

Kazanım: Atatürk'ün çocukluğunu araştırır.

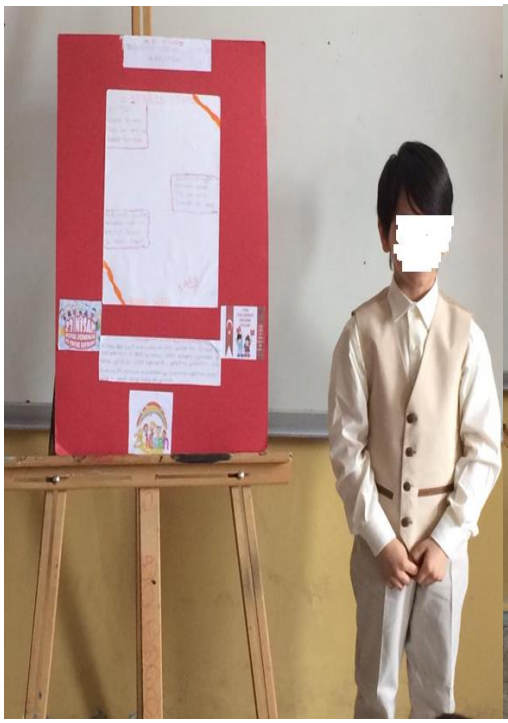
Proje Konusu: Atatürk Albümü Oluşturma

Kazanım: Türk bayrağının ve İstiklâl Marşı'nın vatanı ve milleti için önemini fark eder.

Milli gün ve bayramların önemini kavrar.

Proje Konusu: Milli Bayramları Tören Şeklinde Sunma

Kazanım: Dini gün ve bayramların önemini kavrar.

Proje Konusu: Dini Bayramları Anlatan Canlandırma Yapama

Kazanım: Yakın çevresindeki kültürel miras ögelerini araştırır.

Proje Konusu: Kültürel Mirası Tanıtmak için Sunum Hazırlama

Kazanım: Ülkemizde yaşayan farklı kültürdeki insanların yaşam şekillerine ve alışkanlıklarına saygı duyar.

Yakın çevresinde yapılan üretim faaliyetlerini gözlemler.

Proje Konusu: Gazete Hazırlama

